

TAMPEREEN YLIOPISTO
Johtamiskorkeakoulu

**SUOMALAISEN AMMATTIKORIPALLOILIJAN
VAKUUTUSTURVA
Case Korisliiga**

Vakuutustiede
Pro gradu -tutkielma
Heinäkuu 2014
Ohjaaja: Olli-Pekka Ruuskanen

Jukka-Pekka Väänänen

TIIVISTELMÄ

Tampereen yliopisto
Tekijä
Tutkielman nimi

Pro Gradu –tutkielma
Aika
Avainsanat

Johtamiskorkeakoulu, Vakuutustiede
Väänänen Jukka-Pekka
Suomalaisen ammattikoripalloilijan vakuutusturva –
Case Korisliiga
72 sivua, 31 liitesivua
7/2014
Tapaturma, ammattitauti, ammattiurheilija, Korisliigan pelaajasopimus, lyhytaikainen työkyvyttömyys, pysyvä työkyvyttömyys

Huippu-urheilu on vuosien saatossa antanut yhä useammalle urheilijalle mahdollisuuden muodostaa urheiluun liittyvistä tehtävistä itselleen ammatin. Ammattiurheilijoille urheilu on pääelinkeino, joten vakuutusturvaan liittyvät haasteet ammatinharjoittamisen keskeytymisen varalta on tärkeä selvittää, etenkin kun urheiluun liittyvä tapaturman riski on moninkertainen normaaliin työelämään verrattuna. Vaikka koripallon mestaruussarjaa – Korisliigaa – voidaan kutsua niin sanotuksi puoliammattilaisarjaksi, on päätyökseen pelaavien määrä jo huomattava.

Tutkimuksen päätutkimusongelman tarkoitus on selvittää Suomessa pelaavien suomalaisten ammattilaiskoripalloilijoiden vakuutusturvan taso niin tapaturmaturvan kuin eläketurvankin osalta. Alatutkimusongelmilla nostetaan esiin merkittävimmät vakuutusturvan haasteet sekä pyritään löytämään keinoja vakuutusturvan kehittämiseksi.

Tutkimus on kvalitatiivinen tapaustutkimus, joka sisältää myös kvantitatiivisen tutkimuksen piirteitä. Tutkimuksen kohderyhmänä oli pelikaudella 2012–2013 miesten mestaruussarjassa – Korisliigassa – pelanneet suomalaiset ammattilaiskoripalloilijat. Tutkimuksen kvantitatiivisen osuuden muodosti pelaajille tehty lomakekysely, joka sisälsi monivalintakysymysten lisäksi myös avoimia kysymyksiä. Lomakekyselyn tuloksia sekä muuta tutkimuksessa käytettyä materiaalia analysoiden pyrittiin tuomaan esiin tärkeimmät seikat tutkittavasta aiheesta.

Johtopäätöksiä tehtäessä huomataan, että jo työ- ja urheilutapaturmajärjestelmiä vertailemalla saadaan merkittäviä eroja vakuutusturvien sisällöistä. Urheilijan turva on selvästi tavallista työntekijää heikompi, vaikka riskit ovat huomattavasti suuremmat. Koripalloilijoille merkittävimmät ongelmat ovat vakuutusturvan rajoittuminen tapaturmien korvauksiin, palkanmaksun suppeus ammatinharjoittamisen keskeytyessä, pelaajien oma tietämys vakuutusturvan sisällöstä sekä eriarvoisuus vakuutusturvan laajuudessa pelaajien välillä. Näitä peilaten, vakuutusturvan tärkeimmät kehityskohteet ovat tiedotus nykyisen vakuutusturvan tasosta ja rajoituksista, kattavampi kaikkia pelaajia koskeva vakuutusturva, missä tärkeimpinä alueina ovat myös muiden kuin tapaturmien korvaaminen sekä palkanmaksuajan pidentäminen ammatinharjoittamisen keskeytyessä.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	6
1.1 TUTKIELMAN TAUSTAA	6
1.2 TUTKIMUSONGELMAT, TUTKIMUSTYÖN TAVOITE JA KESKEISET RAJAUKSET	7
1.3 KESKEISET KÄSITTEET	8
1.4 TUTKIMUSMENETELMÄT	9
1.5 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	11
1.6 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET JA KESKEINEN KIRJALLISUUS	12
1.7 TUTKIELMAN RAKENNE.....	13
2 LAKISÄÄTEINEN SOSIAALITURVA JA VAPAAEHTOINEN VAKUUTTAMINEN	15
2.1 SOSIAALITURVAN KEHITYS JA NYKYTILA	15
2.2 SUOMALAINEN SOSIAALITURVAMALLI	18
2.3 SOSIAALITURVAN RAHOITUS	19
2.4 SOSIAALITURVAN LAKISÄÄTEISET SOSIAALIVAKUUTUSLAJIT.....	20
2.4.1 SAIRAUSVAKUUTUS	21
2.4.2 TYÖTTÖMYYSTURVA.....	22
2.4.3 ELÄKE-ETUUKSET	22
2.5 TYÖNTEKIJÄN VAKUUTUSTURVA	24
2.6 VAPAAEHTOINEN VAKUUTTAMINEN.....	26
2.6.1 VAKUUTUSSÄÄSTÄMINEN	26
2.6.2 HENKILÖRISKIVAKUUTTAMINEN	27
3 URHEILU AMMATTINA.....	29
3.1 URHEILUN AMMATTIMAISTUMINEN SUOMESSA.....	29
3.2 URHEILIJOIDEN TYÖSOPIMUKSET	30
3.3 URHEILIJAN TAPATURMA- JA ELÄKETURVA.....	31
3.3.1 TAPATURMATURVASTA MAKSETTAVAT KORVAUKSET	33
3.3.2 ELÄKETURVA	35
3.4 URHEILUTULOJEN RAHASTOINTI	36
4 AMMATTIKORIPALLOILIJAN VAKUUTUSTURVA SUOMESSA	37
4.1 KORIPALLON AMMATTIMAISUUS SUOMESSA.....	37
4.2 KORISLIIGAN PELAAJASOPIMUKSEN MUKAINEN TURVA	38
4.3 MUUTOSEHDOTUS PELAAJASOPIMUSMALLILLE	39
4.4 TEHDYT MUUTOKSET PELAAJASOPIMUSMALLIIN	40
4.5 AMMATTIURHEILIJAN VAKUUTUSTURVAN VERTAILUA	40
4.5.1 JALKAPALLON VEIKKAUSLIIGA.....	41
4.5.2 JÄÄKIEKON LIIGA.....	42
4.5.3 RISKISYYS LAJIEN VÄLILLÄ.....	42

5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	44
5.1	TUTKIMUKSEN KESKEISET TULOKSET	44
5.1.1	TUTKIMUKSEN KOHDERYHMÄN ESITTELY	45
5.1.2	VASTAAJAN TIETÄMYS VAKUUTUSTURVASTAAN	46
5.1.3	VAKUUTUSTURVASTA TIEDOTTAMINEN	48
5.1.4	VAKUUTUSTURVAN MERKITYS SOPIMUSNEUVOTTELUISSA	49
5.1.5	VAPAAEHTOINEN VAKUUTTAMINEN	51
5.1.6	VASTUU PELAAJASOPIMUSPOHJAN MUKAISEEN TURVAAN KUULUMATTOMISTA TAPAHTUMISTA	53
5.1.7	URHEILUTULOJEN RAHASTOINTI	55
5.1.8	VAKUUTUSTURVAN ONGELMAKOHDAT JA TÄRKEIMMÄT KEHITYSKOhteet	56
6	PÄÄTELMÄT	58
6.1	EROT TYÖ- JA URHEILUTAPATURMAJÄRJESTELMIEN VÄLILLÄ	58
6.2	KORIPALLOILIJAN PELAAJASOPIMUKSEN ONGELMAKOHDAT	61
6.2.1	TAPATURMATURVAN RAJALLISUUS	62
6.2.2	PALKANMAKSUN SUPPEUS	63
6.2.3	VAKUUTUSTURVASTA TIEDOTUS SEKÄ PELAAJIEN TIETÄMYS OMASTA TURVASTAAN ..	63
6.2.4	PELAAJIEN ERIARVOISUUS	64
7	YHTEENVETO	66
7.1	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUDEN ARVIOINTI	66
7.2	TUTKIMUSKYSYMYKSIIN VASTAAMINEN SEKÄ TIIVISTYS TUTKIMUSTULOKSISTA	68
7.3	LOPUKSI	69
LÄHDELUETTELO	70	
LIITE 1	PELAAJAKYSELY	73
LIITE 2	EHDOTUS UUDESTA PELAAJASOPIMUSPOHJASTA	80
LIITE 3	UUDISTETTU PELAAJASOPIMUSPOHJA	93

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELOT

KUVIOT

Kuvio 1: Tutkimuksen teoreettinen viitekehys

Kuvio 2: Taloudellisen turvallisuuden neliportainen malli

Kuvio 3: Työtaturmista aiheutuneet korvaukset

Kuvio 4: Vastaajan ikä

Kuvio 5: Teetkö koripallon ohella muuta ansiotyötä?

Kuvio 6: Onko sinut vakuutettu lain mukaisella vakuutuksella urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta?

Kuvio 7: Mikä kuvaa mielestäsi parhaiten tietämystäsi omasta vakuutusturvastasi?

Kuvio 8: Kuka on mielestäsi tiedottanut vakuutuksen sisällöstä kattavimmin? (Poissulkien vakuutusyhtiön lähettämät asiakirjat)

Kuvio 9: Kenelle mielestäsi kuuluisi päävastuu vakuutusturvan tiedottamisesta pelaajalle?

Kuvio 10: Kuinka paljon mielestäsi kiinnitit huomiota vakuutusturvan sisältöön nykyisessä pelaajasopimuksessasi?

Kuvio 11: Kuinka paljon mielestäsi työnantaja (seura) kiinnitti huomiota vakuutusturvasi sisällön läpikäymiselle nykyisessä pelaajasopimuksessasi?

Kuvio 12: Onko seura lakisääteisen tapaturma- ja eläketurvavakuutuksen lisäksi parantanut vakuutusturvaasi vapaaehtoisilla vakuutuksilla?

Kuvio 13: Oletko itse parantanut vakuutusturvaasi vapaaehtoisilla vakuutuksilla?

Kuvio 14: Jos loukkaannut tai sairastut tavalla, joka ei kuulu lakisääteisen urheilijan tapaturmavakuutuksen piiriin (esim. rasitusvammat), kuka on sopimuksesi mukaan korvausvelvollinen sairauden hoitokuluista?

Kuvio 15: Palkanmaksuvelvoitteen sisältö pelaajasopimuksessa

Kuvio 16: Mikä on suhteesi urheilutulojen rahastointiin?

TAULUKOT

Taulukko 1: Sairauspäivärahan laskemisessa käytetään seuraavaa laskukaavaa

Taulukko 2: Ammattilaispelaajien määrät koripallossa pelikausittain

Taulukko 3: Lakisääteisesti vakuutettavat lajien välillä

Taulukko 4: Ilmoitetut vahingot eri lajeissa sattumisvuosittain

Taulukko 5: Vahinkojen lukumäärä suhteessa vakuutettujen määrään

Taulukko 6: Keskeisimmät erot työtaturmavakuutuksen ja urheilijan vakuutuksen välillä.

1 JOHDANTO

1.1 Tutkielman taustaa

Ammattilaistuva huippu-urheilu on vuosien saatossa tarjonnut yhä useammalle urheilijalle mahdollisuuden muodostaa urheiluun liittyvistä tehtävistä itselleen ammatin. Suomessa urheilu on mielletty ammatiksi vasta 1990-luvulta saakka. Ennen urheilijoilla oli jokin muu ammatti urheilun ohella, josta urheilija sai palkan sekä hänelle kuuluvan sosiaaliturvan. Vuonna 1997 Suomessa oli noin 450 suomalaista urheilijaa, jotka ansaitsivat urheilulla vähintään 9500 euroa vuodessa. Valittu euromääräinen raja vastasi asetusta vakuuttamisvelvollisuudesta urheilijan eläke- ja tapaturmaturvaan. (Aaltonen 154–155, 2004) Vuonna 2003 urheilijoita oli jo 730 ja vuonna 2007 noin 800, minkä lisäksi ulkomailla urheili vielä yli 500 suomalaista ammattiuurheilijaa. Suomen liikunta ja urheilu (SLU) on vuodesta 1997 lähtien kartoittanut määriä eri lajiliittojen ammattilaisista. Suunta-antavien tuloksien mukaan ammattiuurheilijoiden ja puoliammattilaisten määrä Suomessa on noin 2000 urheilijaa. (Liikunnan ja Urheilun Maailma, Numero 1, 2008) Tapaturmavakuutuslaitosten liiton mukaan lakisääteisen turvan mukaan vakuutettuja urheilijoita vuonna 2012 oli yhteensä 1 157 kun vuonna 2011 vastaava luku oli 1 041 (STM 2014, 9)

Ammattilaisurheilijoille urheilu on pääelinkeino, joten vakuutusturvan puutteellisuudet on tärkeä selvittää ammatinharjoittamisen keskeytymisen varalta. Urheiluun liittyvän tapaturmariskin voidaan lähes poikkeuksetta katsoa olevan korkeampi normaaliin työelämään verrattuna. Työtapaturmavakuutukseen verrattuna loukkaantumisriski urheilussa on noin 40-kertainen ja noin 15-kertainen suurimman tapaturmariskin omaaviin rakennusalan töihin verrattuna (Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta HE 22/2009).

Vaikka koripallon miesten pääsarjatasoa – Korisliigaa – voidaan vielä kutsua niin sanotuksi puoliammattilaisisarjaksi, on päätyökseen pelaavien määrä jo huomattava. Jokaisesta joukkueesta löytyy ammattilaisstatuksella pelaavia urheilijoita. Vakuutusturvaan on kiinnitettävä lajin ammattimaistumisen myötä entistä enemmän huomiota. Vakuutusturvaan liittyvät haasteet ja ongelmat ovat usein urheilijoilta piilossa kunnes jokin vakuutustapahtuma syntyy. Tutkimuksella voitaisiin lisätä pelaajien tietoisuutta olemassa olevasta tilanteesta, mikä edesaut-

taisi vakuutusturvan kehitystyötä sekä pelaajien varautumista mahdollisiin korvaustapahtumiin. Tutkimuksen tarkoitus on myös esimerkein avata urheilijoiden mahdollisuuksia kattavampaan vakuutusturvaan. Tutkimuksesta esiin nousevat haasteet voidaan laajalti kohdistaa myös muiden lajien joukkueurheilijoihin.

1.2 Tutkimusongelmat, tutkimustyön tavoite ja keskeiset rajaukset

Tutkimuksen tarkoitus on selvittää Suomessa pelaavien ammattilaiskoripalloilijoiden vakuutusturvan tasoa niin tapaturmaturvan kuin myös eläketurvan osalta. Tutkimus voidaan jakaa kahteen osa-alueeseen. Ensinnäkin tutkimuksen kohteena ovat urheilijan työkyvyttömyyden aiheuttamat välittömät kustannukset, kuten sairaanhoitokustannukset sekä työkyvyttömyyden aiheuttama palkanmaksun keskeytyminen. Lisäksi urheilijan urheiluajan jälkeinen toimeentulo on selvitettävä, on kyse sitten normaalista eläkkeelle siirtymisestä tai yllättävästä pysyvästä työkyvyttömyydestä. Näitä seikkoja peilaten, tutkimusongelmat ovat:

Päätutkimusongelma

- Minkälainen on ammattilaiskoripalloilijan vakuutusturvan taso?

Alatutkimusongelmat

- Mitkä ovat ammattilaiskoripalloilijan vakuutusturvan merkittävimmät ongelmat?
- Millä keinoin ammattilaiskoripalloilijan vakuutusturvaa voitaisiin parantaa Suomessa?

Päätutkimusongelmaan haetaan vastausta syventymällä nykyisen lain määrittämän vakuutusturvan sisältöön sekä minkälaisin ehdoin Suomen koripalloliiton pelaajasopimus on vakuutusturvan osalta laadittu. Lisäksi tehdään vertailua muihin palloilusarjoihin. Alatutkimusongelmiin vastataan edellä mainittujen keinojen lisäksi haastatteleamalla pelaajia. Tätä kautta on tarkoitus paikallistaa vakuutusturvasta löytyviä puutteita. Lisäksi toiseen alatutkimusongelmaan haetaan ratkaisuja avaamalla teoriaosuudessa käsiteltävää lakisääteistä sekä vapaaehtoista henkilövakuuttamista.

Tutkimus on rajattu koskemaan vain miesten pääsarjassa – Korisliigassa - pelaavia kotimaisia ammattilaispelaajia. Pääsarjaan rajaaminen on luonnollinen valinta, sillä sarjan ulkopuolella pelaavat ammattilaiset ovat yksittäistapauksia. Ammattilaiseksi on tutkimuksessa luokiteltu urheilija, joka on ansioidensa johdosta vakuutettava lakisääteisellä tapaturma- ja eläketurvalla. Lakisääteisen vakuutusturvan ulkopuolelle jäävät urheilijat on rajattu tutkimuksesta, vaikka tutkimus osittain koskettaa myös heitä. Ulkomaalaispelaajat on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle, koska heidän sosiaaliturvan soveltaminen määräytyy erilaisin perustein. Tutkimus tehdään pelaajan näkökulmasta. Työnantajan eli seuran sekä urheiluvakuutuksia tarjoavien vakuutusyhtiöiden näkökulmat on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle.

1.3 Keskeiset käsitteet

Tutkielman keskeiset käsitteet ovat tapaturma, ammattitauti, ammattiurheilija, Korisliigan pelaajasopimus, lyhytaikainen työkyvyttömyys sekä pysyvä työkyvyttömyys. Muut tutkielmassa esiintyvät käsitteet on selitetty niiden esiintyessä tekstissä.

Tapaturma

Tapaturmalla tarkoitetaan äkillisen, odottamattoman ulkoisen tekijän aiheuttamaa vammaa tai sairautta ja siitä seurannutta kuolemaa. Tapaturmana pidetään vakuutuskorvattavuuden osalta myös kuormittavaa yksittäistä liikettä suoritettaessa ilman tapaturmaa äkillisesti syntynyt lihaksen tai janteen kipeytyminen. (Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta 24.4.2009/276)

Ammattitauti

Ammattitauti on sairaus, joka on todennäköisesti aiheutunut fysikaalisesta, kemiallisesta tai biologisesta tekijästä työssä. (Rantala & Pentikäinen 2009, 348) Urheilussa ammattitaudeilla tarkoitetaan yleensä erilaisia rasitusvammoja, jotka ovat hiljalleen syntyneet lajin parissa.

Ammattiurheilija

Tässä tutkimuksessa urheilija on määritetty ammattilaiseksi, jos hänen pelikauden veronalaiset ansionsa urheilemisesta ylittävät laissa määritetyn rajan, joka velvoittaa työnantajan vakuuttamaan urheilijan lainmukaisella tapaturma- ja eläketurvalla. Vuoden 2013 ansioiden vähimmäismääräksi on määritetty 10 690 euroa pelikautta kohden (STM 2014, 9)

Korisliigan pelaajasopimus

Suomen Koripalloliitto rekisteröi liiton sääntöjen mukaisesti pelaajan seuran pelaajaksi Korisliigan pelaajasopimuksen perusteella sopimuskauden kullekin pelikaudelle. Pelaajasopimus on seuran ja pelaajan kahdenvälinen sopimus ja sen osittainenkin julkistaminen kolmannelle osapuolelle ilman viranomaisen nimenomaista pyyntöä on kielletty, muutoin kun siinä laajuudessa kuin molemmat osapuolet ovat sen hyväksyneet. (Suomen koripalloliitto – Korisliigan pelaajasopimus)

Lyhytaikainen työkyvyttömyys

Erilaiset sairaudet ja vammat voivat tehdä henkilöstä työkyvyttömän. Sairausvakuutuslaissa työkyvyttömyys määritellään niin, että henkilö on sairauden vuoksi kykenemätön tekemään tavallista työtään tai siihen läheisesti verrattavaa työtä. Jos työkyvyttömyys kestää alle vuoden, kutsutaan sitä yleensä lyhytaikaiseksi työkyvyttömyydeksi. (Takaisin toimeen 2012)

Pysyvä työkyvyttömyys

Urheilijalla on oikeus tapaturmaeläkkeeseen, jos hän ennen 43 vuoden ikää tulee tapaturmaisesti pysyvästi työkyvyttömäksi eikä pysty hankkimaan tuloja sellaisella työllä, jota hänen voidaan kohtuudella olettaa tekevän. (SLU – Urheilijan sosiaaliturva)

1.4 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tapaustutkimus. Tapaustutkimuksen piirteisiin kuuluu yksittäisen tapauksen, tilanteen tai joukon tapauksia valitseminen, jonka kohteena on yksilö, ryhmä tai yhteisö. Valittua kohdetta pyritään tutkimaan yhteydessä ympäristöönsä. Aineiston keruussa käytetään useita metodeja, kuten havainnoin, haastatteluin ja dokumentteja tutkien. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2009, 135) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Laadullisella tutkimuksella tavoitellaan tosiasioiden löytämistä tai paljastamisesta, eikä niinkään jo olemassa olevien väittämien paljastamista. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa hyödynnetään usein ihmistä tiedon keruun instrumenttina ja kohdejoukko tutkimukselle valitaan tarkoituksenmukaisesti. (Hirsjärvi, ym. 2009, 161–166)

Tutkimuksen tiedonintressi on hermeneuttinen, sillä tavoite on tutkittavan ilmiön syvälliseen tulkintaan ja ymmärtämiseen. Hermeneuttisessa tutkimuksessa puhutaan esiymmärryksestä, eli tutkijan ymmärrys tutkimuskohteesta jonkinlaisena jo ennen tutkimusta. Esituttuutta pidetään merkityksen ymmärtämisen edellytyksenä. Tutkijan on tarkoitus luoda vuoropuhelua teorian ja tutkimusaineiston välillä ja tehdä näistä tulkintoja. (Aaltola & Valli 2001, 31–32) Tämän tutkimuksen tarkoitus ei ole sokeasti perustaa tutkimustuloksia teoriasta ilmenevistä seikoista, vaan antaa esimerkiksi haastatteluista ilmeneville havainnoille merkittävä painoarvo johtopäätöksien teossa. Laadullinen tutkimus antaa tähän mahdollisuuden.

Tutkimus sisältää myös kvantitatiivisen tutkimuksen piirteitä. Koripallon mestaruussarjassa pelaaville suomalaisille ammattilaispelaajille tehtiin lomakekysely, jonka tarkoituksena oli selvittää lakisääteisen urheilijan tapaturma- ja eläketurvan mukaisella turvalla vakuutettujen koripalloilijoiden vakuutusturvan tason nykytilaa, mahdollisia ongelmakohtia, pelaajien tietämystä vakuutusturvasta sekä varautumisesta mahdollisiin tilanteisiin, joissa ammatinharjoittaminen keskeytyy. Tutkimuksen lomakekyselyaineisto muutettiin prosentuaalisiin muotoihin, jotka taulukoiden avulla tuovat esiin urheilijoiden vakuutusturvan nykytilaa. Tutkimuksessa käytettiin myös Suomen koripalloliiton ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton tilastoaineistoja vakuutettavien urheilijoiden määristä ja vahinkolukumääristä.

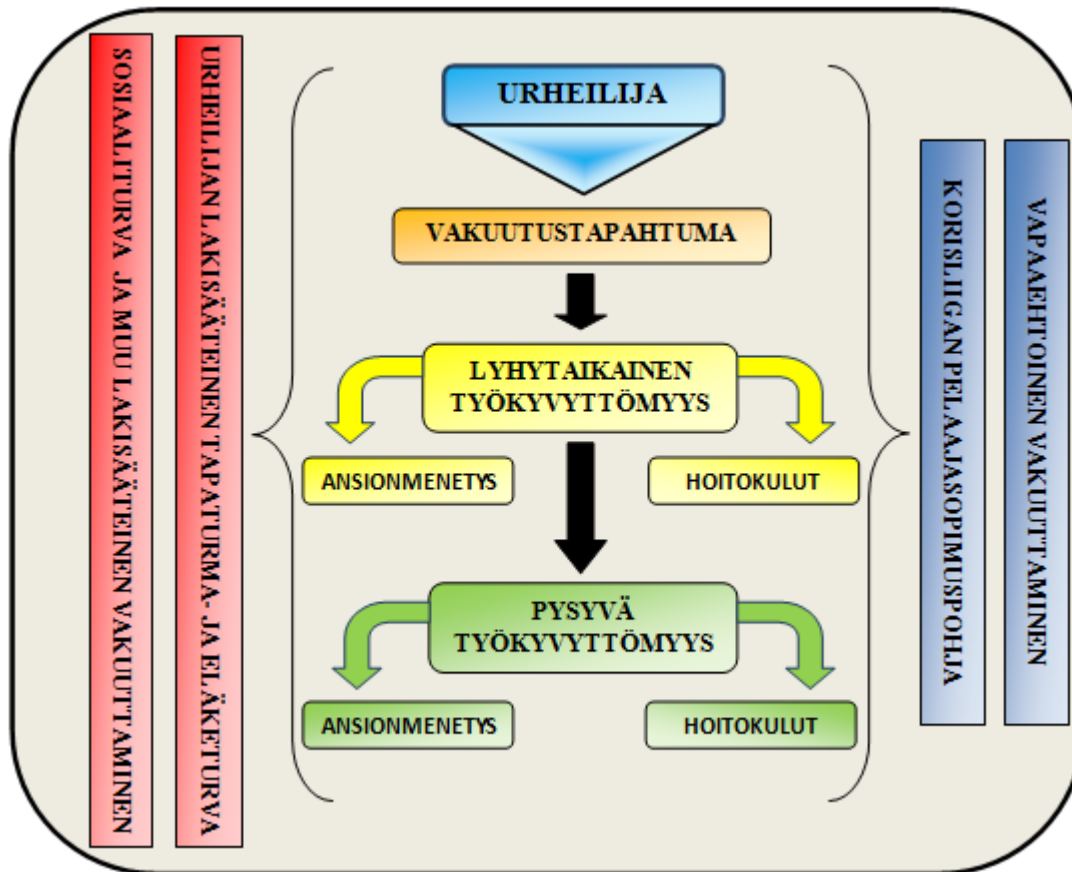
Kvantitatiivisen tutkimuksen aineiston hankinnan suunnittelun ja keräämisen onnistumisella on suuri merkitys, koska suunnitelman muokkaaminen tutkimuksen edetessä ei useinkaan ole mahdollista. Aineisto voidaan kerätä itse tai käyttää erilaisia valmiita tilastoja. Tärkeää on että kerätyt tiedot kuvaavat sitä mitä on tarkoituskin, jotta aineiston perusteella voidaan tehdä yleisiä johtopäätöksiä. Aineisto on myös oltava muutettavissa numeeriseen muotoon, jotta relevantit asiat saadaan selville. (Alkula, Pöntinen, Ylöstalo 1995, 43–46)

Kvalitatiivista ja kvantitatiivista tutkimusta onkin usein hankala täysin erottaa toisistaan, eikä tarkka raja näiden välillä ole aina edes tarkoituksenmukaista. Pelkistykset kvalitatiivisen suuntautumisen kohdistuminen laadulliseen tutkimukseen sekä kvantitatiivisen suuntautumisen numeeriseen tutkimukseen aiheuttaa liiallisen vastakkainasettelun. Suuntauksat ovatkin usein toisiaan täydentäviä, kuten tässä tutkimuksessa. Kyselylomakkeella saatu aineisto sekä käytetyt tilastot luovat pohjaa analysointivaiheessa tarkasteltavan ilmiön kuvailemiseen sekä ymmärtämiseen.

Tutkimukselle on aina asetettu tietty tarkoitus tai tehtävä, joka ohjaa tutkimuksen strategisia valintoja. Tutkimus voi olla tarkoitukseltaan kuvaileva, selittävä, ennustava tai kartoittava. Peilaten ensimmäiseen tutkimusongelmaan, tämän tutkimuksen tehtävä on kuvailla ammattikoripalloilijan vakuutusturvan nykytilaa. Kuvailevassa tutkimuksessa pyritään dokumentoimaan ilmiöstä keskeisiä, kiinnostavia piirteitä. Tutkimuksen voidaan katsoa olevan myös kartoittava, sillä tarkasteltavasta aiheesta pyritään alatutkimusongelmiin vastaamalla poimia vakuutusturvasta löytyvät merkittävimmät ongelmat sekä pohtia mahdollisuuksia vakuutusturvan parantamiselle. (Hirsjärvi ym. 2009, 137–139)

1.5 Tutkimuksen teoreettinen viitekehys

Tutkimuksen teoreettisella viitekehyksellä kuvataan tutkimuksen teoreettista lähestymistapaa. Viitekehyksellä pyritään kuvaamaan ammattiurheilijan vakuutusturvaan vaikuttavia tekijöitä. Urheilijan vakuutusturvan perustana on laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta. Niiltä osin kun vakuutusturva ei määräydy urheilijan tapaturma- ja eläketurvan mukaan, määräytyy urheilijan turva sairausvakuutuslain ja muiden yhteiskunnallisten etuuksien mukaan. Ammattikoripalloilijoille on luotu sopimus pohja, missä määritellään vähimmäisvaatimukset seuroille pelaajien vakuuttamisessa. Lisäksi seurat sekä pelaajat voivat parantaa pelaajan vakuutusturvaa vapaaehtoisella vakuuttamisella. Nämä asiat ovat keskeisiä urheilijan kohdatessa vakuutustapahtuman. Asetelmaa on kuvattu kuviossa 1.

Kuvio 1: Tutkimuksen teoreettinen viitekehys

1.6 Aikaisemmat tutkimukset ja keskeinen kirjallisuus

Tutkimuksen teoriaosuus pohjautuu monipuoliseen lähdeaineistoon. Pääpaino on pyritty pitämään kirjallisuudessa, jota on täydennetty ajantasaisella lainsäädännöllä. Aikaisemmista tutkimuksista olen pyrkinyt kartoittamaan mahdollisia tutkimuskohteita sekä aihealueeseen liittyvistä artikkeleista hakemaan uusia näkökulmia tutkimukselle. Eniten yhtäläisyyttä tutkimukseni kanssa löytyy Paavo Kurosen pro gradu – tutkielmasta, jossa hän tutki jääkiekkoilijoiden tapaturma- ja eläkevakuutusjärjestelmän ongelmia (2009). Muita aihepiiriin liittyviä tutkimuksia ovat muun muassa Jussi Kiurun opinnäytetyö vuodelta 2001, missä hän tutki urheilijan ja työntekijän sosiaaliturvan eroja sekä Vesa Muston pro gradu – tutkimus (2000), jossa tutkimuskohteena oli pesäpalloilijoiden sosiaaliturvan tasoa miesten superpesiksessä. Aihetta sivutaan myös Tarja Maunon opinnäytetyössä Korisliigan pelaajan työsopimus ja sosiaaliturva (2010), mutta siinäkin aihe pohjautuu kokonaisvaltaisesti pelaajan työsopimuksen sisältöön. Risto Roiton tutkimus *Ammattimainen taloudellinen toiminta suomalaisessa huip-*

pujoukkueurheilussa oli kohdistettu suomalaisten koripallojoukkueiden toimintaan, joten hänen työstään sain muutamia hyödyllisiä avainlukuja Korisliigasta.

Suomalaista sosiaaliturvaa käsiteltäessä Heikki Niemelän ja Kari Salmisen *Suomalainen Sosiaaliturva* (2006) on ollut avainasemassa. Vapaaehtoisen vakuuttamisen kohdalla vakuutustieteen kivijalka – *Vakuutusoppi* (2009) – on toiminut hyvänä apuna teorialle. Ammattikoripalloilijan vakuutusturvaan on pureuduttu urheilijoita koskevan tapaturma- ja eläketurvalain (24.4.2009/276) sekä koripalloilijoille luodun pelaajasopimusohjan avulla. Vertailuissa muihin palloilulajeihin on luonnollisesti käytetty kyseisissä lajeissa käytössä olevia sopimusohjia.

Teoria osuutta tukee myös Heikki Halilan *Oikeudellistuva urheilu* (2006) sekä Kimmo Aaltonen *Urheilun ja liikunnan oikeus käytännössä* (2004). Kukkosen & Karmavalon *Työtapaturomakirja* helpotti etenkin työtapaturomien ja ammattitautien ehdoista ja korvauksista kirjoittaessa. Lisäksi Vesa Anttilan Turun oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisu – *Joukkueurheilijan erityinen tapaturmaeläkejärjestelmä* (2011) – on ollut tärkeä lähde urheilijan eläkejärjestelmän avaamisessa.

1.7 Tutkielman rakenne

Tutkielma koostuu seitsemästä pääluvusta. Ensimmäisessä luvussa johdatellaan lukija tutkimuksen aiheeseen. Luku koostuu tutkielman taustasta, tutkimusongelmien läpikäynnistä ja tutkimuksen tavoitteista, tutkimuksen rajauksista, keskeisistä käsitteistä, tutkimusmenetelmien esittelystä sekä teoreettisen viitekehyksen, aikaisempien tutkimusten ja keskeisen kirjallisuuden läpikäynnistä.

Toinen, kolmas ja neljäs pääluku muodostavat tutkimuksen teoriaosuuden. Toisessa luvussa käsitellään suomalaisen sosiaaliturvan sekä vapaaehtoisen vakuuttamisen piirteitä pääpainon ollessa suomalaisiin ammattieurheilijoihin liittyvissä etuuksissa ja tuotteissa. Kolmannessa luvussa keskitytään urheiluun ammattina, sen historialliseen kehitykseen ja nykytilaan. Neljännessä pääluvussa paneudutaan ammattikoripalloilijan olemassa olevaan vakuutusturvaan. Luvun teoria pohjautuu urheilijan lakisääteiseen tapaturma- ja eläketurvaan (24.4.2009/276)

sekä Suomen koripalloliiton laatimaan pelaajasopimusohjan ehtoihin. Lisäksi luvussa tehdään vertailua muiden palloilulajien vakuuttamiskäytäntöihin.

Viidennessä pääluvussa käsitellään empiirisen tutkimuksen toteutusta sekä urheilijoille tehdyn haastattelun tuloksia. Kuudes pääluku koostuu päätelmistä, missä analysoidaan kyselyn tuloksista ja teorian pohjalta esiin nousevia haasteita. Teoriaosuuden sekä haastatteluiden analysoinnilla avataan, mitkä ovat tällä hetkellä vakuutusturvan ongelmakohdat sekä minkälaisia mahdollisuuksia nykyisen vakuutusturvan parantamiselle olisi. Seitsemännessä luvussa tehdään yhteenveto, arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta, vastataan tutkimuskysymyksiin sekä pohditaan tutkimuksen tekemistä sekä mahdollisia ehdotuksia jatkotutkimuksille.

2 LAKISÄÄTEINEN SOSIAALITURVA JA VAPAAEHTOINEN VAKUUTTAMINEN

Kaikissa yhteiskunnissa ihmiset sairastuvat, tulevat vanhoiksi tai ovat syystä tai toisesta kykenemättömiä hankkimaan työtuloa itselleen tai perheelleen. Kaikissa yhteisöissä ongelmiin joutuneista huolehditaan tavalla tai toisella. (Havakka, Niemelä & Uusitalo 2012, 11) Sosiaaliturvan tarkoitus on taata kaikille maassa asuville vähimmäisturva ja työsuhteessa oleville kohtuullisen kulutustason sairauden, työttömyyden, työkyvyttömyyden, huoltajan menetyksen ja vanhuuden varalta sekä riittävät sosiaali- ja terveystalvet. (Hiilamo, Niemelä, Pykälä, Riihelä & Vanne 2012, 82)

Tässä luvussa käsitellään suomalaista sosiaaliturvaa. Aluksi luodaan katsaus sosiaaliturvan kehityksestä sekä nykytilasta. Lisäksi tarkastellaan sosiaaliturvan rahoitusta. Tämän jälkeen käydään läpi kansalaisten lakisääteisiä etuuksia niiltä osin kun se tutkimuksen kannalta on relevanttia. Työntekijän vakuutusturvaan ja lakisääteiseen tapaturmavakuutuksen paneudutaan luvussa 2.5, jotta vertailu urheilijan vakuutusturvaan on mahdollista. Lopuksi avataan vielä keinoja vapaaehtoisista vakuutusmahdollisuuksista.

2.1 Sosiaaliturvan kehitys ja nykytila

Tässä kappaleessa käydään läpi Suomen sosiaaliturvan kehitystä aina itsenäistymisestä 2000-luvulle saakka. Sosiaaliturvan muotoutumista esitellään niiltä osin kuin tutkimuksen aiheen kannalta on tarpeellista.

Suomen sosiaaliturva on muotoutunut muihin Pohjoismaihin verrattuna hieman toisenlaiseksi yhteiskuntamme rakenteellisista sekä poliittisista syistä johtuen. (Niemelä 2006, 9) Suomi oli 1800-luvun jälkipuoliskolle saakka maatalousmaa, jonka väestöstä alle 10 % asui kaupungeissa. (Niemelä 2004, 90) Talouspoliittisesti Suomi korosti vapaata omatoinista yritteliäisyyttä, jossa itsenäistä pienviljelijää pidettiin jonkinlaisena ihanteena. Muihin Länsi-Euroopan maihin verrattuna Suomen sosiaaliturva oli itsenäistymisen jälkeen sekä sotien välisenä aikana työntekijän tapaturmavakuutusta lukuun ottamatta kehittämätöntä. Suurin osa suomalaisista sijoittui vakuutusmuotoisen sosiaaliturvan ulkopuolelle. (Niemelä & Salminen 2006, 9)

Nopea väestönkasvu, teollistuminen sekä työntekijöiden vapaan liikkuvuuden lisääntyminen merkitsivät, että omavaraistalouteen perustuva turva ei enää pystynyt antamaan riittävää sosiaalista ja taloudellisesta turvaa (Niemelä 2004,90). Muiden maiden kehittäessä pakollista sosiaalivakuutustaan sairausvakuutuksella, jatkettiin Suomessa kehitystä vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksella. Tämä merkitsi vuonna 1937 kansaneläkelain syntyä, mikä oli Suomen sotien välisen ajan merkittävimpiä uudistuksia. Lakiuudistus siirsi sosiaalivakuutuksen kehityslinjan työväenvakuutuksesta kansanvakuutukseen ja suhtautuminen sosiaaliturvan kehittämiseen alkoi muuttua myönteisemmäksi. (Niemelä & Salminen 2006, 10).

Sodan aiheuttama inflaatio aiheutti kansaneläkelain perustan murtumisen. Kansaneläkelaki oli perustunut säästövakuuttamiselle, mutta sodan jälkeen lain kehityssuunta perustui huoltoperiaatteeseen. Tämä tarkoitti, että eläke-etuudet maksetaan verotuksella kootuista varoista, eikä niiden saanti edellytä vakuutusmaksujen suorittamista. Kansaneläkettä uudistettiin 1956, jolloin kansaneläke muuttui tuloharkinta- ja tasaeläkkeeksi. Kaikille siis maksettiin tasasuuruinen perusosa, minkä päälle oli mahdollista saada tuloharkintainen tukiosa. Uudistus paransi huomattavasti eläkeläisten asemaa. (Niemelä & Salminen 2006, 11)

Suomen taloudellisen yhteistyön ja kehityksen lisääntyessä kansainvälisesti, katsottiin myös sosiaaliturvan tarvitsevan laajentumista. Talouskasvua haluttiin lisätä kulutuskysyntää lisäämällä ja tämä onnistui sosiaalisia tulonsiirtoja kasvattamalla. Taloudellisen kasvun suunnannäyttäjänä sosiaaliturvauudistuksessa oli vuoden 1960 työttömyysturvauudistus. Lisäksi vuonna 1961 luodun työeläkejärjestelmän sekä vuonna 1963 syntynyt pakollinen sairausvakuutus merkitsivät sosiaaliturvan huomattavaa laajentumista sekä modernin sosiaaliturvan syntyä. Laajojen väestöryhmien pääsy sosiaaliturvan piiriin merkitsi nykyaikaisen sosiaaliturvan syntyä sekä Suomen yhteiskuntarakenteen muutosta maatalousyhteiskunnasta teollisuus- ja palveluyhteiskunnaksi 1970-luvun puoliväliin mennessä. (Niemelä & Salminen 2006, 12–13)

1970-luvun loppupuolen talouden taantuma aiheutti toimenpiteitä myös Suomen sosiaalipoliitikassa. Lähtökohtana oli sitoa sosiaalivakuutus entistä kiinteämmin työhön ja työsuoritukseen, joten palkansaajien ansiosidonnaisen sosiaaliturvan kehittäminen tuli etusijalle. 1980-luvun alkupuoliskolla kansaneläkkeestä tuli jokaiselle maassa asuvalle kuuluva tuloharkinnasta riippumaton vähimmäiseläke. Lisäksi sairausvakuutuksen päivärahasta tuli ensisijainen työeläkkeisiin nähden. Työttömyysavustus ja työttömyyskorvaus muuttuivat tulot huomioon

ottavaan ansiopäivärahaan sekä vähimmäisturvaan perustuvaan peruspäivärahaan. (Niemelä & Salminen 2006, 14–15)

Aikaisemman laajan terveydenhuoltopalveluiden aikaansaaminen siirsi tavoitteet 1970-luvulla sairauksien ehkäisyyn sekä kokonaisvaltaisen terveystalouden luomiseen. Päämääränä oli taata kaikille kansalaisille yhtäläiset mahdollisuudet terveydenhuoltopalveluihin maan eri osien ja väestöryhmien kesken. Vuoden 1972 kansanterveyslain seuraus oli, että potilas pystyi käyttämään sekä kunnallisia että sairausvakuutuksen korvaamia yksityisiä terveystalouksia. (Niemelä, Pykälä, Sullström ja Vanne 2007, 6)

Sosiaalihuoltolain uudistus vuonna 1984 korvasi huoltoapulain ja sosiaalihuoltolain. Tilalle tuli toimeentulotuki, johon oli oikeutus henkilöllä, jolla ei muuten olisi ollut mahdollisuutta kohtuulliseen toimeentuloon. Kansanterveyslain ja sekä sosiaalihuoltolain uudistukset loivat pohjaa hyvinvointivaltion rakentamiselle 1970- ja 1980-luvuilla. (Niemelä & Salminen 2006, 16)

Talouden taantuma ajoi Suomen syvään talouslamaan 1990-luvun alussa, eivätkä vaikutukset voineet olla ulottumatta myös sosiaaliturvaan. Eläketurvan indeksikorotukset jouduttiin jättämään ja yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja jouduttiin nostamaan 55 vuodesta 60 vuoteen. Vuonna 1993 myös työntekijät alkoivat maksaa työeläkemaksua. Kansaneläkkeen pohjaosaa ei maksettu 1996 alkaneisiin uusiin eläkkeisiin, joten kansaneläke muuttui eläkevähenteiseksi vähimmäiseläkkeeksi. Sairausvakuutuslakiin tehtiin muutos, missä sairauspäivärahalta korvattiin vain menetettyä ansiota. Tulottomille tosin voitiin vielä maksaa tarveharkintaista sairauspäivärahaa. (Niemelä ym. 2007, 7-8)

1990-luvun suurin uudistus eläketurvassa oli perhe-eläkkeen uudistus. Uudistuksen myötä myös miesleskillä oli oikeus perhe-eläkkeeseen kansaneläke- ja työeläkejärjestelmissä. Lisäksi kuntoutuslainsäädäntöä uudistettiin säännöksellä, jonka mukaan työntekijän kuntoutusmahdollisuudet on tarvittaessa selvitettävä ennen eläkepäättöksen tekemistä (Niemelä ym. 2007, 8)

2000-luvun alkupuolella Suomen talouskasvu oli suotuisaa, mikä lisäsi myös sosiaalimenojen suhdetta bruttokansantuotteeseen. Syynä tähän oli sosiaaliturvan kattavuuden lisääminen lieventämällä 1990-luvulla tehtyjä leikkauksia. Parannukset kohdistettiin pääasiassa sosiaaliturvan vähimmäisturvaetuuksiin. (Niemelä ym. 2007, 9) Sosiaaliturvan uudistuksien tavoitteina

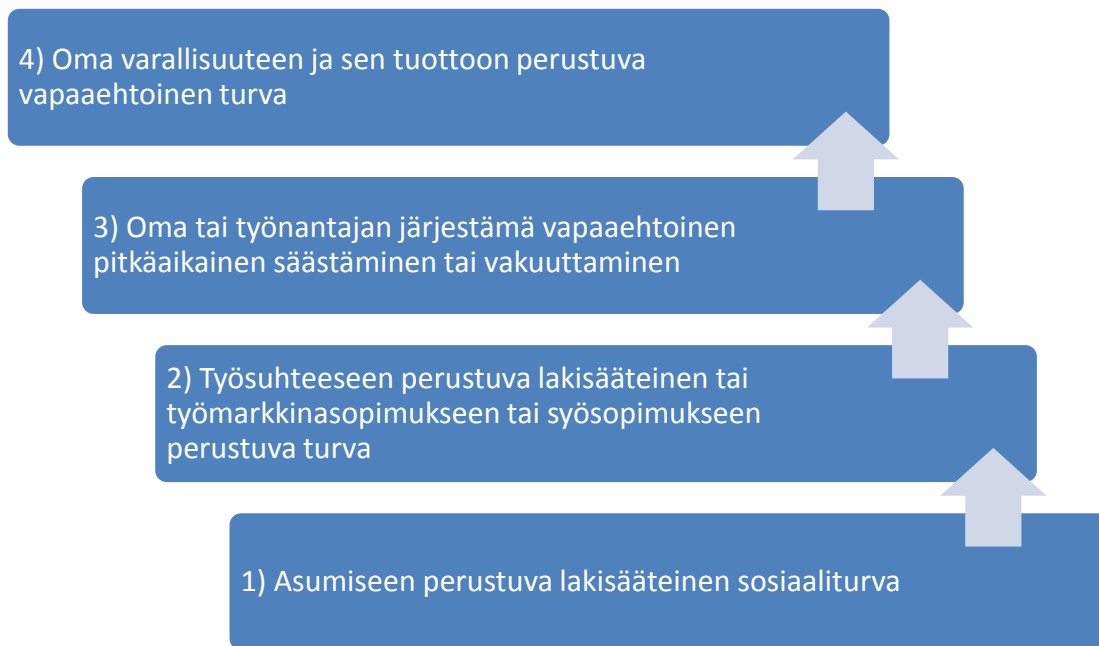
oli varmistaa hyvinvointivaltion mukainen perusturvan riittävyys. Uudistuksilla haluttiin muun muassa parantaa terveydenhuoltopalveluiden korvattavuutta sekä luoda kansalaisille kannustimia työntekoon, pidempiin työuriin sekä helpottaa myös työn vastaanottamista. Vaikka kaikkia tavoitteiksi asetettuja sosiaaliturvauudistuksia ei ole onnistuttu toteuttamaan, voidaan muutoksilla katsoa olleen suuri merkitys sosiaaliturvamme kehityksessä. (Hiilamo ym. 2012, 20-21)

Vaikka laman aiheuttamat leikkaukset näkyvät suomalaisten sosiaali- ja terveysturvassa, on tasomme edelleen eurooppalaista keskitasoa, joskin hieman jäljessä muista Pohjoismaista. (Hiilamo ym. 2012, 82) Lähivuosien tavoitteena on perustaa sosiaaliturvajärjestelmämme kattavalle yhteisvastuulle, jolloin Suomesta saadaan sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä, toiminnoiltaan tehokas ja dynaaminen yhteiskunta. (Sosiaali- ja terveysturvan strategiat 2015) On selvää että sosiaaliturvan taso mukautuu olemassa oleviin taloussuhdanteisiin. Vaikutuksia parhaiten ennakoiva ja nopeimmin reagoiva on vahvoilla onnistuneen sosiaaliturvapolitiikan järjestämisessä.

2.2 Suomalainen sosiaaliturvamalli

Suomalainen sosiaaliturvajärjestelmä perustuu pitkälti niin sanottuun pohjoismaiseen hyvinvointivaltiomalliin. Hyvinvointimalli tunnetaan sen yleisistä hyvinvointijärjestelmistä, joista tärkeimpiä arvoja ovat yhtäläiset mahdollisuudet, sosiaalinen solidaarisuus sekä yleinen sosiaaliturva. (www.norden.org 2014) Mallin sisältöön kuuluu tyypillisesti asumiseen perustuva kattava perusturva, oikeus julkisiin palveluihin ja toimeentuloturvaan, kattavat hyvinvointipalvelut ja pakollisen toimeentuloturvan koostuminen lakisääteisestä ansiosidonnaisesta osasta sekä vähimmäisturvasta. (Havakka, Niemelä & Uusitalo 2012, 14)

Sosiaaliturvan muodostumista voidaan kuvata taloudellisen neliportaisella mallilla (kuvio 2). Mallin ensimmäinen portti kuvaa kaikille maassa asumisen perusteella kuuluvaa lakisääteistä perusturvaa. Toinen portti kuvaa työsuhteen perusteella muodostuvaa lakisääteistä turvaa. Kolmannelle portille kuuluu yhteiskunnan kannustama vapaaehtoinen sidottu säästäminen ja vakuuttaminen, missä esimerkiksi henkilö itse tai työnantaja voi hankkia lisäturvaa vapaaehtoisella tapaturma- tai eläkevakuutuksella. Neljännelle portille sijoittuu yksilön kaikki varallisuus ja säästöt.

Kuvio 2: Taloudellisen turvallisuuden neliportainen malli (Mukaillen Havakka, Niemelä & Uusitalo 2012, 11)

Suomalaisten sosiaaliturva rakentuu pitkälti kahdelle ensimmäiselle portaalle ja vapaaehtoisten yksityisvakuutusten merkitys on vähäinen. Vapaaehtoisen vakuuttamisen saralla suomalaiset ovat panostaneet sairaanhoitokuluja korvaaviin vakuutuksiin, kun taas eläke- tai työttömyysvakuutusten määrä on vähäisempi. (Havakka ym. 2012, 11–15)

2.3 Sosiaaliturvan rahoitus

Sosiaalimenot muotoutuvat pääosin lakisääteisistä eläkkeistä, sosiaali- ja terveystalvakuuista, sairaus- ja työttömyysmenoista sekä perhe-etuuksista. Sosiaali- ja terveysministeriö on keskeisessä asemassa sosiaaliturvan hallinnoinnissa ja Kansaneläkelaitos toimii merkittävä sosiaaliturvan toimeenpanijana. Julkisia sosiaalimenoja rahoitetaan veroilla, veroluonteisilla maksuilla, vakuutusmaksuilla, pääomatuloilla sekä asiakasmaksuilla. (Hiilamo ym. 2012, 23-28) Rahoitusperusteet määritellään tyypillisesti etukäteen kalenterivuoden ajaksi edellisenä kalenterivuonna. Rahoitus mitoitetaan korvausmenoihin eikä päinvastoin, sillä korvausten tasoa tai säännöksiä ei voida jälkikäteen korjata vastaamaan kertynyttä rahoitusta. Todellisuudessa rahoituksen ennakkoinnin aikajänne monilla korvausmenojen rahoituspohjan alueilla on huomattavasti pidempi, jotta rahoitusperusteet pysyisivät mahdollisimman vakaina ja yllätyksettöminä. (Havakka ym. 2012, 199–204)

Korvausmenojen ja rahoituspohjan epävarmuuden yhtenä hallintakeinona käytetään rahastointia. Rahastointi voi olla jakojärjestelmään perustuvaa tai ennakkorahastointia. Jakojärjestelmässä kunakin vuonna kerätään vakuutusmaksuja tai muuta rahoitusta korvausmenojen verran. Rahastoivassa järjestelmässä vakuutusmaksukorvaukset maksetaan säästetyistä varoista ja niiden tuotoista. Molemmat keinot vaativat joka tapauksessa puskurirahastoa eli kassavaroja, joilla korvausmenojen vaihtelua pystytään tasaamaan. (Havakka ym. 2012, 206–208)

Vuonna 2010 sosiaalimenot Suomessa olivat 54,6 miljardia euroa, joka on noin 30 % bruttokansantuottoon suhteutettuna. Osuus BKT:stä on kansainvälisessä vertailussa EU-maiden keskitasoa. (STM 2013a) Sosiaalivakuutuksen korvausmenot rahoitetaan vakuutettujen ja vakuutusnottajien maksamilla vakuutusmaksuilla tai verorahoituksella tai näiden yhdistelmällä. Vain kansaneläkkeen rahoitus perustuu kokonaan verorahoitukseen. (Havakka, Niemelä & Uusitalo 2012, 200) Vuonna 2010 sosiaaliturvan rahoituksesta vastasivat työnantajat 36 %:n, valtio 28 %:n, kunnat 18 %:n, vakuutetut 11 %:n ja sosiaaliturvarahastot korko- ja pääomatuloin 7 %:n osuuksilla. Sosiaalimenojen suurin kohde on vanhuus-ryhmä ja toiseksi suurin sairaus ja terveys. Näiden kahden ryhmän yhteenlasketut menot olivat lähes 60 % kaikista sosiaalimenoista. (Hiilamo ym. 2012, 25)

Työnantajien ja vakuutettujen rahoitus kohdistuu pääasiassa eläkkeisiin sekä sairausvakuutukseen. Valtion rahoitus kohdistuu kaikkiin sosiaalimenojen kohderyhmiin kohdistuen erityisesti perheisiin ja lapsiin, työttömiin sekä vanhuksiin. Kuntien suorittamasta rahoituksesta puolet menee terveystalouteen ja loput lähinnä lapsiperheiden sekä vanhusten ja vammaisten palveluihin. (Hiilamo ym. 2012, 28–29)

2.4 Sosiaaliturvan lakisääteiset sosiaalivakuutuslajit

Tässä kappaleessa käydään läpi suomalaisen sosiaaliturvan tarjoamat lakisääteiset edut niiltä osin kuin ne katsotaan liittyvän ammattiturvaukseen. Sosiaalivakuutus eroaa muusta sosiaaliturvasta siten, että tiettyihin henkilöryhmiin varaudutaan etukäteen maksamalla vakuutusmaksuja. (Kukkonen & Karmavalo 2010, 15) Ensiksi läpikäydään niin sanotut yhteiskunnalliset etuudet eli sairausvakuutus, työttömyysvakuutus sekä kansaneläke. Tästä siirrytään työsuhteeseen perustuviin lakisääteisiin etuuksiin, eli työeläkevakuutukseen ja lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen. Vaikka ammattiturvauksen lakisääteinen vakuuttaminen eroaa niin sanotun normaalin työntekijän vakuuttamisvelvollisuudesta, on jälkimmäiseen sisältyvien

etuuksien avaaminen tärkeää, jotta ammattiuurheilijan vakuutusturvaa olisi mahdollista analysoida.

2.4.1 Sairausvakuutus

Kansalaisten terveyden turvaamiseksi yhteiskunta tuottaa terveystalvaeluja ja korvaa niiden käytöstä aiheutuneita kustannuksia. Sairausvakuutus pyrkii korvauksillaan takamaan kaikille mahdollisuuden saada tarvitsemaansa hoitoa. (Hiilamo ym. 2012, 33) Sairausvakuutuksella on kaksi pääasiallista tehtävää. Ensinnäkin se korvaa sairauksista aiheutuneita kustannuksia minkä lisäksi työtulovakuutus korvaa aiheutuneita työtulomenetyksiä. (Havakka ym. 2012, 114) Jokainen vakituisesti Suomessa asuva kuuluu lakisääteisen sairausvakuutuksen piiriin, jota hoitaa Kansaneläkelaitos. (Niemelä & Salminen 2006, 28)

Sairausvakuutuksen sairaanhoitokorvaukset kattavat tiettyjen yksityisten palveluiden käytöstä aiheutuvia kustannuksia, kuten lääkärin määräämät hoidot ja tutkimukset sekä lääke- ja matkakorvaukset. Lääkäripalkkioista, tutkimuksista ja hoidoista maksetaan korvausta niin sanotun taksataulukon mukaan. Yksityisten itse suorittaessa hinnoittelun jää taksan ylimenevä osuus potilaan itse maksettavaksi. (Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta 622/2004, 4-5 §) Julkisen terveydenhuollon kustannuksia sairaanhoitovakuutus ei korvaa. (Havakka ym. 2012, 122) Lääkekorvauksien osuudet on jaettu kolmeen eri luokkaan sairauden sekä siihen käytetyn lääkeryhmän mukaan ja korvausmäärä on joko 35, 65 tai 100 prosenttia. (STM 2013b)

Työkyvyttömyyden kohdatessa sairausvakuutus korvaa työtulojen menetystä sairauspäivärahalla kun sairaus kestää alle vuoden. Sairauspäivärahaa voi saada jos työkyvyttömyys on kestänyt yli 10 arkipäivää eli niin sanotun omavastuuajan (Havakka ym. 2012, 118). Päivärahaa maksetaan enintään 300 arkipäivältä ja sen suuruus riippuu henkilön työtulosta. Sairauspäivärahan suuruus on yleensä noin 70 prosenttia työtuloista. (KELA 2013a)

Myös työterveyshuolto kuuluu sairausvakuutuksen etuuksiin. Tarkoituksena on ehkäistä työhön liittyviä sairauksia ja tapaturmia. Ennaltaehkäisevän työterveyshuollon järjestäminen on työnantajalle pakollista, minkä lisäksi työnantaja voi järjestää yleislääkäritasoista sairaanhoitoa, johon sisältyvät muun muassa työterveyslääkärin ja työterveyshoitajan antama hoito sekä tarvittavat laboratorio- ja kuvantamistutkimukset. Työterveyshuolto on työntekijöille maksu-

tonta. Työterveyshuollon kustannuksiin ei kuitenkaan sisälly esimerkiksi kuntoutus eivätkä ammattitaudit. (KELA 2013b)

2.4.2 Työttömyysturva

Työttömyyden vaikuttaessa merkittävästi elämän sisältöön on se ennen kaikkea kriisi taloudellisessa mielessä. Työttömyyttä turvataan Suomessa vapaaehtoisella työttömyysvakuutuksella sekä verovaroin rahoitetulla työttömyysvakuutuksella (Havakka ym. 2012, 140).

Työttömien toimeentuloa turvataan pääasiassa ansiosidonnaisella työttömyyspäivärahalla, Kelan peruspäivärahalla sekä työmarkkinatuella. (Havakka ym. 2012, 147) Henkilön kuullessa työttömyyskassan jäseneksi, on hänellä mahdollisuus saada ansiopäivärahaa. Kassoihin kuulumattomat saavat peruspäivärahaa, minkä lisäksi Kela maksaa työmarkkinatukea henkilöille, joilla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan. (Hiilamo ym. 2012, 35)

Peruspäivärahaan on oikeus henkilöllä, joka hakee aktiivisesti työtä ja on ollut työssä vähintään 8 kuukautta viimeisen reilun kahden vuoden aikana. Peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa maksetaan enintään 500 päivältä. Työmarkkinatukea saavat henkilöt, joilla enimmäisaika on täytynyt tai jos vaaditut työssäoloehdot eivät täyty. (Hiilamo ym. 2012, 35)

2.4.3 Eläke-etuudet

Eläkevakuutuksella pyritään turvaamaan kohtuullinen toimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden ja huoltajan kuoleman varalta (Havakka ym. 2012, 76). Suomessa eläkejärjestelmä koostuu pääasiassa kahdesta lakisääteisestä eläkejärjestelmästä, työeläkejärjestelmästä ja asumiseen perustuvasta kansaneläkejärjestelmästä, jota täydentää takuueläke (Hiilamo ym. 2012, 35).

Kansaneläkkeen tarkoituksena on turvata eläkeläiselle perustoimeentulo. Perustoimeentuloon sisältyviä etuuksia ovat vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke, työttömyyseläke, perhe-eläke ja kuntoutusetuudet sekä eläketurvaa täydentävä takuueläke. (Havakka ym. 2012, 86)

Kansaneläkkeen vanhuuseläkeikä on 65 vuotta ja sitä voi halutessaan varhentaa tai lykätä. Vanhuuseläkkeen ja sitä täydentävän takuueläkkeen suuruus riippuu muusta eläketurvasta, eli miten työuran ansiot ovat kerryttäneet eläkevaroja (Havakka ym. 2012, 86–87). Työkyvyttö-

myyseläkettä voi saada 16–64-vuotias ja se myönnetään toistaiseksi tai määräaikaiseksi kuntoutusta varten. Perhe-eläke vastaavasti myönnetään 65-vuotias leskelle tietyin edellytyksin ja alle 18-vuotiaalle lapselle, jonka huoltaja on kuollut. Työttömyysturvan on hiljalleen poistuva etuus ja siihen on oikeus vain ennen vuotta 1950 syntyneillä. (Havakka ym. 2012, 86–87)

Työeläkkeiden lähtökohta on että henkilöllä on työhistoria sekä eläkkeen suuruuteen vaikuttavat työuran pituus ja työansiot (Hiilamo ym. 2012, 36). Kaikkia yksityisalojen työntekijöitä merimiehiä lukuun ottamatta koskee työntekijöiden eläkelaki (TyEL). (Rantala & Pentikäinen 2009, 305) Työntekijälle järjestelmästä maksettavia etuuksia ovat vanhuuseläke, osaaikaeläke, hiljalleen poistuva työttömyyseläke, työkyvyttömyyseläke, kuntoutusetuudet ja perhe-eläkkeet (Havakka ym. 2012, 89).

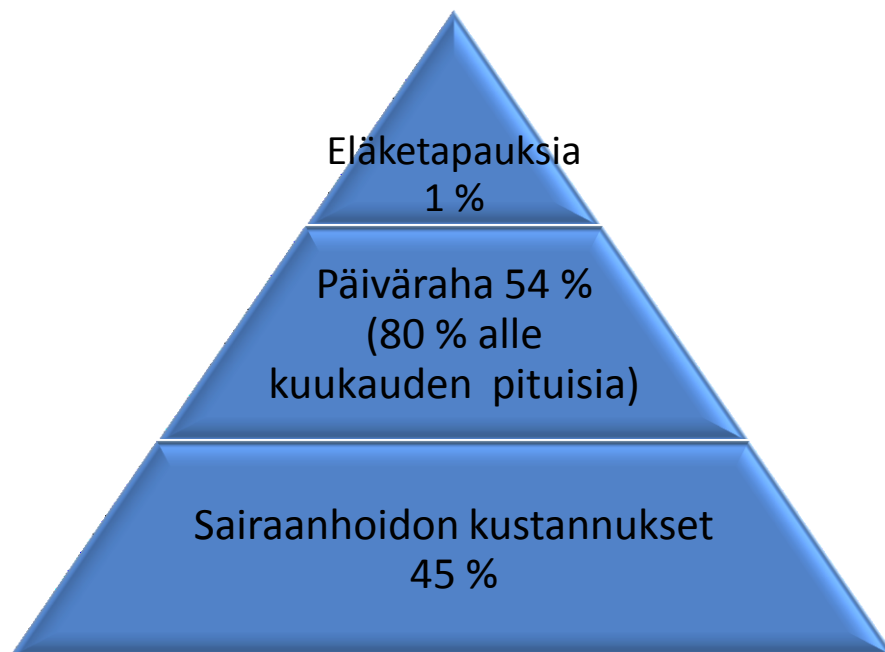
Työeläkkeen suuruus määräytyy siis henkilön työhistorian perusteella. Vuodesta 2005 lähtien eläkettä on kertynyt 18–52-vuotiaille 1,5 prosenttia vuosityöansiosta, 53–62-vuotiaille 1,9 prosenttia ja 63–67-vuotiaille karttuma on 4,5 prosenttia. Eläkkeelle voi siis siirtyä joustavasti 62–68-vuotiaana. (Hiilamo ym. 2012, 36). Työeläkkeen tavoitteeksi on asetettu 60 prosentin osuutta viimeisten työvuosien ansiotasosta ja tämän on arvioitu toteutuneen hyvin (Havakka ym. 2012, 98).

Pysyvästi työkyvyttömäksi jääneen toimeentuloa turvataan työkyvyttömyyseläkkeellä kunnes eläkkeensaaja saavuttaa vanhuuseläkeiän. Työkyvyttömyyseläkkeeseen lasketaan tietyin ehdoin työansioden lisäksi myös laskennallinen eläke niiltä vuosilta, joilta eläkettä ei työkyvyttömyyden johdosta kertynyt. (www.ilmarinen.fi 2013a) Lähtökohtana työkyvyttömyydessä on kuntoutusetuus, jolla pyritään ennaltaehkäisemään työntekijän työkyvyttömyys tai edesauttamaan työkyvyttömäksi joutunutta takaisin työelämään. (Rantala & Pentikäinen 2009, 308–309) Jos työntekijä pystyy osittain jatkamaan työelämässä, voidaan hänelle maksaa osatyökyvyttömyyseläkettä sekä osittaista kuntoutustukea. (Havakka ym. 2012, 89) Työntekijän menehtyessä tuetaan lähiomaisten toimeentuloa perhe-eläkkeellä, joka määräytyy edunjättäjän ansiotyön tai jo myönnetyn työeläkkeen perustella. (www.ilmarinen.fi 2013b)

2.5 Työntekijän vakuutusturva

Suomessa korvataan vuosittain yli 140 000 työtapaturmaa, joista ammattitauteja on noin 5000. Tapaturmien suurin ryhmä on työssä tai työstä johtuvissa olosuhteissa sattuvat tapaturmat. Ammattitautien osalta suurin korvausryhmä on tätä nykyä työstä aiheutuneet yläraajaki- peytymiset. Työtapaturmat ja ammattitaudit korvataan lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta eli työtapaturmavakuutuksesta. Vakuutus on ensisijainen muuhun sosiaalivakuutukseen nähden. Työnantajalla on vakuuttamisvelvollisuus. (Kukkonen & Karmavalo 2010, 11–15) Työnantaja voi parantaa työntekijöiden vakuutusturvaa esimerkiksi vapaa-ajan vakuutuksilla. Työnantajalle tämä on myös hyvä henkilöstöetu sekä rahallinen hyöty sairausajan palkan korvaavista päivärahoista. (Kukkonen & Karmavalo 2010, 200–204)

Valtaosa työtapaturmista ja ammattitaudeista aiheuttaa ohimenevän alle kuukauden työkyvyttömyysjakson. Suurin osa (45 %) työtapaturmista aiheuttaa vain sairaanhoitokuluja. Yli vuoden kestäviä työkyvyttömyyttä tai haittaa aiheuttaneita tapauksia on vuosittain reilut tuhat ja kuolemantapauksia reilut sata, joista merkittävä osa edelleen asbestisairauksien aiheuttamia. (Kukkonen & Karmavalo 2010, 14) Kuviossa kolme (kuvio 3) kuvataan työtapaturmista aiheutuneita korvauksia.

Kuvio 3: Työtapaturmista aiheutuneet korvaukset (Kukkonen & Karmavalo 2010, 14)

Oikeus työtapaturmakorvaukseen perustuu työsuhteeseen. Työsuhteen määrittäminen sisältää neljä tunnusmerkkiä; sopimus, työn tekeminen toiselle, vastikkeellisuus sekä työnantajan johto ja valvontaoikeus, jotka määritetään myös tapaturmavakuutuslaissa. Näiden tunnusmerkkien vallitseminen tarkoittaa, että henkilö on työsuhteessa ja hänet täytyy vakuuttaa lain määrittämällä tavalla. (Kukkonen & Karmavalo 2010, 26)

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen korvattaviin vakuutustapahtumiin kuuluu tapaturmat ja ammattitaudit, jotka ovat aiheutuneet työssä tai työstä johtuvissa olosuhteissa. Tapaturman käsitteellä tarkoitetaan tahdosta riippumatonta äkillistä, ennalta arvaamatonta ulkoisen tekijän aiheuttamaa vammaa. Tapaturmavakuutuslain mukaiset ehdot ovat normaalia tapaturman määrittettä laajempia ja tietyt lihasten kipeytymiset ja muut vammat oikeuttavat korvaukseen. (Kukkonen & Karmavalo 2010, 45–46) Ammattitaudit vastaavasti syntyvät usein pidempiaikaisen altistumisen seurauksena. Ammattitautilain mukaan ammattitauti on sairaus, joka on työssä todennäköisesti aiheutunut fysikaalisesta, kemiallisesta tai biologisesta tekijästä. Yleisimmin korvauksia haetaan yläraajavammoista, melun aiheuttamista kuulovammoista, ihottumista sekä keuhkosairauksista. Psykykkiset tekijät, kuten stressi eivät sisälly ammattitauteihin. (Kukkonen & Karmavalo 2010, 60–61) Ammattitautiasetuksessa on lista sairauksista ja muista tekijöistä, joilla on katsottu olevan tietty lääketieteellinen syy-yhteys, jolloin ei ole tarpeen enää osoittaa niin sanottua yleisen tason todennäköisyyttä sairastumiselle ja tietyn tasoiselle altistumiselle. Luettelo ei ole tyhjentävä, mutta myös muu sairaus voidaan korvata jos ammattitautilaissa säädetyt kriteerit täyttyvät. (STM 2014, 23) Vakuutuksen ulkopuolelle luokitelluista kustannuksista voi hakea korvauksia sairausvakuutuksesta. (Kukkonen & Karmavalo 2010, 138)

Työtapaturman tai ammattitaudin aiheuttamat sairaanhoitokorvaukset sisältyvät lain mukaiseen turvaan. Korvauksiin sisältyy lääkärinhoidon, lääkkeiden, tapaturmassa särkyneiden esi-
neiden sekä matkakulujen aiheuttamat kustannukset. Lisäksi kotihoidon lisäkustannuksista voi saada korvausta vuoden ajalta. (Kukkonen & Karmavalo 2010, 99–109)

Työkyvyttömyyden kohdatessa korvataan ansionmenetyksiä päivärahalla. Työnantajan velvollisuus maksaa palkkaa määrittellään työsopimuslaissa ja työehtosopimuksissa, joten maksumäärä eri aloilla vaihtelee. Työkyvyttömyyden jatkuessa yli vuoden, korvataan ansionmenetyksestä tapaturmaeläkkeellä. Päiväraha määrä vastaa käytännössä henkilön sen hetkistä palkkaa ja mahdollinen tapaturmaeläke noin 85 prosentin osuutta ansiotulosta. (Kukkonen & Karma-

valo 2010, 72–88) Yleistä toimintakyvyn alenemaa korvataan haittarahalla, jonka suuruus määräytyy haittaluokan mukaan. Työkyvyn palauttamista pyritään saavuttamaan lain määrämällä kuntoutusetuudella. Kuolemantapauksissa omaiset voivat saada hautausavustusta sekä perhe-eläkettä. (Kukkonen & Karmavalo 2010, 113–130)

2.6 Vapaaehtoinen vakuuttaminen

2.6.1 Vakuutussäästäminen

Vakuutussäästämisen tarkoituksena on kerryttää vakuutussäästöä asiakkaan myöhempään käyttöön, ehkä hyvinkin pitkälle tulevaisuuteen. Vakuutussäästämistä voi harjoittaa pääsääntöisesti joko säästöhenkivakuutuksella tai yksilöllisenä eläkevakuutuksena. (Jokela, Lammi, Lohi & Silvola 2009, 93–126)

Säästöhenkivakuutuksen periaate on pääpiirteissään hyvin yksinkertainen. Asiakas maksaa vakuutusmaksun tai maksuja, joita vakuutusyhtiö säilyttää asiakkaan lukuun ja palauttaa sovituna ajankohtana säästöille kertyneine tuottoineen. Vakuutus tuote voi olla joko kiinteäkorkoinen, sijoitussidonnainen tai näiden yhdistelmä. Asiakkaalla on siis itse mahdollisuus vaikuttaa tuotto-odotukseen. Korkeampaa tuottoa haluava joutuu valitsemaan riskisempiä sijoituskohteita. Jos vakuutettu kuolee ennen kuin säästösumma eräännyy, jäävät maksetut maksut vakuutusyhtiölle. Tämä luonnollisesti otetaan huomioon vakuutusmaksua määrättäessä. (Jokela ym. 2009, 93–125)

Yksilöllinen eläkevakuutus on myös keino parantaa tulevaisuuden toimeentuloa. Erona eläkevakuutuksessa muihin tuotteisiin nähden on, että korvausetus maksetaan säännöllisinä eläkeerinä, kun taas muissa henkilövakuutuksissa etuudet maksetaan yhtenä kertasuorituksena. Eläkevakuutuksen tarkoitus on joko parantaa lakisääteistä vanhuuseläketurvaa tai haluan lopettaa työnteko lakisääteistä eläkeikää aikaisemmin. Koska pitkälle tulevaisuuteen sijoittuvat päätökset ovat hankalia, ovat eläkevakuutukset erittäin joustavia muutoksille. Mikäli vakuutettu kuolee ennen kuin hänelle maksetut etuudet on suoritettu, jää jäljellä oleva osuus vakuutusyhtiölle. (Jokela ym. 2009, 126–135)

Sekä säästöhenkivakuutus että yksilöllinen eläkevakuutus suojataan yleensä kuolintapausturvalla. Vaikka kuoleman mahdollisuus on otettu huomioon vakuutusmaksussa, ei se eloonjää-

neiden omaisten kannalta ole katsottu olevan tyydyttävä vaihtoehto. Turva sidotaan usein maksettujen vakuutusmaksujen määrään tai mahdollisesti suhteutetaan vakuutukseen sisältyvään rahastoon. (Jokela ym. 2009, 95–134)

2.6.2 Henkilöriskivakuuttaminen

Ihminen voi kohdata elämänsä aikana mitä erilaisimpia henkilöriskejä, jotka vaikeuttavat joko hänen tai läheisten taloudellista toimeentuloa. Sitä varten on luotu erilaisia vapaaehtoisia vakuutusmuotoja, joilla voidaan varautua mahdollisiin riskeihin. Monet näistä täydentävät lakisääteistä sosiaaliturvaa. Tässä luvussa esitellään vakuutusmuodoista merkittävimmät.

Perinteisin ja vanhin henkilövakuuttamistuote on henkivakuutus eli vakuutus kuoleman varalle. Yksikertaisuudessaan tiettyä vakuutusmaksua vastaan maksetaan edunsaajalle vakuutuskorvaus, jos vakuutettu menehtyy vakuutuksen voimassaoloaikana. Kuolintapaussumma voidaan valita erilaisin tavoin, mutta vakuutusmaksun ja -määrän suhde on pitkälti kiinni vakuutetun iästä, eli riskistä vakuutustapahtumalle. (Jokela ym. 2009, 143–149) Omaisten toimeentuloa voidaan turvata myös perhe-eläkevakuutuksella, jolloin korvaukset maksetaan kertosuorituksen sijaan eläkeuotoisesti säännöllisin väliajoin (Jokela ym. 2009, 176).

Myös työkyvyn menettämisestä aiheutuneita taloudellisia menetyksiä voidaan vapaaehtoisesti vakuuttaa. Pysyvästi työkyvyttömäksi jäävälle maksetaan kertakorvaus valitun korvausmäärän mukaan. Pysyvän työkyvyttömyyden korvausta ei yleensä makseta välittömästi, koska halutaan varmuus että työkyvyttömyys on muodostunut lääketieteellisesti pysyväksi. Tästä syystä lyhytaikaista työkyvyttömyyttä voi turvata päivärahaturvalla, jota voidaan enimmillään maksaa noin kahdelta vuodelta. (Jokela ym. 2009, 152–159) Pysyvää työkyvyttömyyttä voi turvata myös työkyvyttömyyseläkkeellä, joka kertakorvauksen sijaan maksetaan jaksottaisina, toistuvina erinä. (Jokela ym. 2009, 173)

Sairauden tai tapaturman aiheuttamista hoitokuluja varten on olemassa sairauskuluvakuutus sekä yksityistapaturmavakuutus. Sairauskuluvakuutuksen tarkoitus on korvata sairauden tai vamman tutkimuksista ja hoidoista aiheutuneita kustannuksia. Vakuutusta pidetään niin sanottuna all risk -vakuutuksena, sillä se korvaa pääsääntöisesti kaikkien sairauksien ja tapaturmien aiheuttamia sairaanhoitokuluja. (Jokela ym. 2009, 164) Vakavien sairauksien varalle on olemassa myös oma vakuutustuote. Tällöin kertakorvaus maksetaan, jos henkilöllä todetaan va-

kuutusehdoissa mainittu sairaus. Tämän kaltainen vakuutus yhdistetään usein sairaskuluvaakuutukseen tai yksityiseen tapaturmavakuutukseen. (Jokela ym. 2009, 160–161)

Yksityinen tapaturmavakuutus korvaa vain tapaturmaisesti aiheutuneen tapahtuman hoitokuluja ja se voidaan ottaa joko vapaa-ajan tai täysajan vakuutuksena. Selvästi rajoitetumpana tuotteena tapaturmavakuutus on myös hinnaltaan huomattavasti edullisempi. Yksityistapaturmavakuutuksen korvauslajeihin kuuluu yleensä hoitokulujen lisäksi myös haittakorvaus pysyvästä invaliditeetista, korvaus tapaturmaisesta kuolemasta sekä mahdollisesti päiväraha korvaus tapaturman aiheuttamasta työkyvyttömyydestä. (Jokela ym. 2009, 180–185)

Pääsääntöisesti kaikkia vapaaehtoisia vakuutuksia varten on oma terveydentila selvitettävä vakuutuksen myöntäjälle. Terveys selvityksen sisältö riippuu pitkälti siitä, minkälaista vakuutusturvaa henkilö haluaa eli minkälaisia riskejä vakuutusyhtiö vakuutuksen myöntämisellä ottaa. Esimerkiksi tapaturmavakuutuksessa vastuunvalinta on paljon lievempi kuin kattavampaa turvaa antavissa hoitokuluvakuutuksissa. Vakuutusyhtiö voi myöntää tämän myötä vakuutuksen normaalina, rajoitetuilla ehdoilla, korotetulla maksulla tai haettu vakuutus voidaan hylätä kokonaan. (Jokela ym. 2009, 272–275)

3 URHEILU AMMATTINA

Tässä luvussa käydään läpi urheilun kehitystä Suomessa harrastuksesta kohti yhä ammattimaisempaa toimintaa. Lisäksi avataan urheilijoiden työsopimuksia sekä käydään läpi tutkimukselle erittäin oleellista lakia urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta. Lopussa tehdään vielä katsaus urheilijan rahastointimahdollisuuksiin.

3.1 Urheilun ammattimaistuminen Suomessa

Ammattilaistuva huippu-urheilu on vuosien saatossa tarjonnut yhä useammalle urheilijalle mahdollisuuden muodostaa urheiluun liittyvistä tehtävistä itselleen ammatin. Urheilu eli pitkään vaiheessa, jossa sitä ei pidetty työsopimuslain mukaisena työnä. Näin ollen se ei kuulunut myöskään muiden työoikeudellisten lakien soveltamispiiriin, esimerkiksi yleistä työtapa- turma- ja työeläkelakia ei urheilijoihin sovellettu. Suomessa urheilu on mielletty ammatiksi vasta 1990-luvulta lähtien. Ennen urheilijoilla oli jokin muu ammatti urheilun ohella, josta urheilija sai palkan sekä hänelle kuuluvan sosiaaliturvan. (Aaltonen 2004, 154)

Urheilun kaupallistuminen, pelaajapalkkioiden kasvaminen sekä joukkueurheilijoiden pelaajasopimusten työsuhdemaiset ehdot lähensivät huippu-urheilijaa kohti työoikeudellisia piirteitä. 1990-luvulla eri oikeusasteiden antamien ratkaisujen perusteella kävi viimeistään selväksi, että urheilijan voidaan katsoa olevan työsuhteessa. (Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi urheilijan tapaturma- eläketurvasta 22/2009) Täten työsopimuslain ja muun työlainsäädännön soveltaminen myös urheilijoihin tuli välttämättömäksi. Urheilun erityispiirteitä ei voinut katsoa esteeksi työsopimuslain tai työn tekemiseen perustuvan sosiaalilainsäädännön soveltamiseen. (Halila 2006, 151)

Vuonna 1997 Suomessa oli noin 450 suomalaista urheilijaa, jotka ansaitsivat urheilulla vähintään 9500 euroa vuodessa. Euromäärä vastasi asetusta vakuuttamisvelvollisuudesta urheilijan eläke- ja tapaturmaturvaan. (Aaltonen 2004, 154) Vuonna 2003 urheilijoita oli jo 730 ja vuonna 2007 noin 800, minkä lisäksi ulkomailla urheili vielä yli 500 suomalaista ammattiurheilijaa. Suomen liikunta ja urheilu on vuodesta 1997 lähtien kartoittanut määriä eri lajiliittojen ammattilaisista. Suuntaa-antavien tuloksien mukaan ammattiurheilijoiden ja puoliammat-

tilaisten määrä on Suomessa vakiintunut noin 2000 urheilijan tasolle. (Liikunnan ja Urheilun Maailma nro 1, 2008) Tapaturmavakuutuslaitosten liiton mukaan lakisääteisen turvan mukaan vakuutettuja urheilijoita vuonna 2012 oli yhteensä 1 157 kun vuonna 2011 vastaava luku oli 1 041 (STM 2014, 9)

Jos mitään toimenpiteitä ei olisi tehty, olisi urheilijoihin siis sovellettu yleistä sosiaaliturvalainsäädäntöä kuten yleistä työeläke- ja tapaturmavakuutuslainsäädäntöä. Urheilun ominaispiirteet huomioon ottaen tätä pidettiin ongelmallisena. Urheilijalle tuli järjestää sosiaaliturva, joka kohtuudella säilyttäisi jo saavutetun toimeentulon. Sosiaaliturvan ennakkoinnin vaikeus, tästä syntyvä urheilun taloudellinen kestättömyys sekä lajikohtaiset erot olisivat johtaneet siihen, että syntyneet kustannukset olisivat lopulta tulleet eläke- ja tapaturmavakuutusjärjestelmien rahoittajien kannettavaksi. Urheilijoille tarvittiin erityislainsäädäntöä. (HE 22/2009)

Kun uutta ehdotusta lähdettiin rakentamaan, oli lähtökohtana sulkea urheilijat normaalin työeläke- ja tapaturmavakuutusjärjestelmän ulkopuolelle. Toinen tavoite oli järjestää urheilijoiden ansiosidonnainen sosiaaliturva erillisellä pakollisella vakuutusmuodolla. Perusteluina tässä käytettiin urheilu-uran lyhytaikaisuutta. Myös häilyvää raja ammattiurheilun ja harrastepohjaisen urheilun välillä oli työryhmän mielestä syy ammattiurheilun erottamiseen perinteisen ansiosidonnaisen sosiaaliturvajärjestelmän piiristä. Muutos toteutettiin ja urheilijoiden sosiaaliturvaan tuli asetus vuonna 1995, joka velvoitti urheiluseuran vakuuttamaan työsuhteessa olevat pelaajansa. Vakuutusten sisältö oli lajikohtaisesti sovittavissa pelaajasopimuksen osapuolten kesken. (Ratinen 1998, 14–28) Käytännön kokemusten pohjalta vakuutusturvaa parannettiin vuonna 1998 ja laintasoiseksi se säädettiin vuonna 2000. (HE 22/2009) Uudistus lakiin urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta astui voimaan 24.4.2009 (Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta 24.4.2009/276)

3.2 Urheilijoiden työsopimukset

Urheilijoiden työsopimukset koskevat pääasiassa joukkuelajien urheilijoita. Vielä 1990-luvulla oli pelaajasopimuksia, missä pelaajan ja seuran välisistä velvoitteista oli sovittu, mutta todettu että sopimus ei ole työsopimus. Tämä merkitsi, että seura ei maksanut pelaajan eläke-

ja tapaturmavakuutusmaksuja. Nykyään urheilijoiden ja seurojen välistä suhdetta pidetään työsuhteena. (Aaltonen 2004, 155)

Työsuhteen tunnusmerkit määritellään työsopimuslaissa. Työsuhde perustuu työsopimukseen ja muodoltaan se voi olla suullinen tai kirjallinen. Työsuhteen edellytyksenä on vastikkeellinen työn tekeminen toiselle. Vastike voi olla palkkaa tai muuta taloudellista korvausta. Urheilutyön poikkeavuus tavanomaisesta työsuorituksesta on johtanut siihen, että sopimukset ovat lähtökohtaisesti määräaikaista. Määräaikaista sopimuksia ei voi irtisanoa, ellei urheilija tai seura olennaisesti riko sopimuksen määräyksiä. Työaika, vuosilomaa ja työsuhdevapaita säätelevät lait koskevat myös urheilijoita eikä korvauksia voi sisällyttää peruspalkkaan, vaan ne on määriteltävä erikseen. (Aaltonen 2004, 156)

Työttömyyden kohdatessa myös urheilijoilla on oikeus sosiaaliturvajärjestelmän mukaiseen työttömyyspäivärahaan. Ansiosidonnaiseen päivärahaan urheilija ei ole oikeutettu, sillä urheilutyönantajat eivät osallistu työttömyysvakuutusmaksuihin. Peruspäivärahaan on siis urheilijallakin oikeus. Peruspäivärahan saanti vaatii työssäoloehdon täyttymistä, mutta urheilijoille työaikaehdot eivät ole niin tiukat kuin muussa työssä olevilla. (SLU 2013)

3.3 Urheilijan tapaturma- ja eläketurva

Urheilijoita ei koske työeläke- tai tapaturmavakuutuslaki. Näin ollen työnantajan ei tarvitse suorittaa lakien säätämiä työnantajien ja työntekijöiden maksuja urheilutulojen osalta. Urheilijoita varten on luotu oma laki tapaturma- ja eläketurvasta. Laki antaa urheilijalle turvan urheilussa tai siihen välittömästi liittyvissä olosuhteissa sattuneen tapaturman aiheuttaman vamman, sairauden tai kuoleman varalta. (Aaltonen 2004, 157) Urheilijan tapaturmalain perusteella maksettavia korvauksia maksetaan kuntoutuskustannuksista, tapaturmaeläkkeestä, perhe-eläkkeestä, hautausavusta, haittarahasta, haitta- ja vaatelisästä, opaskoiran ylläpidosta, kordinhoitokustannuksista sekä sairaanhoidon kustannuksista (Anttila 2011, 37).

Sairaudesta aiheutuneet kustannukset eivät sisälly vakuutusturvan sisältöön tämän lain perusteella (Aaltonen 2004, 157). Siltä osin kuin korvausta ei makseta urheilijan tapaturmalain nojalla, määräytyy urheilijan turva sairausvakuutuslain mukaan. Erityisesti sairausvakuutuslain

mukaisella päivärahalta on urheilijalle suuri merkitys, sillä tapaturmaeläkettä maksetaan vasta sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisajan täytyttyä. (Anttila 2011, 37)

Laissa urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta 24.4.2009/276 säädetään ammattiurheilijan vakuutusturvan vähimmäisvaatimuksista. Jos urheilijan ja Suomessa urheilutoimintaa harjoittavan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa pääasiallisesti Suomessa harjoitetusta urheilemisesta veronalaista palkkaa vuodessa tai vuotta lyhyemmässä pelikaudessa vähintään 10 690 euroa (2013), on urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön järjestettävä urheilijalle vakuutuksella tämän lain mukainen turva tässä laissa tarkoitetun tapaturman ja vanhuuden varalta siihen asti, kun urheilija täyttää 43 vuotta. (24.4.2009/276)

Vakuuttamisvelvollisuuden määrittämisessä joukkueurheilijalle, palkkaan sisällytetään urheilijan sopimuksen mukainen peruspalkka sekä kilpailumenestykseen sidotut palkkiot. Lisäksi vuosiansioon lasketaan kalenterivuoden aikana urheilemisesta saadut sopimuksen mukaiset verotettavat luontoisedut kuten auto-, asunto- ja ravintoetu. Vakuuttamisvelvollisuus alkaa välittömästi, kun voidaan arvioida että urheilijan verotettava kokonaisansio nousee tai nousisi 12 kuukauden sopimuksella vuodessa 10 690 euroon. Tätä ei siis voi kiertää lyhyemmillä sopimuksilla, sillä niissäkin pystytään arvioimaan mahdollinen hypoteettinen vuosiansio. Koska ansioihin sisällytetään myös menestykseen sidotut palkkiot, pystytään lopullinen vakuutusmaksu laskemaan vasta jälkikäteen urheilukauden tai vuoden lopussa. (SLU 2013)

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto huolehtii vakuuttamisen seurannasta ja yleisestä valvonnasta sekä pitää rekisteriä lain piiriin kuuluvista vakuutetuista urheilijoista. Vakuutuslaitokset ovat vuosittain ilmoitusvelvollisia Tapaturmavakuutusten liitolle välttämättömmistä tiedoista kyseisistä vakuutuksista ja korvauksista. Vakuutuslaitosten täytyy toimittaa myös urheilijalle selvitys hänen vakuutusturvastaan vuosittain tai urheilijan sitä pyytäessä. Urheilijalle on myös viipymättä ilmoitettava, jos vakuutusmaksuja on laiminlyöty tavalla, joka estää lain vaatiman vakuutusturvan jatkumisen. (24.9.2009/276)

Urheilun lajiliiton on huolehdittava siitä, että urheiluseurat järjestävät pelaajilleen lain mukaisen vakuutusturvan. Urheiluseura on velvollinen ilmoittamaan seura edustavien lain piiriin

kuuluvien urheilijoiden lukumäärä vuosittain omalle lajiliitolleen. Lajiliitto vastaavasti on velvollinen toimittamaan nämä tiedot Tapaturmavakuutusten liitolle. (24.9.2009/276)

Jos urheiluseura laiminlyö vakuuttamisvelvollisuuden, on se velvollinen kustantamaan urheilijalle laiminlyönnin seurauksena saamatta jääneen lain mukaisen turvan. Jos vakuutuslaitos irtisanoo vakuutuksen vakuutusmaksujen maksamattomuuteen vedoten, jatkuu urheilijan vakuutusturva vähintään kuukauden siitä, kun vakuutuslaitos on ilmoittanut urheilijalle kirjallisesti vakuutuksen päättymisestä. (24.9.2009/276)

3.3.1 Tapaturmaturvasta maksettavat korvaukset

Tapaturmalla tarkoitetaan äkillisen, odottamattoman ulkoisen tekijän aiheuttamaa vammaa tai sairautta ja siitä seurannutta kuolemaa. Tapaturmalain mukaan korvaukseen oikeuttaa tapaturma, joka sattuu urheilijalle lajille ominaisissa olosuhteissa ennen kuin hän täyttää 43 vuotta. Tämä tarkoittaa että tapaturman on synnyttävä:

- 1) peli- tai urheilusuorituksen yhteydessä;
- 2) ohjatussa, valvotussa tai harjoitusohjelman mukaisessa harjoittelussa;
- 3) urheilijan ollessa siirtymässä asunnoltaan tai majoitustiloista kilpailu-, peli-, harjoittelu- paikalle tai sieltä takaisin.
- 4) peli-, kilpailu- tai harjoitusmatkoilla matkaohjelman mukaisessa toiminnassa;
- 5) hänen toimiessaan 1 §:ssä (vakuuttamisvelvollisuus) tarkoitetun urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön määräyksestä seuran tai yhteisön edustajana edustustilaisuudessa taikka matkalla tällaiseen tilaisuuteen tai sieltä takaisin (24.9.2009/276)

Tapaturmana korvattavaksi katsotaan myös kuormittavaa yksittäistä liikettä suoritettaessa ilman tapaturmaa tapahtunut lihaksen tai jänteen kipeytyminen. Jos syynä kipeytymiselle on sairaus tai aikaisempi vamma, ei korvausta makseta. Hylkäävä päätös syntyy myös silloin, jos tapaturman on aiheuttanut muusta syystä johtuva kudoksen heikentyminen taikka kudoksen vaurio. (24.9.2009/276) Myös fysikaalisen hoidon korvauksissa voi olla rajoituksia. Esimerkiksi Pohjolan vakuutusturvassa lääkärin määräämiä fysikaalisen hoidon kustannuksia korvataan enintään kymmenen hoitokertaa tapaturmaa kohden. (SLU 2013)

Käsitteeseen tapaturma kuuluu myös oleellisena osana aiheuttaneen teon tahattomuus. Jos kyseessä on ollut toisen tahallinen vahingoittaminen, johtaa se rikosoikeudelliseen vastuuseen ja vahingonkorvausvelvollisuuteen. Tämänkaltainen vamma ei kuulu tapaturmakorvauksen piiriin. (SLU 2013)

Vakuutustuote on yhtiökohtainen, mutta minimissään sen kattavuus on määritetty laissa. Korvauksetkin määräytyvät pääsääntöisesti tapaturmavakuutuslain säännösten mukaisesti. Vakuutusmaksussa huomioidaan lajien erilaiset riskit ja hinnoittelu on lajista riippuen noin 10,5 % urheilijan veronalaisista ansioista (SLU 2013).

Päivärahaa vakuutus ei kuitenkaan sisällä. (SLU 2013) Sairauspäiväraha määräytyy siis sairausvakuutuslain mukaan. Etuuteen on oikeus henkilöllä, joka on estynyt tekemään työtään sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi. Sairauspäivärahaa voi saada jos työkyvyttömyys on kestänyt yli 10 arkipäivää eli niin sanotun omavastuuajan (Havakka ym. 2012, 118). Päivärahaa maksetaan enintään 300 arkipäivältä ja sen suuruus riippuu henkilön työtulosta. Laskennassa otetaan huomioon kaikki edeltäneen kahden vuoden aikana saadut päivärahat. Yhtäjaksoinen 12 kuukauden työkykyisyys tosin jättää huomioimatta tätä edeltäneitä päivärahoja. (Anttila 2011, 39) Sairauspäivärahan suuruus on yleensä noin 70 prosenttia työtuloista. (KELA 2013a) Arvion perusteena käytetään urheilijan työkyvyttömyyttä edeltäneenä vuonna toimitettujen verotuksessa todettuja työtuloja. Jos tulot ovat olennaisesti nousseet, voidaan perusteena käyttää työkyvyttömyyttä edeltäneiden kuuden kuukauden tuloja (Anttila 2011, 39).

Sairauspäivärahan määrä on laskettavissa oheisen taulukon (Taulukko 1) mukaan:

Vuosityötulo €/v	Päivärahan laskentakaavat €/arkipäivä
enintään 1 361	ei päivärahaa
1 362 - 35 457	0,7 x vuosityötulo : 300
35 458 - 54 552	82,73 + 0,4 x (vuosityötulo - 35 457) : 300
yli 54 552	108,19 + 0,25 x (vuosityötulo - 54 552) : 300

Taulukko 1: Sairauspäivärahan laskemisessa käytetään seuraavaa laskukaavaa (Kela 2013)

Sairaanhoidon korvaus sisältää lääkärin antama tai määräämä hoito ja lääkkeet sekä sairaalahoito. Lähtökohtaisesti sairaanhoito, kuten fysikaalinen hoito ja sairaalahoito sekä diagnosti-

set että vamman hoidon vuoksi tehtävät tutkimukset korvataan julkisen terveydenhuollon käytöstä aiheutuvan kustannustason mukaan. Yksityislääkärin käyttökin voidaan korvata vakuutusyhtiön etukäteen myöntämällä maksusitoumuksella. Pysyvästä yleisestä haitasta maksetaan haittaraha sekä mahdolliset lisääntyneet kodinhoitokustannukset. Vakuutukseen sisältyy myös kuntoutus uuteen ammattiin. Tapaturmaisesta kuolemasta maksetaan hautausapua ja perhe-eläkettä. (SLU 2013)

3.3.2 Eläketurva

Jos urheilija tulee ennen 43 vuoden iän täyttämistä vakuutusturvaan johtuen kykenemättömäksi hankkimaan ansiotuloja urheilemisella, on hänellä oikeus tapaturmaeläkkeeseen. Tapaturmaeläkettä maksetaan aikaisintaan sairausvakuutuslain mukaisen sairauspäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen. Eläkkeen myöntäminen vaatii, että urheilijan kuntoutus ja koulutusmahdollisuudet muihin ammatteihin on selvitetty. Ammatillista kuntoutusta suunniteltaessa otetaan huomioon urheilijan ikä, ammatti, aikaisempi toiminta, koulutus, vakiintuminen työelämään sekä johtaako haettu kuntoutus todennäköisesti sellaiseen työhön, jolla urheilija voisi elättää itsensä. (24.4.2009/276) Kuntoutuksella ei pyritä saavuttamaan urheilijan entistä urheilusta saatua ansiotasoa vaan turvata kohtuullinen toimeentulo itsensä elättämiseen. Tapaturmaeläkettä ei kuitenkaan makseta urheilijalle, joka kieltäytyy tai keskeyttää ammatillisen kuntoutuksen. (Anttila 2011, 41)

Tapaturmaeläkettä maksetaan yhteensä viiden vuoden ajalta sairauspäivärahan enimmäisajan täytyttyä. Viiden vuoden aika on katsottu olevan riittävä urheilijan kuntouttamiseen uuteen työhön tai ammattiin. Tapaturmaturvan ansiosidonnainen osa lasketaan vakuutuksen perusteena olevasta palkasta, niin että määrältään se voi enintään olla 111 330 euroa (2013). Eläkkeestä tehdään mahdollisia vähennyksiä muiden ansiotulojen johdosta. Tapaturmaeläkkeen määrä on 85 prosenttia urheilijan vuosityöansioista. (Anttila 2011, 42)

Mikäli urheilijan jäljellä oleva työkyky ei mahdollista riittävää ansiotuloa, on hänellä oikeus pysyvään tapaturmaeläkkeeseen. Työkyvyn heikentymistä arvioidessa otetaan huomioon urheilijan koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Oikeus syntyy jos mahdollisuudet ansiotulojen hankkimiseen on alentunut kolme viidesosaa suhteessa pysyvän työkyvyttömyyden perusteena käytettävästä vuosityöansiosta. Pysyvän

työkyvyttömyyden ajalta maksettavan tapaturmaeläkkeen perusteena käytetään aina 33 400 euron (2013) vuosityöansiota, joten se voi joko nostaa tai alentaa pelaajan tuloja. Eläkettä maksetaan aikaisintaan sairauspäivärahan enimmäisajan täyttymisestä kunnes urheilija täyttää 65 vuotta. (24.4.2009/276)

Laissa määritellään urheilijoille vakuutusturva myös vanhuuseläkkeen varalta. Vanhuuseläketurvaa maksetaan 65 ikävuodesta alkaen. Vakuutus on niin sanottu lisäeläke eli sitä ei soviteta yhteen muiden työeläkkeiden kanssa. Vakuutusmaksu on 4,5 prosenttia urheilijan palkasta ja siihen sisällytetään kaikki urheilijan veronalaiset tulot. Vakuutusturvan kustantaa työnantajana toimiva seura. (Aaltonen 2004, 158)

3.4 Urheilutulojen rahastointi

Urheilurahaston avulla urheilija voi varautua urheilu-uran jälkeiseen aikaan. Urheilija voi suunnata urheilemisesta ansaitsemiaan ansioita erillisiin rahastoihin ilman välitöntä veroseuraamista. (HE 22/2009) Urheilu-uran jälkeen ansiotaso yleensä laskee ja mahdolliseen uuteen ammattiin kouluttautuminen vievät aikaa, jota rahoitetut varat helpottavat.

Vuonna 2009 tehdyllä lakimuutoksella urheilurahastoon voi siirtää enintään 50 prosenttia urheilutulon bruttotulosta, kuitenkin enintään 100 000 euroa vuodessa. Aikaisemmin osuus oli 30 prosenttia bruttotulosta ja enintään 50 000 euroa. Muutoksella on haluttu parantaa lyhyellä ajalla hyvin ansaitsevien urheilijoiden asemaa sekä pyrkiä pitämään urheilijat Suomessa. (HE 22/2009)

Rahastoon siirretyt varat voi tulouttaa urheilu-uran jälkeisten vähintään kahden ja enintään kymmenen vuoden aikana. Erityisen syyn, kuten työkyvyttömyyden vuoksi varat on mahdollista tulouttaa nopeammin. Rahastosta nostetut varat verotetaan normaalina tuloverona. (HE 22/2009)

4 AMMATTIKORIPALLOILIJAN VAKUUTUSTURVA SUOMESSA

Tässä luvussa tutustutaan suomalaisten koripalloammattilaisten vakuutusturvaan. Aluksi käydään läpi suomalaisen koripallon ammattimaisuutta, avataan pelaajille määriteltyä pelaajasopimus pohjaa sekä ehdotusta uudesta sopimusmallista. Luvun lopussa vertaillaan vakuutusturvia ja tapaturmariskisyyttä eri lajien välillä.

4.1 Koripallon ammattimaisuus Suomessa

Koripallon miesten Suomen mestaruudesta on pelattu vuodesta 1939 lähtien. Vuosina 1942 ja 1943 ei pelattu sodan vuoksi ja vuonna 1947 pelattiin vain yksi ottelu, jossa Suomen mestaruuden ratkaisivat Koripalloliiton ja TUL:n mestarit. Pelikausi 2012–2013 oli järjestyksessään 73. pääsarjakausi ja se käynnistyi 12 joukkueen voimin. (www.basket.fi 2013a) Sarja aloitettiin 3. lokakuuta 2012 ja päättyi 17. toukokuuta 2013. (www.basket.fi 2013b) Koripallokauden pituus on siis noin 7,5 kuukautta. Koripallon miesten mestaruussarjassa Korisliigassa pelaavat joukkueet kaudella 2012–2013 olivat Forssan Koripojat, Joensuun Kataja, Kauhajoen Karhu, Kouvolan Kouvot, KTP-Basket Kotkasta, Lappeenrannan NMKY, Lapuan Korikobrat, Namika Lahti, Nilan Bisons Loimaalta, Salon Vilpas, Tampereen Pyrintö ja Uudenkaupungin Korihait (www.basket.fi 2013a).

Korisliigan joukkueiden budjetit kaudelle 2012–2013 olivat keskimäärin 393 500 euroa. Suurin budjetti oli Joensuun Katajan 650 000 euroa, kun taas pienimmällä arviolla sarjaan osallistui Lappeenrannan NMKY 270 000 euron budjetilla. (www.basket.fi 2013a) Pelaajapalkkioiden osuutta budjeteista ei ole virallisesti julkaistu, mutta Risto Roitto arvioi Pro gradu – tutkielmassaan seurojen tilinpäätöstietoja tutkittuaan niiden olevan keskimäärin 30–40 % budjeteista sisältäen ulkomaalaispelaajat. (Roitto 2013, 52–53) Kyseisen pelikauden aikana joukkueiden kokoonpanoissa esiintyi 126 suomalaista koripalloilijaa (www.basket.fi 2013b). Lisäksi joukkueet voivat vuonna 2007 voimaantulleen keskinäisen herrasmiessopimuksen myötä käyttää otteluissa kolmea ulkomaalaispelaajaa (www.basket.fi 2013c).

Ammattilaispelaajien määrät koripallossa vaihtelevat hieman pelikausittain, mutta keskimäärin noin puolet pelaajista tulee palkkatasosta johtuen vakuuttaa lakisääteisen urheilijan tapa-

turma- ja eläketurvan mukaan. Oheisessa taulukossa (Taulukko 2) kuvataan ammattilaispelaajien määrän kehitystä Tapaturmavakuutusten liitolta saadun tilastoon perustuen.

Kausi	Pelaajien lukumäärä
2008-2009	56
2009-2010	48
2010-2011	54
2011-2012	51
2012-2013	52

Taulukko 2: Ammattilaispelaajien määrät koripallossa pelikausittain (TVL 2014)

4.2 Korisliigan pelaajasopimuksen mukainen turva

Koripalloliitto on luonut Korisliigan pelaajille sopimusmallin edustusjoukkueiden pelaajasopimuksia varten. Pelaajasopimuksessa on niin sanotut minimivaatimukset sopimukselle, eli seura ja pelaaja voivat keskenään sopia paremmista ehdoista.

Sopimus vaatii että seura vakuuttaa pelaajansa urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (575/2000) edellyttämällä tavalla tai vähintään liiton lisenssivakuutuksen mukaiset ehdot sisältävällä vakuutuksella. Muista sairaus- ym. kuluistaan pelaaja vastaa itse.

Sopimuksessa mainitaan seuran velvollisuudesta maksaa pelaajapalkkioita pelaajan ollessa kykenemätön pelaamaan. Jos pelaaja on sairastumisen tai loukkaantumisen vuoksi pelikyvyttö, on seura velvollinen maksamaan hänelle sopimuksen mukainen pelaajapalkkio vain 7 vuorokauden ajalta sairastumis- tai loukkaantumispäivästä lukien. Tämän jälkeen pelaaja voi hakea Kelan maksamaa sairauspäivärahaa.

Pelaaja on sairastumisen tai loukkaantumisen jälkeen oikeutettu sopimuksen mukaisiin palkkioihinsa siinä vaiheessa kun hänet on merkitty valmennusjohdon osoittamana ottelupöytäkirjaan tai kun seuran lääkäri on ilmoittanut pelaajan olevan pelikelpoinen.

Pelikyvyttömyyden aikaisesta toiminnasta on myös maininta pelaajasopimuksesta. Pelaajan on sairastumisen tai loukkaantumisen ilmettyä oltava välittömästi yhteydessä seuran lääkäriin.

Pelaajan on myös sitouduttava noudattamaan seuran lääkärin määräämää hoito-ohjelmaa sekä valmennusjohdon määräämää kunto-ohjelmaa.

4.3 Muutosehdotus pelaajasopimusmallille

Koripalloliitolta on lähtenyt seuroille muutosehdotus uudesta pelaajasopimusohjasta. Pääpaino vakuutusturvalle on seurojen palkanmaksuvelvoitteen laajentuminen, millä turvataan pelaajan taloudellista tilannetta työkyvyttömyyden hetkellä.

Pelaajan loukkaantuessa joukkueen ottelussa, harjoituksissa, ottelu- tai harjoitusmatkalla, seuran määräämässä edustustilaisuudessa tai pelaajan huolehtiessa omatoimisesti peruskunnostaan (yksityiskohtaisesti määritelty urheilijaturvalain 276/2009 2 §:ssä) ja joukkueen nimeämä lääkäri toteaa pelaajan pelikyvyttömäksi, työnantaja maksaa pelaajalle sovitut korvaukset täysimääräisesti kuluvan pelikauden loppuun (Liite 2).

Tämän lisäksi työnantaja maksaa useampivuotisissa sopimuksissa sovitut korvaukset täysimääräisesti loukkaantumista seuraavan pelikauden alusta lukien siihen asti kun 12 kalenterikuukautta on kulunut loukkaantumispäivästä. (Liite 2)

Palkanmaksun ehtoa on vielä täsmennetty tilanteisiin, jolloin palkka on sidoksissa joukkueen menestykseen. Tapauksissa loukkaantunut pelaaja katsotaan ottelupöytäkirjaan merkityksi pelaajaksi, mikäli hän on tätä ennen kuulunut säännöllisesti joukkueen kokoonpanoon. Mikäli pelaaja on ollut merkittynä ottelupöytäkirjaan vain osassa joukkueen otteluista, maksetaan menestykseen sidottu palkka suhteessa aiemmin pelattuihin otteluihin.

Jos pelaajan pelikyvyttömyyteen johtanut sairastuminen tai loukkaantuminen tapahtuu muusta kuin edellä mainituista syistä, ovat työnantajan velvollisuudet palkanmaksulle suppeammat. Mikäli sopimus kyseisestä pelikaudesta on tehty ennen marraskuuta, on työnantajan velvollisuus palkanmaksulle rajattu viiteen (5) kuukauteen. Mikäli sopimus on tehty tämän jälkeen, rajoittuu työnantajan velvollisuus palkanmaksulle kahteen (2) kuukauteen.

4.4 Tehdyt muutokset pelaajasopimusmalliin

Koripallon mestaruussarjan pelaajasopimusmalliin on tehty muutoksia, jotka koripallon liittohallitus on vahvistanut huhtikuussa 2014. Uusi sopimus pohja ei tuonut muutosta pelaajan vakuuttamisvelvollisuuteen. Muutokset koskivat lähinnä työterveyshuoltoa sekä palkanmaksuaikoja työkyvyttömyystilanteissa. (Liite 3)

Uudistetussa pelaajasopimus pohjassa seuran on kustannuksellaan järjestettävä pelaajalle työterveyshuolto pelaamisesta ja siitä välittömästi johtuvien terveyshaittojen ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi ellei toisin sovita. (Liite 3)

Palkanmaksun osalta seuran vastuu rajoittuu edelleen seitsemään (7) vuorokauteen, jos pelaaja sairastuu tai loukkaantuminen tapahtuu seuran toimintaan liittyvissä olosuhteissa (yksityiskohtaisesti määritelty urheilijaturvalain 276/2009 2 §:ssä). Ehtoa voidaan sopimuskohtaisesti pidentää, kuitenkin enintään sopimuskauden loppuun saakka. Ehtoa on myös täsmennetty tilanteisiin, joissa pelaajan palkka on sidoksissa joukkueen menestykseen. Mikäli pelaaja on nimetty ottelupöytäkirjaan vain osassa joukkueen otteluista, maksetaan menestykseen sidottu palkka suhteessa aiemmin pelattuihin otteluihin. (Liite 3)

Mikäli pelikyvyttömyys on tahallista tai aiheutettu törkeällä huolimattomuudella, ei seuralla ole palkanmaksuvelvoitetta. Urheilija ei saa tavanomaisen kuntoilun lisäksi harrastaa muita lajeja koripallon lisäksi ilman seuran hyväksyntää. (Liite 3)

4.5 Ammattiurheilijan vakuutusturvan vertailua

Jotta saadaan riittävä kuva ammattikoripalloilijan vakuutusturvan kattavuudesta, on hyvä tehdä vertailua muihin joukkueurheilulajien vakuuttamissäännöksiin. Tässä tutkielmassa vertailukohdiksi on otettu täysin ammattilaistunut jääkiekon Liiga sekä koripallon ja jääkiekon välimaastoon luokiteltava jalkapallon Veikkausliiga. Oheisessa taulukossa (Taulukko 3) kuvataan vakuutettavien pelaajien määriä lajikohtaisesti. Luvut eivät koske vain pääsarjassa vakuutettuja, vaan kaikkia lajissa vakuutettuja. Informaatio antaa kuitenkin hyvän suhteutuksen lajien välillä. Kyseisessä taulukossa olevat vakuutettujen lukumäärät ovat laskennalliset "vuosivakuutetut", eli kuinka monta urheilijaa on laskennallisesti ollut koko vuoden ajan vakuutettuna. Siksi luvut eroavat hieman pelikausittain seurattavista luvuista.

Laji	vuosi 2007	vuosi 2008	vuosi 2009	vuosi 2010	vuosi 2011	vuosi 2012
JÄÄKIEKKO	578	607	476	445	546	599
JALKAPALLO	289	283	277	272	246	256
KORIPALLO	58	55	52	30	53	52

Taulukko 3: Lakisääteisesti vakuutettavat lajien välillä (TVL 2014)

4.5.1 Jalkapallon Veikkausliiga

Jalkapallon veikkausliigassa ammattilaispelaajat on luonnollisesti vakuutettava urheilijoiden eläke- ja tapaturmaturvan mukaisella vakuutuksella. Suomen palloliitto on kuitenkin luonut pelaajasopimusmallin, johon on sisällytetty muita ehtoja pelaajan ammatinharjoittamisen varalle. (www.palloliitto.fi 2013a) Vuonna 2009 jalkapallon pelaajayhdistyksen teettämän tutkimuksen mukaan noin 80 % Veikkausliigan pelaajista oli lakisääteisesti vakuutettava urheilijaturvan mukaan (Anttila 2011, 27).

Veikkausliigan ammattilaispelaajan pelaajasopimusmallissa määritetään muun muassa ehdot pelaajan palkanmaksuvelvoitteesta sairauden ajalta. Mikäli pelaaja on työkyvytön muusta kuin sopimuksen mukaisissa työtehtävissä tapahtuneen tapaturman johdosta, on pelaajalle maksettava palkkaa 2 kuukauden ajalta kutakin sairautta kohden. (www.palloliitto.fi 2013a)

Jos pelaaja vastaavasti on työkyvytön sopimuksen mukaisissa työtehtävissä tapahtuneen tapaturman tai sairauden johdosta, maksetaan täyttä palkkaa enintään 7 kuukaudelta. Lisäksi pelaajalle on maksettava 75 % täydestä palkasta, joka ylittää 7 kuukautta aina siihen saakka, kunnes sairauden tai tapaturman syntymisestä on kulunut 12 kuukautta. Oikeus palkkaan päättyy kuitenkin viimeistään sopimuksen päättymishetkellä. (www.palloliitto.fi 2013a)

Sairauden tai tapaturman hoitokulujen osalta lain määrittämä turva urheilijoille sisältää korvaukset vain tapaturmien varalta. Veikkausliigan pelaajasopimusmallissa tästä ei ole erikseen mainittu. Täten tapaturman ulkopuolelle jäävistä sairauksista ja muun muassa hiljalleen syntyvistä rasitusvammojen hoitokuluista ei vakuutusyhtiö tai työnantajana toimiva urheiluseura ole vastuussa. Pelaajasopimus pohjassa voidaan kuitenkin pelaajan ja seuran kesken sopia vakuutettua kohtaan kattavammista ehdoista. (www.palloliitto.fi 2013a)

4.5.2 Jääkiekon Liiga

Myös jääkiekon ylimmällä sarjatasolla - Liigassa – pelaavia ammattilaispelaajia koskee lakisääteisen urheilijoiden eläke- ja tapaturmaturvaa koskevat säännökset. Liiga ja pelaajayhdistys ovat kuitenkin sopineet, että työntaja ottaa tapaturmavakuutuksen kaikille sopimuspelaajille siitä huolimatta että pelaajan palkkatulot eivät saavuttaisi laissa määritettyä ansiorajaa. Lisäksi seura ottaa pelaajille yhteisvakuutuksena liigan ja vakuutusyhtiön sopiman niin sanotun sairaskuluvakuutuksen. Täten myös tapaturman määritteen ulkopuolella syntyvät tapahtumat sisältyvät vakuutusturvan piiriin.

Lain mukaan pelaajan eläkevakuutusmaksuosuus on 4,5 % pelaajan palkasta. Liigan yleissopimuksessa on sovittu, että pelaaja maksaa 2 %:n osuuden eläkevakuutusmaksuosuudestaan.

Pelikyvyttömyyden aikainen palkanmaksu on myös säännelty Liigan pelaajasopimuksessa. Jos pelaaja joutuu pelikyvyttömäksi jääkiekosta johtuvissa olosuhteissa, maksetaan hänelle täysimääräistä palkkaa pelikauden loppuun saakka. Lisäksi useampivuotisissa sopimuksissa maksetaan seuraavan kauden palkkaa 6 kuukauden ajalta. Tähän kohdistuu ehtoja suurituloisien pelaajien enimmäiskorvauksissa kuten myös erilaisien bonuksien liittyvien korvauksien määrittämisessä.

Jos pelaaja tulee pelikyvyttömäksi muussa kuin jääkiekkoon liittyvissä olosuhteissa, maksetaan palkkaan enintään viideltä kuukaudelta. Jos sopimus on tehty kyseiselle pelikaudelle lokakuun jälkeen, maksetaan palkkaa enintään kahdelta kuukaudelta.

4.5.3 Riskisyys lajien välillä

Vakuuttamiskäytäntöjen lisäksi on myös mielenkiintoista avata vakuutustapahtumiin liittyvien vahinkojen lukumäärää lajien välillä. Oheinen taulukko (taulukko 4) kertoo vahinkolukumäärät eri lajien välillä sattumisvuosittain. Jääkiekossa vahinkojen määrät ovat huomattavasti korkeammat muihin lajeihin verrattuna. Myös jalkapallossa vahinkomäärät ovat moninkertaiset koripalloon nähden.

Laji	SATV2007	SATV2008	SATV2009	SATV2010	SATV2011	SATV2012
JÄÄKIEKKO	851	894	792	815	816	631
JALKAPALLO	394	334	324	285	255	251
KORIPALLO	50	38	38	31	30	38

Taulukko 4: Ilmoitetut vahingot eri lajeissa sattumisvuosittain (TVL 2014)

Koska vakuutettavien pelaajien määrä lajien välillä on suuri, on hyödyllisempää tutkia vahinkojen määrää suhteessa vakuutettuihin urheilijoihin. Taulukossa 5 on kuvattu suhdetta vakuutettujen ja vahinkotapahtumien välillä. Esimerkiksi jääkiekossa tarkastellun jakson aikana jokaista vakuutettua urheilijaa kohden tapahtuu keskimäärin 1,5 vahinkoa vuodessa. Jalkapallossa vahinkoja on keskimäärin 1,1 vahinkoa vuodessa ja koripallossa 0,8 vahinkoa vuotta kohden. Jääkiekossa tapahtuu siis lähes kaksinkertainen määrä vahinkoja pelaajalle verrattuna koripalloon.

Laji	SATV2007	SATV2008	SATV2009	SATV2010	SATV2011	SATV2012
JÄÄKIEKKO	1,5	1,5	1,7	1,8	1,5	1,1
JALKAPALLO	1,4	1,2	1,2	1,0	1,0	1,0
KORIPALLO	0,9	0,7	0,7	1,0	0,6	0,7

Taulukko 5: Vahinkojen lukumäärä suhteessa vakuutettujen määrään (TVL 2014)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimus toteutettiin suorittamalla kysely Suomen mestaruussarjassa – Korisliigassa – pelaaville suomalaisille ammattilaispelaajille, jotka on vakuutettu lain mukaisella tapaturma- ja eläkevakuutusturvalla. Kysely suoritettiin sähköpostitse Eduix E-lomaketta käyttäen. Kysymykset olivat pääasiassa joko strukturoituja monivalintakysymyksiä tai puolistrukturoituja, jolloin vastaajalla oli mahdollisuus vastata myös vaihtoehtoista puuttuva valinta. Lisäksi kyselyssä käytettiin avoimia kysymyksiä omia mielipiteitä ja kokemuksia varten. Kysely suoritettiin 10-19.4.2013 välisenä aikana. Lisääaikaa vastauksille annettiin 5.5.2013 asti.

Kyselyä ei voitu lähettää suoraan pelaajille, sillä pelaajien vakuuttamisvelvoite ei ole julkista tietoa. Kysely lähetettiin seuroille, joiden edustaja välitti kyselyn oman seuransa vakuuttamisvelvoitteen piiriin kuuluville pelaajille. Pelaajat vastasivat kyselyyn anonymisti. Kyselyyn vastasi 26 pelaajaa, joka on 50 % kyseisen kauden ilmoitetuista ammattilaispelaajista (TVL 2014).

5.1 Tutkimuksen keskeiset tulokset

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksen tuloksia perustuen koripallon mestaruussarjassa pelaaville suomalaisille ammattilaispelaajille tehtyyn kyselyyn. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää lakisääteisen urheilijan tapaturma- ja eläketurvan mukaisella turvalla vakuutettujen koripalloilijoiden vakuutusturvan tason nykytilaa, mahdollisia ongelmakohtia, pelaajien tietämystä vakuutusturvasta sekä varautumisesta mahdollisiin tilanteisiin, joissa ammatinharjoittaminen keskeytyy. Kysymykset 1-13 ovat monivalintakysymyksiä, joista osaan oli myös mahdollisuus vastata vastausvaihtoehtoista puuttuva vaihtoehto.

Kysymyksillä 1-2 kartoitettiin vastaajan ikää sekä vastaajan muita ansaintakeinoja koripallon lisäksi.

Kysymyksillä 3 ja 4 tiedusteltiin ensinnäkin, tietääkö pelaaja olevansa lakisääteisen turvan mukaan vakuutettu sekä vastaajan mielipidettä siitä, kuinka hyvin hän mielestään tietää vakuutusturvansa sisällön.

Kysymyksillä 5 ja 6 kartoitettiin, mikä taho on tiedottanut vakuutusturvan sisällöstä kattavimmin ja kenelle kuuluisi vastuu vakuutusturvan sisällön avaamisesta pelaajille.

Kysymykset 7 ja 8 koskevat vakuutusturva merkitystä sopimusneuvotteluissa, eli kuinka paljon pelaaja itse kiinnitti vakuutusturvaan huomiota sekä mielipidettä siitä, kuinka paljon työnantajana toimiva seura kiinnitti pelaajan mielestä vakuutusturvaan huomiota.

Kysymykset 9 ja 10 koskivat vapaaehtoista vakuuttamista. Kysymyksessä 9 tiedusteltiin, onko seura parantanut pelaajan vakuutusturvaa vapaaehtoisilla vakuutuksilla. Kysymyksellä 10 kartoitettiin, onko pelaaja itse parantanut vakuutusturvaansa vapaaehtoisilla vakuutuksilla.

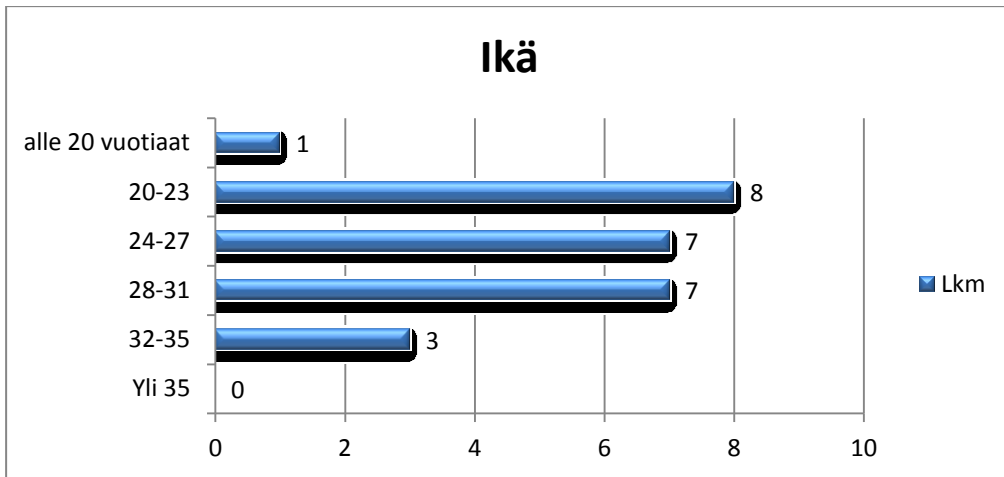
Kysymyksillä 11 ja 12 tiedusteltiin vastuista, jos vakuutustapahtuma ei sisälly pelaajasopimus pohjan ehtoihin. Kysymys 11 koski hoitokuluja, jotka eivät sisälly lakisääteiseen vakuutukseen. Kysymys 12 koski palkanmaksua pelaajasopimus pohjan ylittävältä ajalta.

Kysymyksellä 13 tiedusteltiin pelaajan suhdetta urheilutulojen rahastointiin.

Kysymykset 14–16 olivat avoimia kysymyksiä. Kysymyksellä 14 tiedusteltiin pelaajien mielipidettä, mitkä asiat ovat vastaajan mielestä nykyisen vakuutusturvan suurimmat ongelmat sekä tärkeimmät kehityskohteet. Kysymys 15 antoi vastaajalle mahdollisuuden kertoa kokemuksia vakuutusturvan aiheuttamista ongelmista. Kysymys 16 antoi vastaajalle mahdollisuuden vapaaseen kommentointiin aihetta koskien.

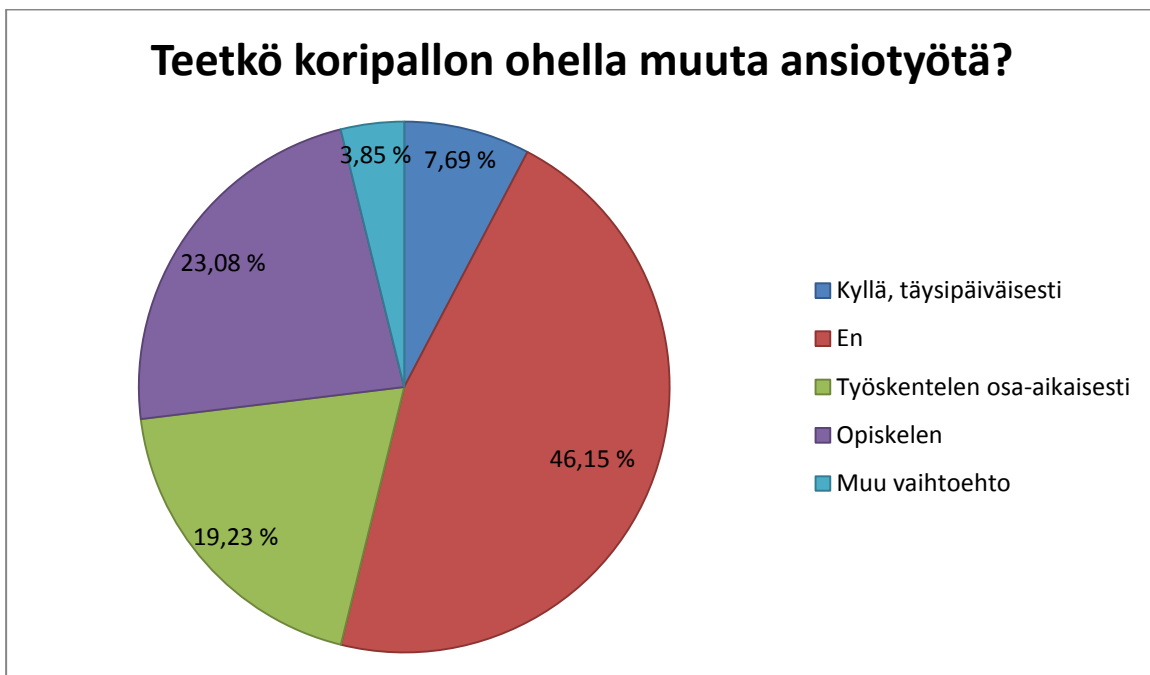
5.1.1 Tutkimuksen kohderyhmän esittely

Kyselyyn vastaajista (Kuvio 4) yksi oli alle 20-vuotias, kahdeksan (8) vastaajista 20–23 -vuotiaita, seitsemän (7) 24–27 -vuotiaita, seitsemän (7) 28–31 -vuotiaita ja kolme (3) 32–35 -vuotiaita. Korisliigan pelaajien keski-ikä on 24,1 vuotta (http://www.basket.fi/@Bin/14571123/Korisliigan_seurat_2012-13.pdf).

Kuvio 4: Vastaajan ikä

Kysymyksessä 2 kysyttiin (Kuvio 5), tekevtkö pelaajat koripallon ohella muuta ansiotyötä. 46 % prosenttia vastaajista ei tehnyt muuta ansiotyötä. 23 % prosenttia pelaajista opiskeli pelaamisen ohella. 19 % prosenttia työskenteli osa-aikaisesti ja 8 % pelaajista oli täysipäiväisesti ansiotyössä.

Kuvio 5: Teetkö koripallon ohella muuta ansiotyötä?

5.1.2 Vastaajan tietämys vakuutusturvastaan

Kysymyksellä 3 oli tarkoitus tiedustella, tietääkö pelaaja olevansa vakuutettu lainmukaisella turvalla. 26:sta vastaajasta 23 (88 %) sanoi olevansa vakuutettu lain vaatimalla vakuutustur-

valla. Kolme (12 %) vastaajista ei tiennyt omasta vakuutusturvastaan. Yksikään vastaajista (0 %) ei ollut oman tietonsa mukaan ilman vakuutusta (Kuvio 6).

Kuvio 6: Onko sinut vakuutettu lain mukaisella vakuutuksella urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta?

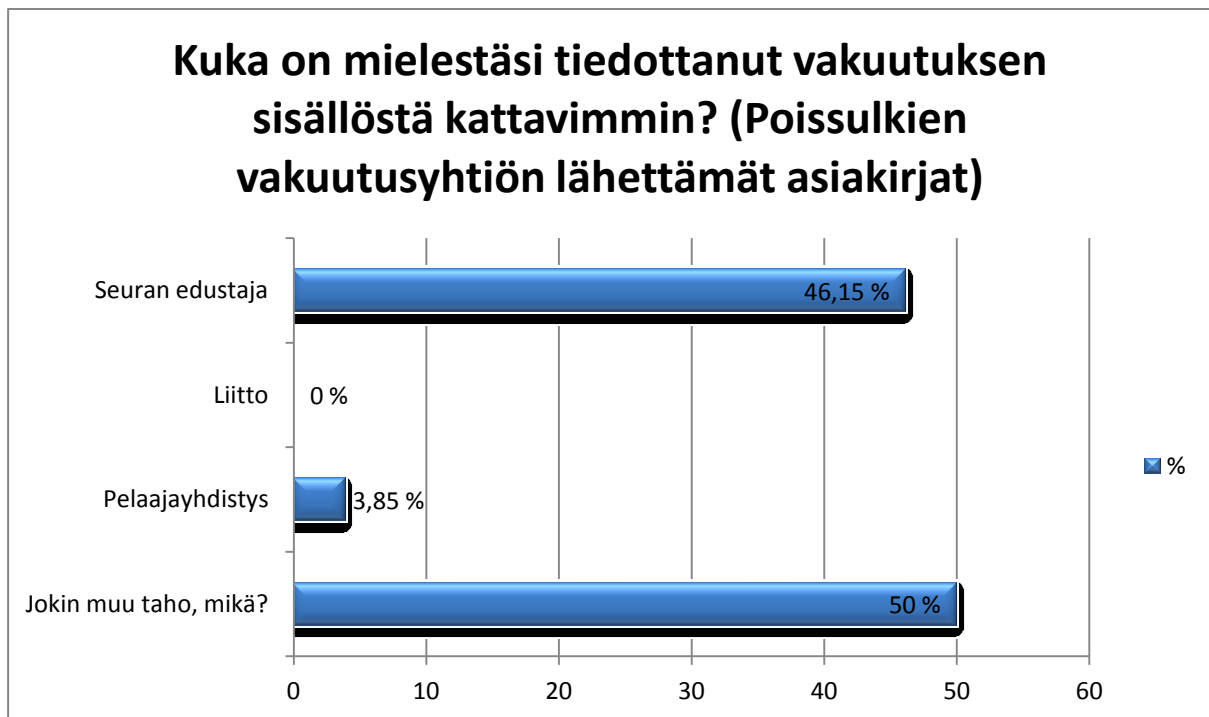
Kysymyksellä 4 selvitettiin pelaajien tietämystä omasta vakuutusturvastaan. Yksikään vastaajista (0 %) ei omasta mielestään tiennyt vakuutusturvan sisältöä ja rajoituksia kattavasti. 31 % vastaajista uskoi tietävänsä vakuutuksen sisällön pääpiirteittäin. 54 % prosenttia vastaajista sanoi tietävänsä vakuutusturvan sisällön vain osittain. 15 % prosenttia vastaajista ei tiennyt vakuutusturvansa sisältöä (Kuvio 7).

Kuvio 7: Mikä kuvaa mielestäsi parhaiten tietämystäsi omasta vakuutusturvastasi?

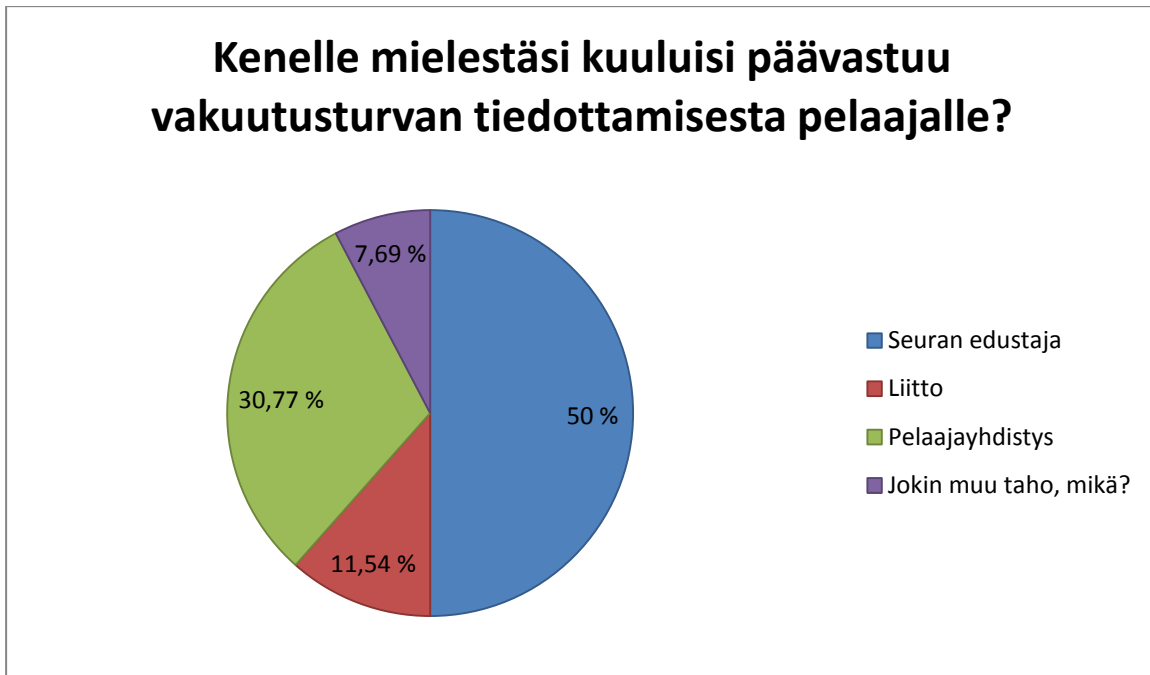
5.1.3 Vakuutusturvasta tiedottaminen

Kysymyksen 5 tarkoituksena oli selvittää (Kuvio 8), mikä taho on tiedottanut vakuutusturvasta kattavimmin, poissulkien vakuutusyhtiöiden lähettämät asiakirjat. 12 (46 %) vastaajista sanoi seuran olleen paras vakuutusturvasta sisällöstä tiedottava taho. Koripalloliittoa ei yksikään vastaajista (0 %) valinnut parhaaksi vakuutusturvasta tiedottavana lähteenä. Pelaajayhdistystä piti yksi (4 %) vastaaja parhaana tiedottajana. 13 vastaaja (50 %) oli sitä mieltä, että paras taho ei ole mikään annetuista vaihtoehdoista. Muun vaihtoehdon antaneilla oli mahdollisuus vastata oma vaihtoehtoinen vastaus. Muun vaihtoehdon antaneista 54 % sanoi, ettei tiedotusta ole ollut riittävästi tai lainkaan. 15 % sanoi itse tutustuneensa vakuutusturvaan. Yksittäisinä kohteina parhaana tiedottavana tahona oli lakimies (8 %), vakuutusyhtiö (8 %) sekä käytännön kokemukset vakuutusturvasta (8%).

Kuvio 8: Kuka on mielestäsi tiedottanut vakuutuksen sisällöstä kattavimmin? (Poissulkien vakuutusyhtiön lähettämät asiakirjat)

Kysymys 6 tarkoitus oli selvittää pelaajien mielipidettä siitä, millä taholla kuuluisi olla päävastuu vakuutusturvasta tiedottamisesta. 50 % vastaajista oli sitä mieltä, että seuralle kuuluu päävastuu vakuutusturvasta tiedottamisesta. 31 % mielestä vakuutusturvasta tiedottaminen kuuluu pelaajayhdistyksen vastuualueisiin. Liitto sai 12 % kannatuksen. 8 % prosenttia vastaajista valitsi muun vaihtoehdon (Kuvio 9).

Kuvio 9: Kenelle mielestäsi kuuluisi päävastuu vakuutusturvan tiedottamisesta pelaajalle?

Alle on poimittu muutamia kommentteja pelaajilta kysymykseen liittyen.

”Koska seura on velvoitettu ottamaan kyseinen turva, kuuluisi heidän kertoa mitä siihen sisältyy.”

”Pelaajayhdistyksen tulee ajaa pelaajien etua ja vakuutusturva on aika iso osa sitä”

”Asiaan perehtyminen avaisi varmasti liitossakin silmiä siitä, ettei toiminta kauhean monessa seurassa ole vaadittavalla tasolla. Tällöin liitto voisi myös vaatia myös seuroilta selkeämpää toimintaa.”

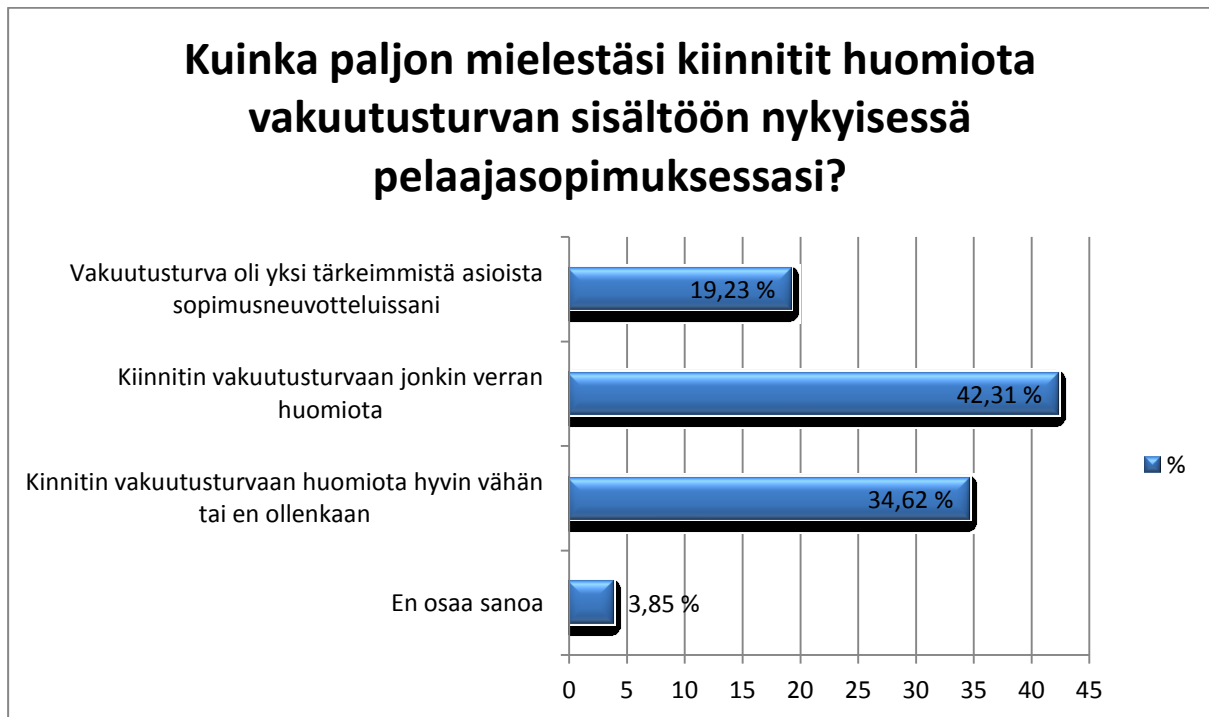
”Mielestäni kaikkien mainittujen osapuolien tulisi ensin olla itse tietoisia mitä vakuutusturvaan kuuluu, ilman tietoa tiedottaminen on mahdotonta.”

5.1.4 Vakuutusturvan merkitys sopimusneuvotteluissa

Kysymyksellä 7 tarkasteltiin vakuutusturvan roolia sopimusneuvotteluissa ja sitä, kuinka paljon pelaaja itse kiinnitti huomiota vakuutusturvan sisältöön nykyisen pelaajasopimusta tehtäessä.

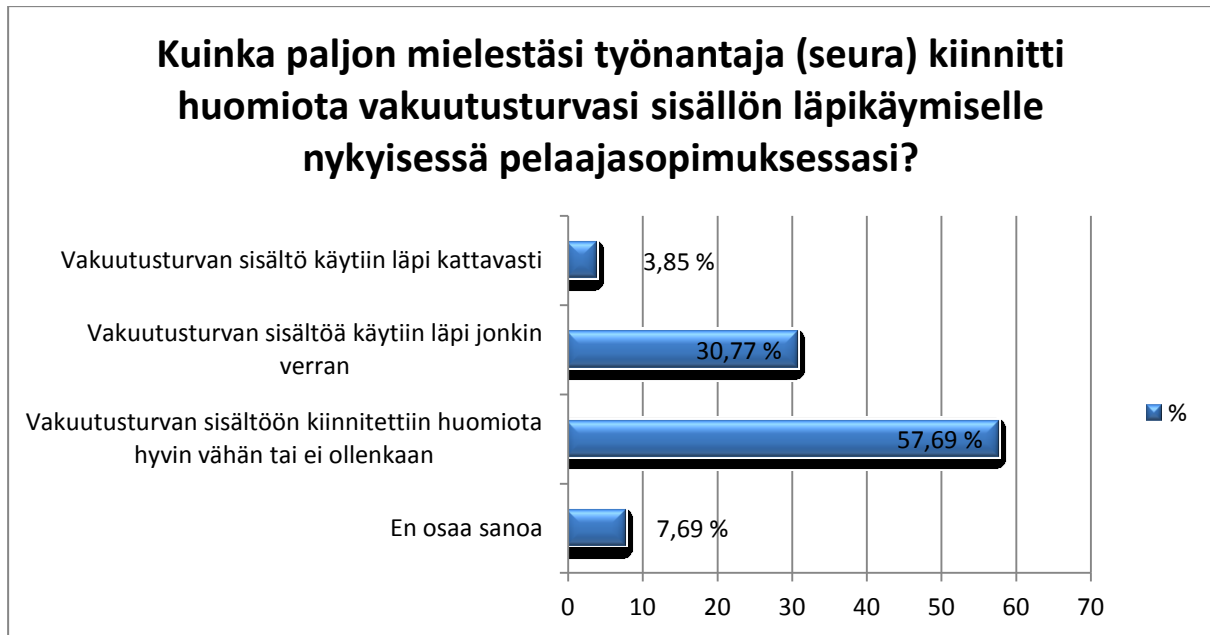
19 % vastaajista sanoi vakuutusturvan olleen yksi tärkeimmistä asioista sopimusneuvotteluissa. 42 % vastaajista oli kiinnittänyt vakuutusturvaan jonkin verran huomiota. 35 % vastaajista

kiinnitti vakuutusturvaan huomiota hyvin vähän tai ei ollenkaan. 4 % vastaajista ei osannut vastata sanoa, miten paljon huomiota vakuutusturva sopimusneuvotteluissa sai (Kuvio 10).

Kuvio 10: Kuinka paljon mielestäsi kiinnitit huomiota vakuutusturvan sisältöön nykyisessä pelaajasopimuksessasi?

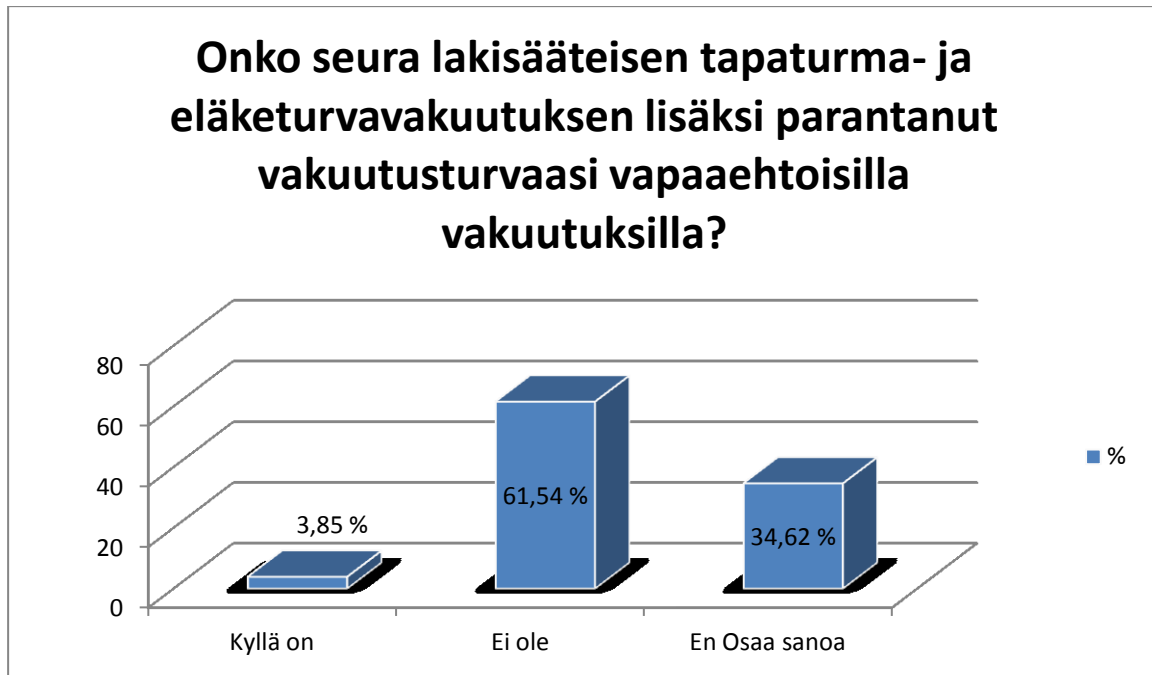
Kysymyksessä 8 kysyttiin, kuinka paljon työntäjänä toimiva seura kiinnitti huomiota vakuutusturvan sisällön läpikäymiselle nykyistä pelaajasopimusta solmittaessa. 4 prosentin mukaan vakuutusturva käytiin läpi kattavasti. 31 prosenttia sanoi, että vakuutusturvaa käytiin läpi jonkin verran. 58 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että vakuutusturvan sisältöön kiinnitettiin huomiota hyvin vähän tai ei ollenkaan. 8 prosenttia vastaajista ei osannut vastata kysymyksen (Kuvio 11).

Kuvio 11: Kuinka paljon mielestäsi työnantaja (seura) kiinnitti huomiota vakuutusturvasi sisällön läpikäymiselle nykyisessä pelaajasopimuksessasi?

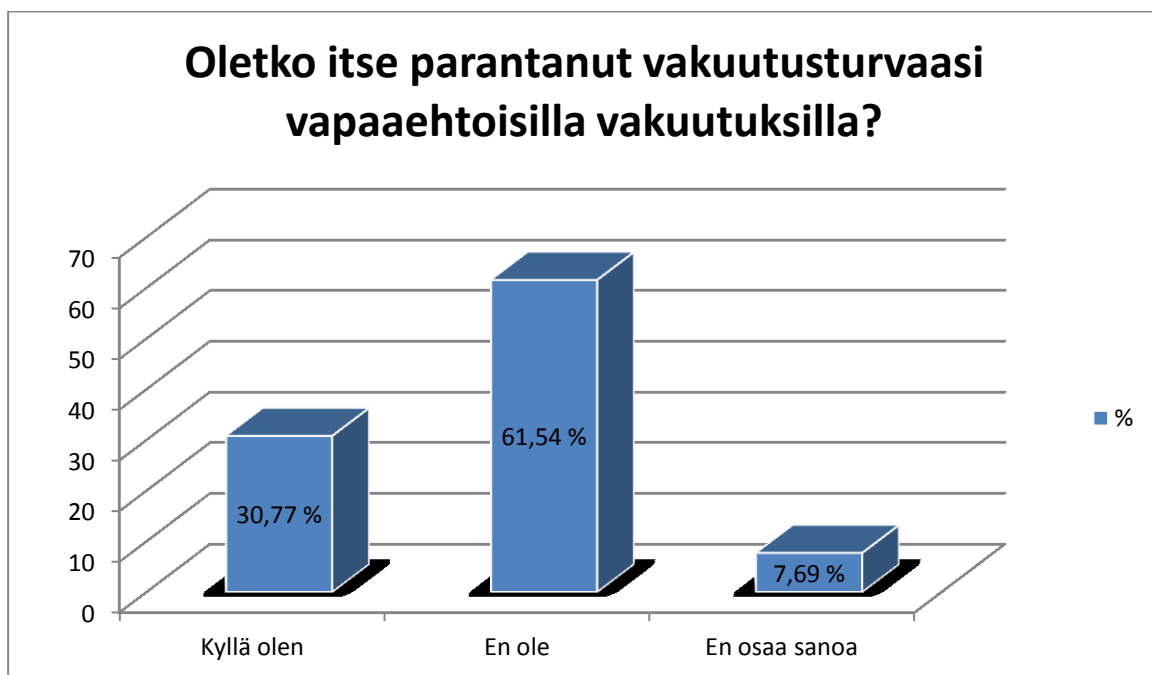
5.1.5 Vapaaehtoinen vakuuttaminen

Kysymyksessä 9 tiedusteltiin vapaaehtoista vakuuttamista ja sitä, onko seura lakisääteisen vakuuttamisen lisäksi vakuuttanut pelaajan turvaa vapaaehtoisilla vakuutuksilla. Vain 4 % (1 vastaaja) sanoi seuran parantaneen vakuutusturvaa vapaaehtoisilla vakuutuksilla. 62 prosenttia vastaajista sanoi, ettei seura ole parantanut pelaajan vakuutusturvaa vapaaehtoisilla vakuutuksilla. 35 prosenttia vastaajista ei tiennyt, onko lisävakuuttamista tehty seuran puolelta (Kuvio 12).

Kuvio 12: Onko seura lakisääteisen tapaturma- ja eläketurvavakuutuksen lisäksi parantanut vakuutusturvaasi vapaaehtoisilla vakuutuksilla?

Kysymyksessä 10 tiedusteltiin, onko pelaaja itse parantanut vakuutusturvaansa vapaaehtoisilla vakuutuksilla. 31 prosenttia sanoi parantaneensa itse vakuutusturvaa. Osa henkilöistä kuitenkin lisäksi, ettei laajennus koske kilpaurheilua. 62 prosenttia sanoi, ettei ole parantanut itse vakuutusturvaansa. 8 prosenttia ei osannut vastata kysymykseen (Kuvio 13).

Kuvio 13: Oletko itse parantanut vakuutusturvaasi vapaaehtoisilla vakuutuksilla?

Alle on poimittu muutamia vastauksia pelaajien vapaaehtoisiin vakuutuksiin liittyen.

”Vapaa-ajan tapaturmavakuutus”

”Sairaskuluvakuutus mikä otettu jo nuoruudessa ja johon on lisätty myöhemmin kilpaurheilu.”

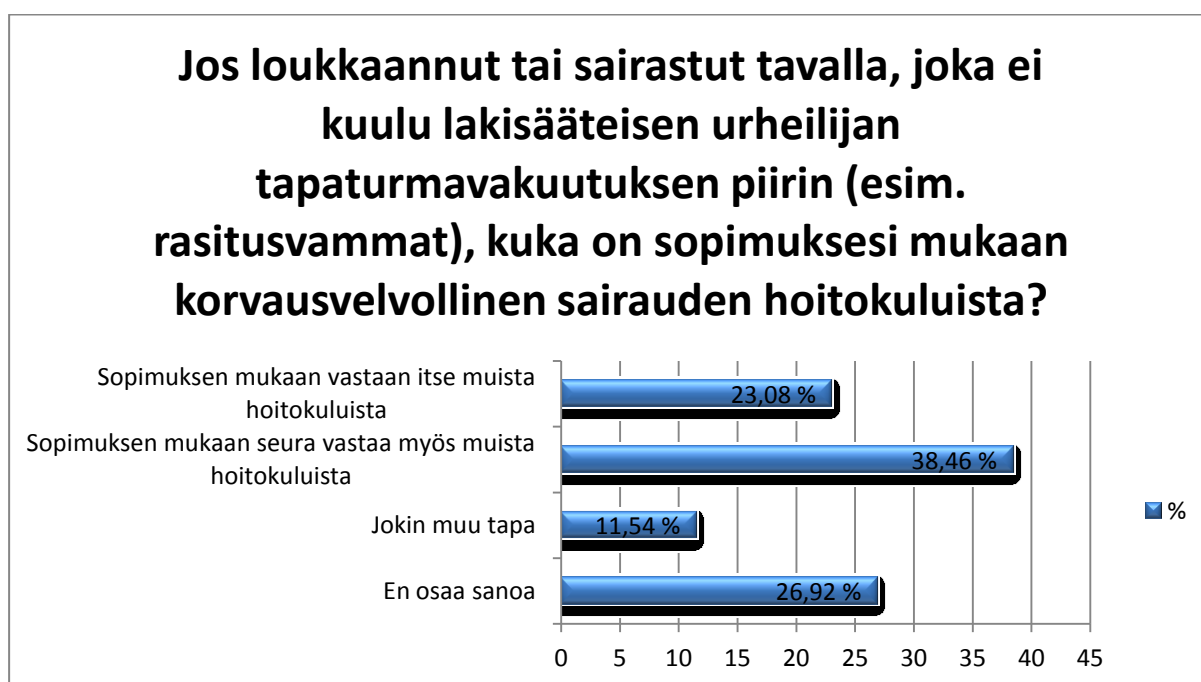
”Omalla Nuorisovakuutuksella”

”Oma vakuutus, joka kattaa off-court tapaturmat ja sairastumiset”

”normaalit vapaa-ajan vakuutukset, mutta ei urheiluvakuutusta.”

5.1.6 Vastuu pelaajasopimus pohjan mukaiseen turvaan kuulumattomista tapahtumista

Kysymyksessä 11 kysyttiin pelaajilta, kenellä on pelaajasopimuksen mukaan korvausvastuu hoitokuluista, jos vakuutustapahtuma ei sisälly lakisääteisen urheilijan tapaturmaturvan piiriin. 23 % pelaajista sanoi olevansa itse vastuussa muista hoitokuluista. 38 % pelaajista vastasi pelaajasopimuksensa sisältävän ehdon, jolla seura vastaa myös muista hoitokuluista. 27 prosenttia pelaajista ei osannut sanoa, kuka on vastuussa muista hoitokuluista. 12 prosentilla oli kyseinen ehto määritetty jollain muulla tavalla (Kuvio 14).

Kuvio 14: Jos loukkaannut tai sairastut tavalla, joka ei kuulu lakisääteisen urheilijan tapaturmavakuutuksen piiriin (esim. rasitusvammat), kuka on sopimuksesi mukaan korvausvelvollinen sairauden hoitokuluista?

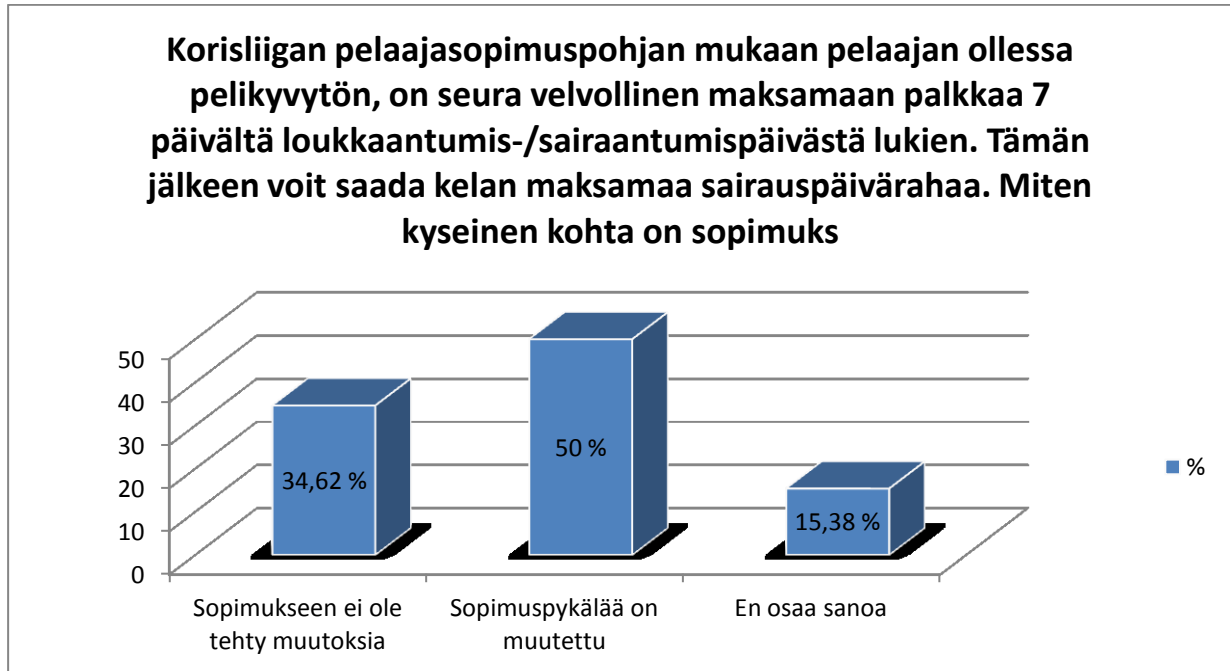
Alle on poimittu muutamia vastauksia pelaajien vastauksista tapaturman ulkopuolisiin vahinkotapahtumiin liittyen.

”Sopimuksessa ei ole määritelty erikseen tällaista tilannetta.”

” Tapauskohtaisesti”

”Seura lupaa sopimuksessa hoitavan kaikki lääkärikulut, mutta loukkaantumisen tapahtuessa he kieltäytyivät vastuusta ja jopa kertoivat etteivät hoida kuluja vaikka tietävät sen olevan heidän vastuunsa”

Kysymyksessä 12 tiedusteltiin pelaajien palkanmaksua pelikyvyttömyyden kohdatessa. Korisliigan pelaajasopimusohjelman mukaan seura on velvollinen maksamaan palkkaa seitsemältä (7) päivältä työkyvyttömyyden kohdatessa. Pelaajilta kysyttiin, miten kyseinen ehto on heidän pelaajasopimuksessa ilmaistu. 35 prosenttia vastasi ettei ehtoon ole tehty muutoksia. 50 prosenttia vastasi, että ehtoa on muutettu. 15 prosenttia ei osannut vastata kysymykseen (Kuvio 15).

Kuvio 15: Palkanmaksuvelvoitteen sisältö pelaajasopimuksessa

Palkanmaksuvelvoitteeseen liittyen oli pelaajilla paljon erilaisia lisäyksiä pelaajasopimukseen. Alla on muutamia poimintoja vastauksista.

”Seura maksaa täyden palkan koko loukkaantumisajalta.”

”Neuvottelin rajan kuukauteen”

”21 päivää”

”Seura korvaa loukkaantumisen alusta loppuu ja pelaaja on mukana seuran toiminnassa koko ajan kuntouttamassa itseään”

”Seura saa mahdolliset kelakorvaukset ja he maksavat normaalisti täyttä palkkaa minulle.”

”Seuran palkanmaksun vastuuaikaa pidennetty”

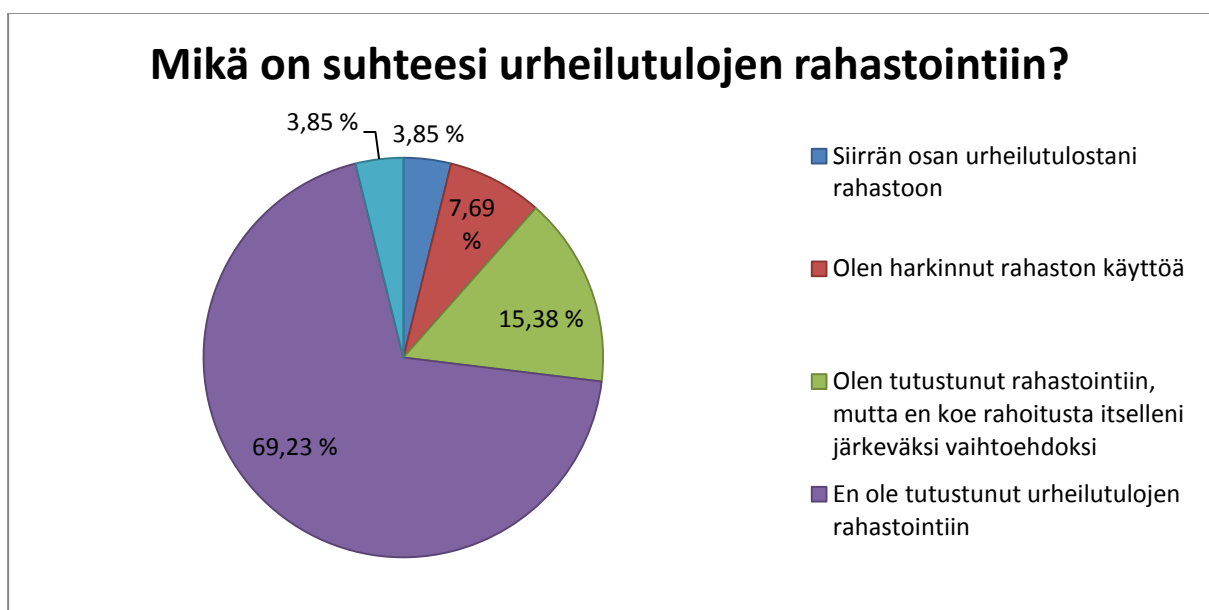
”Sopimukseni on taattu, tapahtui pitempiaikainen loukkaantuminen tai ei. Vaadin itse tämän pykälän koska tiesin että seurani ei ikinä, tai erittäin vastahakoisesti hoitaa”

”Saan seuralta täyttä palkkaa koko sopimuskauden ajan.”

”100 % palkka sopimuksen ajalta”

5.1.7 Urheilutulojen rahastointi

Kysymyksessä 13 tarkasteltiin pelaajien suhdetta urheilutulojen rahastointiin. 69 prosenttia vastaajista ei ole edes tutustunut rahastointimahdollisuuteen. 15 prosenttia on tutustunut rahastointiin, mutta ei rahoitusta itselleen järkeväksi vaihtoehdoksi. 8 prosenttia on harkkinut rahastoa. Vain 4 prosenttia siirtää osan tuloistaan rahastoon (Kuvio 16).

Kuvio 16: Mikä on suhteisi urheilutulojen rahastointiin?

5.1.8 Vakuutusturvan ongelmakohdat ja tärkeimmät kehityskohteet

Kysymykset 14-16 olivat avoimia kysymyksiä, joilla vastaajilla oli mahdollisuus vapaasti kommentoida vakuutusturvan ongelmakohtia ja haasteita.

Kysymyksessä 14 pelaajilta kysyttiin, mitkä heidän mielestään on nykyisen vakuutusturvan suurimmat ongelmat ja tärkeimmät kehityskohteet. Suurimmat huolenaiheet olivat pelaajien mielestä palkanmaksu työkyvyttömyyden kohdatessa sekä vakuutusturvan kattavuus loukkaantumistilanteissa. Seuraavissa pelaajien näkemyksiä aiheesta.

”Seuran liian lyhyt palkanmaksuvelvollisuus ja lakisääteisen urheilijan tapaturmavakuutuksen liian kapea kattavuus. Järjetöntä, että vakuutusyhtiö on velvollinen korvaamaan pelkästään tapaturmavammoja”

”Tärkeimmät kehityskohteet ovat loukkaantumisturva asiat ja loukkaantumisen sattuessa siitä maksettava palkka.”

”Suurin ongelma on ehdottomasti tämä vain 7 päivän palkanmaksu loukkaantuessa. Tämä on hyvin lyhyt aika, joka ei turvaa pelaajaa. Toinen ongelma on rasitusvammojen kuulumattomuus urheilijan tapaturmavakuutukseen, vaikka ne olisivat selvästi tulleet pelaamisesta.”

”Loukkaantuneen pelaajan kohtelevinen on mielestäni epäreilua, jos pelaaja ei saa täyttä palkkaa loukkaantumisen sattuessa. Myös nämä pykälät siitä, millainen tai missä loukkaantuminen on tapahtunut, saattavat vaikeuttaa tilannetta.”

Myös tieto vakuutusturvan sisällöstä ja korvauksista koettiin ongelmaksi eli mitä olemassa oleva vakuutusturva sisältää ja mitkä tapahtumat jäävät korvauksen ulkopuolelle. Ohessa pelaajien vastauksia aiheesta.

”Tietoa vakuutuksesta, sen sisällöstä ja toimintatavoista on hyvin hankala saada.”

”En osaa tarkalleen sanoa, mitkä vammat ja sairaudet kuuluvat pelaajan vakuutusturvaan”

”Tietämättömyys siitä, mitä vakuutus kattaa ja mitä vaihtoehtoja itsellä on.”

Pelaajien viestinä oli myös että vakuutusturvaan täytyisi saada yhtenäisyyttä kaikille pelaajille, jotta turva työkyvyttömyyden kohdatessa olisi riittävä. Alla pelaajien mielipiteitä aiheesta.

”Suurimpana ongelmana koen yhteisen linjan puuttumisen ja liiallisen vapauden seuroille tulkita eri loukkaantumisia. Pelaajayhdistyksen tulisi saada ajettua ensin yhteinen sopimus pohja läpi, jotta uskottavuutta sekä ammattimaisuutta saataisiin ”turvallisemmalle” tasolle.”

”Kaikille pitäisi saada yhtenäinen pelaaja sopimus pohja. Monissa seuroissa tulee ongelma 7 päivän saikun jälkeen, kun joutuu kela hommiin. Siihen iso muutos kaikille pitäis tulla, että olisi edes jonkinlainen turva.”

Kysymys 15 antoi vastaajalle mahdollisuuden kertoa, minkälaisia ongelmia vakuutusturva on pelaajalle aiheuttanut. Suurimmalla osalla vastaajista ongelmia ei ollut syntynyt. Ongelmia olivat aiheuttaneet muun muassa vakuutusyhtiöiltä maksusitoumuksen saaminen. Lisäksi leikkauskulujen korvaaminen on saattanut jäädä joko osittain tai kokonaan pelaajan maksettavaksi. Tapaturman määräte vakuutusehdoissa on myös aiheuttanut ongelmia esimerkiksi rasisvammoissa. Lisäksi hoitavan lääkärin sekä vakuutuslääkärin eriävät diagnoosit olivat aiheuttaneet ongelmia. Myös vanhojen vammojen uusiutuminen ja korvauskaton täyttyminen oli aiheuttanut korvausvastuuta pelaajalle. Ohessa muutamia pelaajien antamia vastauksia.

”Taistelua leikkauksista, palkan maksusta ja sairauslomien pituuksista.”

”Eivät korvanneet pelissä mennyttä nilkkaa.”

”Suuri leikkaus ei ole mennyt vakuutukseen ja olen itse joutunut maksamaan suuren osan leikkauksen kustannuksista. Pelaaja on täysin suojatton tällaisessa tilanteessa.”

”Tietojen hankkiminen vakuutusasioista on ollut erittäin hankalaa, sopimusneuvotteluissa riittävän kattavan turvan saaminen on vaatinut omatoimista asioiden selvittelyä ja seuran suostuttelua nykyistä pelaajasopimus pohjaa laajempien vastuiden ottamiseen.”

”Maksusitoumuksen saaminen on välillä ollut lähes mahdotonta magneettikuvia varten.”

”Vakuutusyhtiö on toistuvasti kumonnut Suomen kärkikirurgien lausuntoja ja muuttanut vammoja tapaturmista rasisvammoiksi ilman mitään omia tutkimuksia ja näin säästynyt korvauksilta”

Kysymys 16 antoi vastaajalle mahdollisuuden vapaamuotoiseen kommentointiin. Kommentteissa toistui esimerkiksi pelaajasopimus pohjan suppea turva pelaajalle. Sen katsottiin olevan vain seurojen etujen mukainen. Lisäksi pelaajayhdistyksen roolia korostettiin sopimuksen sisältöön vaikuttamisessa. Tietämys oman vakuutusturvan kattavuudesta sekä rajoituksista aiheutti myös hämmennystä, mutta pelaajan omaa vastuuta korostettiin sopimuksen allekirjoittamisessa.

6 PÄÄTELMÄT

6.1 Erot työ- ja urheilutapaturmajärjestelmien välillä

Lähtökohtaisesti haasteet urheilijoiden vakuutusturvassa ilmenevät jo tapaturmavakuutusjärjestelmiä vertailemalla. Tapaturmavakuutuksen lähtökohtana on täyden ansiomenetyksen korvaaminen, kun urheilijalle pyritään takaamaan kohtuullisen toimentulon säilyttävä tapaturmaturva. Suurin syy erillisjärjestelmään on varmasti yleisestä järjestelmästä aiheutuvat kustannukset, jotka alun perin olivatkin syinä erillisjärjestelmän syntymiseen. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto on tehnyt suuntaa-antavia laskelmia vakuutusmaksujen nousuista lakisääteisen tapaturmavakuutuksen koskiessa myös urheilijoita. Käytettyjen arviointimenetelmien mukaan koripallossa vakuutusmaksut olisivat noin 15 prosenttia. Jääkiekossa vakuutusmaksu olisi noin 26 prosenttia ja jalkapallossa 22 prosenttia. Päivärahan maksaminen työkyvyttömyydestä toisi merkittävän lisän vakuutusmaksuihin, sillä päivärahaosuuden uskotaan olevan noin 40 prosenttia koko maksusta (STM 2014, 25) Lisäksi lajien väliset eroavuudet, urheilu-uran kesto sekä vakuutusturvan vaikea ennustettavuus olivat syinä erillisjärjestelmälle. Mielenkiintoista onkin, voidaanko urheilijan heikompaa asemaa normaalin työeläkejärjestelmän mukaan vakuutettua kohtaan perustella muun muassa työnantajan maksukyvyllä?

Urheilijoiden tapaturmavakuutusmaksujen laiminlyöntitilanteessa on työnantajana toimiva seura velvollinen kustantamaan vakuutuskorvauksista aiheutuneet vahingot. Tapaturmavakuutusjärjestelmän mukaista suojaa ei urheiluvakuuttamisessa ole. Seurojen maksukykyisyyden ollessa heikko, asettaa tämä urheilijan huonoon asemaan.

Yhtenä merkittävänä erona vakuuttamisvelvoitteessa urheilijoille on ikä sekä ansiotulot. Tapaturmavakuutuslaissa ei tunnetta urheilijan vakuutusturvassa käytettävää yläikärajan määrittä. Urheilijan saavuttaessa 43 vuoden iän ei työnantajalla ole enää vakuuttamisvelvollisuutta, joten ongelmia aiheutuu niiden urheilijoiden kohdalla, jotka jatkavat urheilua ansiotarkoituksessa tämän jälkeen. Vakuutusvelvollisuus työnantajalla tulisi pitää myös ikärajan saavuttaneille pelaajille. Vanhuuden tuoma riskisyys voitaisiin huomioida esimerkiksi korotettuina vakuutusmaksuina.

Vuosityöansioita vertailtaessa tapaturmavakuutuslaissa ansio perustetaan vakiintuneen ansiotason mukaan kun taas urheilijan tapaturmaeläkejärjestelmässä vuosityöansiona katsotaan sen vuoden palkkaa, jona tapaturma sattui. Urheilijalle korvauksen peruste voi siis muodostua huomattavasti suuremmaksi tai pienemmäksi kuin keskiarvollinen arvio. Tilanne on haastava etenkin nuorille pelaajille, joiden ansiotulot ovat voivat vaihdella merkittävästi. Tapaturmavakuutuslaissa ei myöskään ole yläansiorajaa tapaturmaeläkkeen muodostumiselle kun taas urheilijalle ylärajana käytetään 111 330 euroa (2013). Yläansioraja on mielestäni perusteltua, sillä ylärajaton eläkkeen muodostuminen suhteellisen lyhytaikaisten, mutta korkeatuloisen urheilu-uran tapauksissa vääristäisi sosiaaliturvan tavoitteita sekä olisi raskas urheilun taloudelliselle kantokyvyille. Vuosityöansioiden alaraja vakuuttamisvelvollisuudelle on tapaturmavakuutuslaissa huomattavasti pienempi, kuin urheilijoille määritetty 10 690 euroa (2013). Alempi ansiotaso jättää urheilijan kokonaan tapaturmaeläkejärjestelmän ulkopuolelle. Pienemmät kustannukset saattavat myös houkutella työnantajaa järjestämään pelaajan palkkamalli ansiotuloista rajan alapuolelle. Alaraja on sinänsä perusteltua etenkin niin sanottujen puoliammattilaissarjojen keskuudessa, sillä tarkoitus on tehdä eroa ammattiuurheilijoiden ja niin sanottujen harrasteurheilijoiden välillä.

Turvien sisällön vertailussa voidaan sanoa että tapaturman määrite molemmissa järjestelmissä on samanlainen, mutta korvauksien laajentaminen myös muihin tapauksiin erottaa eriyttää turvien korvaustasot toisistaan. Suurimpana erona varmasti on ammattitautien korvauksien puuttuminen urheilijoiden turvasta. Tapaturmavakuutuslaissa on myös luettelo sairauksista, jotka kuuluvat ammattitauteihin ilman erillistä erittelyä. Lista ei ole tyhjentävä, vaan myös muut sairaudet ja altistumiset voivat sisältyä korvauksen piiriin, jos ammattitautilaissa säädettyt kriteerit täyttyvät. Tapaturmavakuutuksesta korvataan myös muun kuin työtapaturman tai ammattitaudin aiheuttaman vamman tai sairauden oleellinen paheneminen, jos tämä on todennäköisesti aiheutunut työtapaturmasta tai ammattitaudista (STM 2014,23). Vastaavaa etuutta ei urheilijoille ole.

Urheilijoille ei makseta tapaturmajärjestelmän mukaista päivärahaa, sillä sen ei ole katsottu olevan tarkoituksenmukainen urheilun taloudellisen kantokyvyn kannalta sekä korkeasta tapaturmariskistä johtuen. Urheilijan on siis turvauduttava sairauspäivärahaan. Nämä kaksi päivärahatyyppiä eroavat merkittävästi toisistaan. Tapaturmajärjestelmän mukainen turva vastaa täyttä ansionmenetykskorvausta, kun taas sairauspäiväraha ansiorajan alarajalla on noin 70 %

ansioista. Vuosityöansion ylärajalla osuus kattaa vain reilut 40 % urheilijan ansioista. (Anttila 2011, 44)

Tapaturmaeläkkeissä huomioitavaa on että urheilijalle eläkkeen maksu on sidottu tapaturman jälkeiseen kuntouttamiseen. Yleisessä tapaturmavakuutuksessa vastaava velvoitetta ei ole. Tämä on sinänsä perustelua, sillä urheilu-uran päättyminen loukkaantumiseen ei usein estä kouluttautumista uuteen ammattiin. Jos urheilija jää pysyvästi työkyvyttömäksi, on hänellä oikeus pysyvän työkyvyttömyyden eläkkeeseen, missä vuosityöansiona pidetään 33 400 euroa (2013). Tämä saattaa joko nostaa tai laskea ansiotasoa urheilusta saatuihin ansioihin nähden. Samanlaista erottelua kahden eläkkeen välillä tai vuosityöansiorajaa ei työtapaturmalaista löydy.

Tässä on kuvattu merkittävimmät erot työtapaturmajärjestelmän sekä urheilijoiden vakuutuksen välillä (Taulukko 6).

	TYÖTAPATURMAVAKUUTUS	URHEILIJAVAKUUTUS
Vakuuttaminen	Tapaturmavakuutuslaki	Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta
Vakuuttamisraja	Yli 12 vrk/vuosi, aina kuitenkin oikeus korvauksiin	Ansiot vähintään 10 690 € vuodessa/pelikaudessa (2013)
Vakuuttamisikäraja	Ei ala- tai ylärajaa	Siihen asti kun urheilija täyttää 43 vuotta
Vakuutuksen myöntämispakko	Kyllä	Ei
Korvattavat vahingot	Työtapaturmat, ammattitaudit	Tapaturmat, vanhuudenturva
Päivärahat	Päivärahaa maksetaan enintään vuoden ajan tapaturman jälkeisestä päivästä lähtien työkyvyttömyyden kestäessä vähintään 3 päivää.	Ei oikeutta tapaturmavakuutuslain mukaiseen päivärahaan. Oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen sairauspäivärahaan.
Tapaturmaeläke	Päivärahan jälkeen maksetaan tapaturmaeläkettä, joka on alle 65-vuotiailla 85 % vuosityöansioista ja 65 vuotta täytäneillä 70 %.	Maksetaan urheilutyökyvyttömyyden kohdatessa 5 vuoden ajalta (edellyttäen kuntoutukseen osallistumista) vuosityöansion ollessa enintään 111 330 euroa sekä pysyvän työkyvyttömyyden kohdatessa 65-vuotiaaksi saakka vuosityöansion ollessa kiinteä 33 400 euroa. Eläkkeen määrä on 85 % ansioista.

Taulukko 6: Keskeisimmät erot työtapaturmavakuutuksen ja urheilijan vakuutuksen välillä. (Mukaiillen STM 2014, 44-56)

6.2 Koripalloilijan pelaajasopimuksen ongelmakohdat

Suomessa pelaajien ammattikoripalloilijoille laadittu pelaajasopimus on pelaajan kannalta hyvin suppea ja voi asettaa pelaajan taloudellisesti hankaliin tilanteisiin ammattiharjoittami-

sen keskeytyessä. Turvatasoa perustellaan usein kustannuksista johtuvina, mikä varmasti onkin osasy syy urheilun taloudellinen kantokyky huomioiden. Siltikään sopimus ei saisi asettaa pelaaja näin selkeästi altavastajaan asemaan työnantajaa tai niin sanottua normaalia työntekijää kohtaan.

6.2.1 Tapaturmaturvan rajallisuus

Kuten pelaajille tehty kysely osoitti, yksi suurimmista vakuutusturvan ongelmista on vakuutuksen korvaustason ulottuminen pelkästään tapaturmasta aiheutuneisiin vammoihin. Urheilijat kokevat usein vammoja, mitkä eivät sisälly tapaturman määritteen piiriin, kuten rasitusvammat. Lisäksi uusiutuvat vammat saattavat aiheuttaa korvauksen epäämisen. Myös hoitavan lääkärin sekä vakuutuslääkärin eriävät mielipiteet diagnoosista voivat aiheuttaa ongelmia. Kyselyn mukaan vain noin 4 prosentilla pelaajista, joka tässä tapauksessa tarkoitti yhtä pelaajaa, seura oli parantanut urheilijan turvaa tapaturmavakuutusta kattavammaksi. Hyvänä puolen voitiin katsoa, että 40 prosentilla pelaajista sopimuksessa seura oli vastuussa myös tapaturmaturvan ulkopuolisista hoitokuluista. Ongelmaksi kuitenkin muodostuu, että 60 prosentilla pelaajista muita hoitokuluja ei korvata ainakaan että pelaaja olisi etukäteen tietoinen siitä. Kommentit siitä, että tilanteet katsotaan ”tapauskohtaisesti” kertoo enemmänkin siitä, mitä suurempi korvausmäärä, sitä enemmän vastuuta sysätään pelaajalle. Kyselyn mukaan 60 % pelaajista ei myöskään ole itse laajentanut vakuutusturvaansa ja osa lisävakuutuksen ottajista sanoi, ettei vakuutus koske kilpaurheilua.

Vaikka Jääkiekon Liiga onkin kaikilla sektoreilla mitattuna Korisliigaan verrattuna huomattavasti ammattimaisempaa, on mielestäni Liigan vakuutusturvassa asioita, jotka olisivat harkinnan arvoisia. Jääkiekkoilijoilla kaikki pelaajat on vakuutettava myös muiden hoitokulujen varalta, mikä parantaa pelaajien turvaa huomattavasti sekä ennen kaikkea asettaa pelaajat tasa-arvoiseen asemaan. Vaikka vakuutusturva ei olisi laajennettu tapaturmavakuutuksen ulkopuolisiin tapahtumiin, tulisi seuroilla olla suurempi vastuu hoitokulujen kustannuksista. Työtuntien perusteella myös koripalloilijoita voidaan pitää ammattilaisurheilijoina, joten lajin tuoma riskisyys täytyisi huomioida vakuutusturvassa.

6.2.2 Palkanmaksun suppeus

Toinen merkittävä haaste koripalloilijoille on palkanmaksu ammatinharjoittamisen keskeytyessä. Nykyisen sopimusmallin mukaan seuraa vastaa vain 7 vuorokauden ajan pelaajan palkanmaksusta, minkä jälkeen pelaaja voi hakea Kelan sairauspäivärahaa. Esimerkiksi jalkapallon Veikkausliigassa palkkaa maksetaan enintään 7-12 kuukautta, päättyen kuitenkin viimeistään sopimuksen päättymishetkellä. Jääkiekossa vastaavasti maksetaan tietyin ehdoin täysi palkka meneillään olevan kauden loppuun ja useampivuotisessa sopimuksessa vielä 6 kuukautta seuraavalta pelikaudelta.

Kelan sairauspäiväraha ei missään tapauksessa vastaa sitä ansiotasoa, jonka pelaaja on palkkana normaalisti saanut. Lisäksi ongelmalliseksi pelaajat ovat kokeneet tilanteet, joissa he joko opiskelevat tai tekevät koripallon ohella muuta työtä. Tämä saattaa aiheuttaa tilanteita, jolloin pelaaja jatkaa urheilemista puolikuntoisenakin, jotta toimeentulo olisi turvattu.

50 % vastanneista koripalloilijoista sanoi, että palkanmaksuvelvoitetta on muutettu poikkeavaksi heidän pelaajasopimuksiinsa. Käytännössä tämä on hieman lisännyt seurojen palkanmaksuvelvoitetta joko päivillä tai jopa pelikauden loppuun. Voidaan kuitenkin puhua yksittäistapauksista. Hyvä puoli on, että usein seura maksaa palkkaa ainakin tietyn ajan pelikyvyyttömyyden syntyessä.

Pelaajayhdistyksen uudistuksen tavoitteena on ollut juuri palkanmaksuvelvoitteen parantaminen. Jos uusi pelaajasopimusmalli saatettaisiin voimaan, olisi pelaajan palkanmaksu turvattu kyseisen pelikauden loppuun ja useampivuotisessa sopimuksessa 12 kuukauden ajan. Tämä olisi huomattava parannus nykyiseen turvaan. Tämä myös asettaisi kaikki pelaajat tasarvoiseen asemaan.

6.2.3 Vakuutusturvasta tiedotus sekä pelaajien tietämys omasta turvastaan

Pelaajille tehdyn kyselyn perusteella, on selvää että vakuutusturvan sisällön ja rajoitteiden avaamista pelaajille tulisi kehittää. 54 prosenttia pelaajista sanoi, että tietää oman vakuutusturvansa sisällön vain osittain. 35 prosenttia pelaajista ei tiennyt, onko seura lakisääteisen turvan lisäksi parantanut heidän vakuutusturvaansa.

Kenellä vastuu vakuutusturvan tiedottamisesta kuuluisi olla? Puolet (50 %) pelaajista oli sitä mieltä että seuran vastuu työnantajana on suurin. Myös pelaajayhdistyksen vastuuta tiedotuksesta korostettiin, onhan yhdistyksen tehtävä ajaa pelaajien etuja. Myös noin puolet (46 %) vastaajista sanoi, että parhaan tiedotuksen vakuutusturvasta pelaaja oli saanut juuri seuralta. Pelaajayhdistyksen rooli jäi erittäin pieneksi, sillä vain yksi vastaaja (4 %) näki pelaajayhdistyksen olleen paras vakuutusturvasta tiedottava taho. Huolestuttavinta kuitenkin oli, että lähes puolet vastasi ”jokin muu taho, mikä?”, mikä käytännössä tarkoitti, että pelaajat eivät olleet lainkaan saaneet tietoa vakuutusturvan sisällöstä ja rajoituksista.

Pelaajalle paras hetki puuttua vakuutusturvaansa on sopimusneuvotteluissa. Merkittävää on, että lähes 60 % pelaajista oli sitä mieltä, että vakuutusturvaan kiinnitettiin työnantajan taholta sopimusneuvotteluissa huomiota hyvin vähän tai ei ollenkaan. Hieman lohduttava tieto on että noin 60 % pelaajista kiinnitti itse huomiota vakuutusturvaansa edes jonkin verran huomiota sopimuspapereita rustatessa. Voidaanko työnantajana toimivaa seuraa tästä syyllistää? Kuinka paljon tavallista työtä tekevän sopimusneuvotteluissa vakuutusturvaan kiinnitetään huomiota? Mielestäni urheilun poikkeuksellisen riskisyys asettaa vaatimuksia myös työnantajan suuntaan. Toisaalta pelaajayhdistyksen tehtävä on varmistaa pelaajille riittävä turvan taso ja tiedottaa urheilijoille muista vaihtoehdoista parantaa omaa vakuutusturvaa.

6.2.4 Pelaajien eriarvoisuus

Pelaajasopimus pohja on luonut minimivaatimukset vakuutusturvalle, mutta pelaaja ja seura voivat keskenään sopia paremmista ehdoista. Se että jokaisen pelaajan kanssa neuvotellaan erikseen korvausten kattavuudesta asettaa pelaajat eriarvoiseen asemaan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä että seuralle tärkeämmät pelaajat saavat varmasti paremmat ehdot korvauksille, kuin muut seuran pelaajat. Lisäksi seurojen korvauskäytännöissä voi esiintyä suuriakin eroja. Ellei pelaajalla ole muita vartenotettavia vaihtoehtoja ammatinharjoittamiselle (muita seuroja), ei seuralla ole välttämättä syytä tai halua parantaa pelaajan vakuutusturvaa. Ei ole hyväksyttävää, että sopimusneuvotteluissa vakuutusturvasta muodostuu neuvotteluvaltti etenkin työnantajalle.

Vakuutusturvan sisällön ymmärtäminen ja korvausvastuut eivät välttämättä ole helpoimmin sisäistettäviä asioita. Seurat ottavat usein vakuutukset pelaajille niin sanottuina ryhmävakuutuksina, jolloin pelaajien kosketus vakuutuksiin ilmenee vain kotiin postitettavien asiakirjojen

muodossa. Tärkeää olisikin että kaikkia pelaajia informoitaisiin tärkeimmistä vakuutusturvaan liittyvistä seikoista, jotta pelaajilla olisi yhtäläinen tietämys olemassa olevasta turvasta. Pelaajan on hyvä tietää, mihin asioihin kannattaa kiinnittää huomiota sopimusneuvotteluissa ja mitkä asiat on hyvä lisätä sopimukseen myös kirjallisesti.

7 YHTEENVETO

Tässä luvussa käsitellään ensiksi tutkimuksen luotettavuutta. Toisessa alaluvussa vastataan tutkimuskysymyksiin ja tiivistetään keskeisimmät tutkimustulokset. Lopuksi kolmannessa alaluvussa käydään läpi tutkijan omaa näkemystä tutkittavasta aiheesta, tutkimuksen teosta sekä ehdotuksista jatkotutkimuksille.

7.1 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa voidaan käyttää useita erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja. Tutkimuksen reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta. Reliaabelius voidaan todeta monella tavalla ja usein jos kaksi tutkijaa tulee samanlaiseen tulokseen, voidaan tutkimusta pitää reliaabelina. Toinen arviointiin käytettävä käsite on validius. Sen tehtävä on tarkastella, että tutkimusmenetelmä mittaa juuri sitä, mitä oli tarkoitus. (Hirsjärvi, ym. 2009, 231–232)

Tutkimus oli suurelta osin laadullinen tutkimus. Tutkimuksen kvantitatiivisen osan muodosti pelaajille tehty puolistrukturoitu kysely. Vastaukset muokattiin prosentuaaliseen muotoon, minkä lisäksi huomiota annettiin avoimille vastauksille. Haasteena kyselyssä oli saada mahdollisimman suuri osa kohderyhmästä vastaamaan. Lähtökohta oli jo hankala, sillä kohderyhmään kuuluvia urheilijoiden määrä koripallossa on rajallinen. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat pelaajat eivät ole julkista tietoa, joten kyselyn toimittaminen pelaajille oli haastavaa. Pelaajat vastasivat kyselyyn anonyymisti. Kyselyyn vastasi 26 henkilöä vakuutettavien kokonaismäärän oltua kyseisellä pelikaudella 52 urheilijaa. Näin ollen otoksesta vastausaktiivisuudeksi muodostui tasan 50 prosenttia, mikä on mielestäni riittävän hyvä tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa. Lisäksi kyselystä saadut vastaukset antoivat melko selkeitä tuloksia, joten suurempi vastausjoukko olisi tuskin radikaalisti muuttanut kyselystä saatuja tuloksia.

Tutkimusta ja siitä saatuja tuloksia voidaan tarkastella poikkileikkaustutkimuksena, joka kuvaa tilannetta tiettyinä ajankohtana (Hirsjärvi ym, 2009, 178). Tutkimus on kohdistettu pelikaudelle 2012–2013, mutta tutkimuksesta ilmenneet havainnot voidaan yleistää laajemmin Korisliigaan ja pelaajien vakuutusturvasta tehtäville havainnoille.

Koska kyse on ollut pääasiallisesti laadullisesta tutkimuksesta, eivät lopulliset tutkimustulokset ole numeerisessa muodossa. Kyselyn kvantitatiivisen näkökulman tarkoitus oli nostaa esiin merkittävimpiä seikkoja tutkimuskohteeseen liittyen, joita tutkija voi analyysivaiheessa nostaa esiin. Luotettavuuden kohteena ovat pääasiassa tutkija itse ja hänen toimenpiteensä tutkimusprosessin aikana. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tulee tarkastella sitä, miten tutkija on tarkastellut tutkimuksen toteuttamista ja huomionut aineiston tuottamisen kaikki olosuhteet (Hirsjärvi ym. 2009, 232-233)

7.2 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen sekä tiivistys tutkimustuloksista

Tämän tutkielman tarkoitus oli kartoittaa Suomessa pelaavien suomalaisten ammattilaiskoripalloilijoiden vakuutusturvan nykytilaa, mahdollisia haasteita sekä kehityskohteita. Pää tutkimusongelman tarkoitus oli selvittää, minkälainen on ammattikoripalloilijan vakuutusturvan taso ja sitä kautta ensimmäisessä alatutkimusongelmassa nostaa esiin merkittävimpiä ongelmia. Samalla pyritään esiintuomaan keinoja, joilla esiin nouseviin ongelmiin voitaisiin vastata. Tämä on tutkielman toinen alatutkimusongelma.

Yleisesti arvioiden voidaan sanoa, että urheilijoiden vakuutusturva on selkeästi heikompi kuin tapaturmavakuutuslain mukaisella turvalla vakuutetut työntekijät. Suurimpana syynä erillisjärjestelmään on urheilun poikkeuksellinen luonne sekä liian korkeiksi nousevat kustannukset, kuten luvun 6.1. arviot osoittivat. Yksittäisinä ongelmakohtina esiin nousi muun muassa ammattitaudit, jotka jäävät korvauksien ulkopuolelle. Parannuskeino voisi olla lakiin lisättävä lista korvattavista ammattitaudeista, kuten tapaturmavakuutusjärjestelmässä. Lisäksi koripalloilijoiden sopimukseen tulisi lisätä hoitokuluturva, jolloin pelaaja ei olisi korvausvastuussa niistä tapahtumista, jotka eivät sisälly tapaturmavakuutuksen korvauksen piiriin. Tämä on mielestäni yksi tärkeimmistä seikoista, joita pelaajayhdistyksen tulisi viedä eteenpäin pelaajasopimusmallia kehitettäessä.

Vakuutusvelvoitteen päätyminen urheilijan täyttäessä 43 vuotta, ei sinänsä ole merkittävin ongelma, sillä vaikutus koskettaa vain yksittäisiä pelaajia. Ikäraja on mielestäni turha ja voitaisiin korjata esimerkiksi korkeammilla vakuutusmaksuilla.

Suurempi ongelma koripalloilijalle on palkanmaksun rajoitus 7 päivään ja päivärahan puuttuminen. Urheilijat voivat hakea oleellisesti heikompaa tulotasoja tuovaa sairauspäivärahaa. Päiväraha nostaisi oleellisesti vakuutusmaksuja, joten todennäköisempi kehitysehdotus olisi seurojen vastuun lisäämistä pelaajien palkanmaksusta. Liiton ja pelaajayhdistyksen malli uudesta sopimus pohjasta toisi tähän ongelmaan parannusta, jolloin palkkaa maksettaisiin kauden loppuun ja useampivuotisessa sopimuksessa 12 kuukauden ajan.

Koripalloilijoille tehty kysely osoitti, että vakuutusturvaan ei kiinnitetä riittävästi huomiota. Urheilijat eivät saa riittävästi informaatiota vakuutusturvan sisällöstä ja miten eri vakuutustapahtumissa vastuu jakautuu. Ongelmat kohdataan usein vasta vahingon syntyessä, jolloin tilanteeseen ei enää voida vaikuttaa. Mielestäni seurojen kuuluisi tiedottaa pelaajia tehokkaammin vakuutusturvan sisällöstä, mutta pelaajayhdistyksen tulisi tuoda esiin vakuutusturvan rajoitteita ja mahdollisuuksista turvan laajentamiselle. Pelaajan täytyy tietää miten hänet on vakuutettu erilaisten loukkaantumisten ja sairaustapauksien varalta. Pelaajien täytyy myös itse olla aloitteellisia vakuutusturvan suhteen.

Koripalloilijoiden vakuutusturva ei ole yhtenäinen ja se asettaa pelaajat eriarvoiseen asemaan vakuutuksellisessa mielessä. Pelaajasopimusmallin suppeus ja siihen mahdollistettavat pelaajakohtaiset parannukset aiheuttavat sen että pelaajilla voi olla hyvinkin erilaiset vakuutusturvat. Tämä saattaa usein koskea etenkin nuoria pelaajia, joiden ansiot eivät vielä ole niin merkittäviä, että he ymmärtäisivät myöskään kiinnittää huomiota vakuutuksen sisältöön. Jos palkanmaksu ja vahinkojen korvaustaso olisi kaikille yhtäläinen, ei kyseistä ongelmaa olisi. Vakuutusturvan sisällöstä neuvottelemine ei pitäisi olla ongelma pelaajasopimusta neuvotellessa. Pelaajan tulisi pystyä harjoittamaan ammattiaan ilman pelkoa pelikyvyttömyyden tuomista taloudellisista haasteista.

7.3 Lopuksi

Ammattuurheilijan vakuutusturva on mielenkiintoinen ja monitahoinen haaste, joka koskettaa enenevässä määrin yhä useampaa pelaajaa. Urheilu on lyhyessä ajassa kehittynyt harrastustoiminnassa ansiotyöksi verrattavaksi toiminnaksi, joten muun muassa vakuutusturvan käsittely, arviointi ja kehitys ovat tutkimuskohteina merkityksellisiä. Suomalaista koripalloa viedään jatkuvasti ammattimaisempaan suuntaan, joten myös pelaajien ammattimaisuuden osa-

tekijöihin on syytä kiinnittää huomiota. Tästä syystä koin tutkimuksen tekemisen hyödyllisenä keinona kehittää suomalaista ammattikoripalloa.

Tutkimuksen aihevalinnassa korostin omaa mielenkiintoani tutkittavaa aihetta kohtaan. Lajin parissa toimineena minulla oli jo tietty käsitys tutkimuksen sisällöstä ja tutkimustuloksista, mutta annoin tutkimuksessa ilmenneille seikoille pääpainon tutkimustuloksia analysoidessa. Lähtökohtana oli keskittyä pelaajan näkökulmaan eli kuinka pelaajan turvaa pitäisi viedä eteenpäin.

Tutkimuksen empiria osuudessa tehtiin kysely suomalaisille ammattilaispelaajille. Haastavaksi osoittautui muun muassa kyselyn mahdollistaminen kaikille pelaajille, sillä lakisääteisesti vakuutetut pelaajat eivät ole julkista tietoa. Lisäksi pelaajamäärien tarkistus oli haastavaa. Tarkoitukseni oli tehdä haastattelu koskien urheilijan vakuutusturvan nykytilaa ja kehityskohdista, mutta joulukuussa 2013 ilmestynyt Sosiaali- ja terveysministeriön raportti ammattiuurheilijoiden vakuutusturvasta (STM 2014) antoi varmasti paremman analyysin tarkasteltavasta aiheesta. Myös koripalloilijoiden pelaajayhdistyksen näkemyksen tutkittavaan aiheeseen toi hyvin esiin heidän ehdotus uudesta pelaajasopimusohjasta.

Vaikka monet tutkimusongelmista esiin nousseista seikoista olivat enemmänkin aikaisempia havaintoja vahvistavia, sain mielestäni tutkimuksellani konkretisoitua, mikä on vakuutusturvan tämän hetkinen tilanne sekä mitkä ovat ne tärkeimmät kehityskohteet, joihin pitäisi reagoida. Jatkotutkimuksia pohtiessa, olisi varmasti syytä vaihtaa näkökulmaa melko radikaalisti, sillä urheilijan vakuutusturvaa on jo jonkin verran tutkittu. Itseäni kiinnostaisi ainakin saada konkreettista tietoa siitä, mitä vakuutusturvan parantaminen kohti niin sanottua normaalia työntekijää kustantaisi. Konkreettisilla arvioilla olisi helpompi tehdä päätöksiä pelaajien turvan parantamisesta.

LÄHDELUETTELO

Kirjallisuus

- Aaltola, Juhani, Valli, Raine. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II – näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-Kustannus, WS Bookwell Oy, Jyväskylä.
- Aaltonen, Kimmo. Urheilun ja liikunnan oikeus käytännössä. 2004. Tietosanoma Oy, Helsinki.
- Alkula, Tapani, Pöntinen, Seppo, Ylöstalo, Pekka. 2010. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. WS Bookwell Oy, Juva.
- Anttila, Vesa. Joukkueurheilijan erityinen tapaturmaeläkejärjestelmä. 2011. Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisu. Urheiluoikeuden sarja. Uniprint, Turku.
- Hiilamo, Heikki, Niemelä, Heikki, Pykälä, Pertti, Riihelä, Marja & Vanne Reijo. 2012. Sosiaaliturva ja elämänvaiheet. Kelan tutkimusosasto. Juvenes Print - Tampereen yliopistopaino Oy, Tampere.
- Havakka, Pauliina, Niemelä, Mikko & Uusitalo, Hannu. 2012. Sosiaalivakuutus. Vammalan Kirjapaino Oy, Sastamala.
- Jokela, Teemu, Lammi, Veera, Lohi Ilkka & Silvola Timo. 2009. Vapaaehtoinen henkilövakuutus. Vammalan Kirjapaino Oy, Vammala.
- Kukkonen, Sirpa & Karmavalo, Terttu. 2010. Työtapaturmakirja – Työtapaturmien ja ammattitautien korvaus- ja vakuutusasiat. Vammalan Kirjapaino Oy, Sastamala.
- Niemelä, Heikki. 2004. Suomen sairausvakuutusjärjestelmän synty. Teoksessa: Hellsten, Katri & Helne, Tuula. 2004. Vakuuttava sosiaalivakuutus?: Kelan tutkimusosasto 90–116.
- Niemelä, Heikki, Pykälä Pertti, Sullström Risto & Vanne, Reijo. 2007. Suomalaisen sosiaaliturvan kehitys ja kansalaisen elin vaiheet. Kelan tutkimusosasto. Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 57/2007.
- Niemelä, Heikki & Salminen, Kari. 2006. Suomalainen sosiaaliturva. Vammalan Kirjapaino Oy, Vammala.
- Rantala, Jukka & Pentikäinen, Teivo. 2009. Vakuutusoppi. Vammalan Kirjapaino Oy, Vammala.
- Ratinen, Olli 1998. Joukkueurheilijan ansiosidonnainen eläke- tapaturmajärjestelmän kehitys ja erityispiirteet. Teoksessa Saarnilehto, Ari (toim.): Joukkueurheilijan tapaturma- ja eläketurvasta. s. 14–28. Opetusministeriö Kulttuuripolitiikan osaston julkaisusarja.

Sosiaali- ja terveystieteiden strategiat 2015 – Kohti sosiaalisesti kestävä ja taloudellisesti elinvoimaista yhteiskuntaa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2006:14, Yliopistopaino, Helsinki 2006.

Internetlähteet

Ilmarinen 2013a. Työkyvyttömyyseläkkeen laskeminen.

<http://www.ilmarinen.fi/Production/fi/tietopankki/04_eturva/001_milloin_e/03_kuntoutustuki_tyokyvyttomyyselake/01_tyokyvyttomyyselakkeen_maara/index.jsp#.URI4AXcWJ5I> Luettu 6.2.2013

Ilmarinen 2013b. Perhe-eläke.

<http://www.ilmarinen.fi/Production/fi/henkiloasiakas/05_perhe-elake/index.jsp#.URJFDHcWJ5I> Luettu 6.2.2013

KELA 2013a. Sairauspäiväraha.

<<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/130801151250EH?OpenDocument>> Luettu 6.2.2013.

KELA 2013b. Työterveyshuolto.

<<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/110701090515K%C3%85?OpenDocument>> Luettu 6.2.2013

Koripalloliitto 2013a. Korisliiga-kauden 2012-13 infopaketti.

<<http://www.basket.fi/uutiset/?x125709=14571096>> Luettu 26.10.2013

Koripalloliitto 2013b. Korisliiga 2012-2013 pelikausi.

<http://www.basket.fi/sarjat/sarjan_etusivu/?season_id=63253&league_id=4> Luettu 26.10.2013

Koripalloliitto 2013c. Korisliigan seurat päättivät vahvistuskäytännöstä.

<http://www.basket.fi/uutiset/kaikki_uutiset/?x122462=92685> Luettu 26.10.2013

Palloliitto 2013a. Pelaajasopimus.

<http://www.palloliitto.fi/sites/default/files/liitteet/Palloliitto/pelaajasopimus_20130916_fi.pdf> Luettu 26.10.2013

SLU 2013. Suomen liikunta ja urheilu - Urheilijan sosiaaliturva.

<http://www.slu.fi/urheiluseuroille/julkaisut_ja_tyokalut/seurajohtajan_kasikirjapaata/seuran_tyonantajavelvoitteet/urheilijan_sosiaaliturva> Luettu 27.2.2013

STM 2013a. Sosiaali- ja terveysministeriö – Sosiaalimenot ja rahoitus niiden rahoitus.

<http://www.stm.fi/stm/toiminta_ja_talous/sosiaalimenot> Luettu 23.1.2013.

STM 2013b. Sosiaali- ja terveysministeriö – Lääkekorvausta sairausvakuutuksesta.

<http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/laakehuolto/laakekorvaukset> Luettu 6.2.2013.

STM 2014. Ammattuurheilijoiden sosiaaliturvatyöryhmän raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:41.

<http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=6511574&name=DLFE-28169.pdf> Luettu 24.5.2014

Pohjoismainen hyvinvointimalli:

<<http://www.norden.org/fi/tietoa-yhteistyoestae/yhteistyoalueet/pohjoismainen-hyvinvointimalli/tietoa-pohjoismaisesta-hyvinvointimallista>> Luettu 25.5.

Pohjola 2013. Sporttiturvan vakuutusehdot.

<<https://www.pohjola.fi/loso/1337201.pdf>> Luettu 25.5.2014

Opinnäytteet

Roitto, Risto. 2013. Ammattimainen taloudellinen toiminta suomalaisessa huippujoukkueurheilussa. Pro gradu –tutkielma. Lappeenrannan teknillinen yliopisto – Kauppateellinen tiedekunta.

Oikeudelliset lähteet

Hallituksen esitys HE 22/2009. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta.

Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta 24.4.2009/276

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta 622/2004.

Henkilölähteet

TVL 2014. Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto. 2014. Katri Kytömäki, Tilastomatemaatikko.

Sähköposti tekijälle 10.11.2013. Tekijän hallussa.

LIITE 1 PELAAJAKYSELY

Hyvä koripalloilija,

Opiskelen Tampereen yliopistossa Vakuutustieteitä ja opintoihin sisältyvän Pro gradu -tutkielmani aiheena on suomalaisten ammattilaiskoripalloilijoiden vakuutusturva Korisliigassa. Tarkoituksena on kartoittaa vakuutusturvan tason nykytilaa, mahdollisia ongelmakohtia, pelaajien tietämystä vakuutusturvasta sekä varautumisesta mahdollisiin tilanteisiin, joissa ammatinharjoittaminen keskeytyy.

Liitteenä oleva kysely on lähetetty kaikilla suomalaisille Korisliigassa pelaaville ammattilaiskoripalloilijoille. Kyselyyn vastataan nimettömästi, joten voit rauhassa vastata kysymyksiin oman tietämystasosi mukaan. Näin saamme oikean kuvan tutkittavasta aiheesta.

Ammattilaiseksi olen luokitellut ne pelaajat, jotka on palkkatulojen myötä velvoitettu vakuuttamaan lakisääteisen urheilijan tapaturma- ja eläketurvan mukaan.

Koska Korisliigassa pelaa noin 50-60 ammattilaiseksi määriteltävää pelaajaa, on jokainen vastaus erittäin tärkeä. Kysely vie aikaa noin 5 minuuttia ja vastausaikaa on 19.4.2013 saakka.

Yhteistyöstä etukäteen kiittäen ja hyvää loppukautta toivottaen

Jukka-Pekka Väänänen

p.044 517 1328

Jukka-pekka.vaananen@uta.fi

Ammattikoripalloilijan vakuutusturva Korisliigassa

Koripalloilijan tienatessa pelikauden aikana palkkatuloa vähintään 10 400 € (2012) tulee hänet vakuuttaa urheilijan tapaturma- ja eläketurvalain mukaisella turvalla. Lisäksi Koripalloliiton pelaajasopimusmalli asettaa ehdot pelaajien vakuuttamisen minimiehdoista.

Nykyinen vakuutusturvasi

1. Ikä?

- alle 20
- 20-23
- 24-27
- 28-31
- 32-35
- yli 35

2. Teetkö koripallon ohella muuta ansiotyötä?

- Kyllä, täyspäiväisesti
- En
- Työskentelen osa-aikaisesti
- Opiskelen
- Muu vaihtoehto

3. Onko sinut vakuutettu lain mukaisella vakuutuksella urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta?
- Kyllä
 - Ei ole
 - En osaa sanoa
4. Mikä kuvaa mielestäsi parhaiten tietämystäsi omasta vakuutusturvastasi?
- Tiedän vakuutukseni sisällön ja rajoitukset kattavasti
 - Tiedän vakuutukseni sisällön pääpiirteittäin
 - Tiedän vakuutukseni sisällön osittain
 - En tiedä vakuutukseni sisältöä
 - En osaa sanoa
5. Kuka on mielestäsi tiedottanut vakuutuksen sisällöstä kattavimmin?
(Poissulkien vakuutusyhtiön lähettämät asiakirjat)
- Seuran edustaja
 - Liitto
 - Pelaajayhdistys
 - Jokin muu taho, mikä?
-
- Jokin muu taho, mikä?

6. Kenelle mielestäsi kuuluisi päävastuu vakuutusturvan tiedottamisesta pelaajalle? Miksi?
(Poissulkien vakuutusyhtiön lähettämät asiakirjat)
- Seuran edustaja
- Liitto
- Pelaajayhdistys
- Jokin muu taho, mikä?
- Lyhyt perustelu
-
7. Kuinka paljon mielestäsi kiinnitit huomiota vakuutusturvan sisältöön nykyisessä pelaajasopimuksessasi?
- Vakuutusturva oli yksi tärkeimmistä asioista sopimusneuvottelussani
- Kiinnitin vakuutusturvaan jonkin verran huomiota
- Kiinnitin vakuutusturvaan huomiota hyvin vähän tai en ollenkaan
- En osaa sanoa
8. Kuinka paljon mielestäsi työnantaja (seura) kiinnitti huomiota vakuutusturvasi sisällön läpikäymiselle nykyisessä sopimuksessasi?
- Vakuutusturvan sisältö käytiin läpi kattavasti
- Vakuutusturvan sisältöä käytiin läpi jonkin verran
- Vakuutusturvan sisältöön kiinnitettiin huomiota hyvin vähän tai ei ollenkaan
- En osaa sanoa

9. Onko seura lakisääteisen tapaturma- ja eläketurvavakuutuksen lisäksi parantanut vakuutusturvaasi vapaaehtoisilla vakuutuksilla?
- Kyllä on Jos kyllä, minkälaisilla tuotteilla?
 Ei ole
 En osaa sanoa
10. Oletko itse parantanut vakuutusturvaasi vapaaehtoisilla vakuutuksilla?
- Kyllä olen Jos kyllä, minkälaisilla tuotteilla?
 En ole
 En osaa sanoa
11. Jos loukkaannut tai sairastut tavalla, joka ei kuulu lakisääteisen urheilijan tapaturmavakuutuksen piiriin (esim. rasitusvammat), kuka on sopimuksesi mukaan korvausvelvollinen sairauden hoitokuluista?
- Sopimuksen mukaan vastaan itse muista hoitokuluista Muu tapa, mikä?
 Sopimuksen mukaan seura vastaa myös muista hoitokuluista
 Jokin muu tapa, mikä?
 En osaa sanoa

12. Korisliigan pelaajasopimusohjan mukaan pelaajan ollessa pelikyvytön, on seura velvollinen maksamaan palkkaa 7 päivältä loukkaantumisen /sairastumispäivästä lukien. Tämän jälkeen voit saada Kelan maksamaan sairauspäivärahaa.

Miten kyseinen kohta on sopimuksessa mainittu?

- Sopimukseen ei ole tehty muutosta
- Sopimuksessa pykälää on muutettu, miten?
- En osaa sanoa

Jos kohtaa muutettu, miten?

13. Mikä on suhteesi urheilutulojen rahastointiin?

- Siirrän osan urheilutulostani rahastoon
- Olen harkinnut rahaston käyttöä
- Olen tutustunut rahastointiin, mutta en koe rahoitusta itselleni järkeväksi vaihtoehdoksi
- En ole tutustunut urheilutulojen rahastointiin
- En osaa sanoa

AVOIMET KYSYMYKSET:

14. Mitkä koet olevan nykyisen pelaajasopimusohjan mukaisen vakuutus-
turvan suurimmat ongelmat ja tärkeimmät kehityskohteet?

15. Onko sinulla pelaajaurasi aikana aiheutunut ongelmia vakuutusturvasi
suhteen? Kerro vapaamuotoisesti minkälaisia?

16. Vapaamuotoista kommentointia aiheesta (esim. haluat avata tiettyjen
kysymyksien vastauksia)

Tietojen lähetys

Kiitos kyselyyn osallistumisesta!

Järjestelmänä Eduix E-lomake 3.1, www.e-lomake.fi

LIITE 2 EHDOTUS UUDESTA PELAAJASOPIMUSPOHJASTA

KORISLIIGAN PELAAJASOPIMUS

1 OSAPUOLET

Pelaaja: _____

Osoite: _____

Hetu: _____

Työnantaja: _____

Ly-Tunnus _____

2 SOPIMUSKAUSI

2.1 Sopimuskauden pituus

Tämän sopimuksen voimassaolo alkaa _____.____.20__ ja päättyy ilman irtisanomista _____.____.20__, ellei toisin ole sovittu.

Työnantaja ja pelaaja voivat irtisanoa sopimuksen kauden _____.____.20__ – _____.____.20__ osalta _____.____.20__ mennessä. Irtisanominen on toimitettava kirjallisesti.

2.2. Pelaajan rekisteröinti sopimuskauden ajaksi.

Suomen Koripalloliitto rekisteröi pelaajan _____ pelaajaksi tämän sopimuksen perusteella liiton sääntöjen mukaisesti sopimuskauden kullekin pelikaudelle.

2.3 Sopimuksen voimaantulo

Tämä pelaajasopimus tulee voimaan sen jälkeen, kun työnantaja on saanut sopimuksen 4.10 kohdan perusteella lääkärintodistuksen tai osapuolet ovat todenneet, ettei lääkärintarkastusta ole tarpeen tehdä.

3 SOPIMUKSEN TOTEUTTAMISEN YLEISET EHDOT

3.1 Yleismääräys

Pelaaja sitoutuu pelaamaan ja harjoittelemaan työnantajan ja sen määräämän valmennusjohdon määräysten mukaisesti työnantajan Korisliigajoukkueessa.

Pelaajan pelaamisesta työnantajan suomalaiseen organisaatioon kuuluvassa toisessa joukkueessa on sovittava erikseen työnantajan ja pelaajan yhteisellä sopimuksella.

Työnantajan ja pelaajan yhteisellä sopimuksella pelaajan edustusoikeus voidaan siirtää toiseen seuraan määräajaksi sopimuskauden aikana. Pelaaja sitoutuu pelaamaan ja harjoittelemaan tämän toisen seuran ja sen määräämän valmennusjohdon määräysten mukaisesti siinä joukkueessa, jossa pelaamisesta on työnantajan ja pelaajan välillä sovittu.

3.2 Kurinpito

Pelaaja sitoutuu noudattamaan tämän sopimuksen osana Suomen Koripalloliiton (liitto) ja Kansainvälisen Koripalloliiton (FIBA) kurinpitosääntöjä sekä Suomen antidopingsäännöstöä ja hyväksyy sen, että liiga tai sen määräämä elin taikka toimihenkilö

voi määrätä pelaajalle mainittujen sääntöjen mukaisia seuraamuksia.

Pelaaja suostuu siihen, että työnantaja ja liitto voivat pitää julkista rekisteriä kurinpitomenettelyssä annetuista seuraamuksista.

Tämän sopimuksen liitteenä ovat Suomen Koripalloliiton viralliset hyväksytyt kurinpitosäännöt.

3.4. Korisliigan ohjeet

Pelaaja sitoutuu noudattamaan tämän sopimuksen osana Suomen Koripalloliiton Korisliigaa varten antamia erityisiä ohjeita (Korisliigan manuaali). Työnantaja ei voi kuitenkaan vaatia pelaajalta näiden ohjeiden rikkomisesta aiheutuneita sakkoja ja muita vastaavia maksuja, elleivät ne ole johtuneet pelaajan tahallisesta menettelystä.

Tämän sopimuksen liitteenä ovat Suomen Koripalloliiton Korisliigaa varten antamat erityiset ohjeet (Korisliigan manuaali)

3.5 Pelaajapalkkiosopimus

Työnantaja maksaa pelaajalle palkan ja muut palkkiot käyttäen tämän sopimuksen liitteenä olevaa pelaajapalkkiosopimusta,.

Pelaajapalkkiosopimuksella tai muulla sopimuksella ei voida sopia toisin tämän sopimuksen luvussa 5 sovituista työnantajan velvollisuuksista eikä tämän sopimuksen

luvussa 6 sovituiista ehdoista pelaajan sairastumis- ja loukkaantumistapauksissa. Tällainen muu sopimusehto on mitätön.

4 PELAAJAN VELVOLLISUUDET

4.1 Muut tilaisuudet

Pelaaja sitoutuu osallistumaan työnantajan määräämiin tavanomaisiin mainos- ja markkinointitilaisuuksiin sekä työnantajan yhteistyötahojen tapahtumiin.

4.2 Mainossopimukset

Pelaajan on noudatettava työnantajan tekemiä mainos-, markkinointi- ja yhteistyösopimuksia.

Työnantajan on pyynnöstä esitettävä selvitys näistä sopimuksista.

Pelaajalla ei ole oikeutta poiketa työnantajan tekemistä mainos-, markkinointi- ja yhteistyösopimuksista eikä tehdä omia vastaavia sopimuksia ilman työnantajan lupaa. Luvan epäämiseen tulee olla työnantajan toimintaan liittyvä perusteltu syy.

4.3 Valokuva

Työnantajalla on sopimuskauden ajan yksinoikeus pelaajasta joukkueen edustusasussa otettuun valokuvaan ja muuhun vastaavaan tunnisteseen. Sopimuskauden päättymisen jälkeen työnantajalla on oikeus käyttää pelaajasta joukkueen edustusasussa otettua valokuvaa tai muuta vastaavaa tunnistetta ainoastaan pelaajan luvalla.

Työnantaja voi käyttää tällaisia valokuvia oman organisaationsa ja yhteistyökumppaneidensa markkinoinnissa, joka toteutetaan missä tahansa painetun tai sähköisen viestinnän muodossa.

Pelaaja voi käyttää työnantajan joukkueen edustusasussa otettua kuvaa, jos työnantaja

antaa siihen nimenomaisen luvan.

4.4 Varusteet ja asusteet

Pelaajan on käytettävä peleissä, harjoituksissa ja muissa työnantajan tilaisuuksissa työnantajan osoittamia varusteita ja asusteita. Tämä ei kuitenkaan koske pelaajan pelikenkiä, jollei asiasta erikseen sovita pelaajan ja työnantajan välillä.

4.5 Muut ottelut

Pelaaja ei saa ilman työnantajan lupaa osallistua muiden kuin työnantajan joukkueen koripallo-otteluihin.

Pelaajalla on kuitenkin oikeus osallistua liiton alaisuudessa toimivien maajoukkueiden

sekä liiton ja Koripallon Pelaajayhdistys r.y:n (myöhemmin Pelaajayhdistys) yhdessä järjestämiin koripallo-otteluihin.

4.6 Muut urheilulajit

Pelaaja ei saa ilman työnantajan lupaa harrastaa muita urheilulajeja kuin koripalloa

.

Pelaaja ei saa harjoittaa lainkaan seuraavia urheilulajeja (tällaisia lajeja ovat esimerkiksi

moottoriturheilu, laskuvarjohyppy; lajit yksilöitävä alla olevaan kohtaan):

–

–

–

Muiden urheilulajien tavanomainen harrastaminen on kuitenkin sallittua, mikäli niiden harjoittaminen ylläpitää ja parantaa pelaajan peruskuntoa ja suorituskykyä koripallossa

4.7 Ilmoitus poissaolosta

Mikäli pelaaja on estynyt pakottavasta syystä osallistumaan joukkueen harjoituksiin tai otteluihin, hänen on ilmoitettava este ja sen syy joukkueen valmennusjohdolle välittömästi esteen ilmettyä.

4.8 Omaehtoinen harjoittelu

Pelaajan on henkilökohtaisella harjoittelulla ylläpidettävä peruskuntoaan sinä aikana, jolloin joukkueella ei ole järjestettyä yhteisharjoittelua.

Pelaaja on velvollinen osallistumaan joukkueen valmennusjohdon määräämiin kuntotesteihin.

Tällaiset kuntotestit järjestetään siten, etteivät ne ole päällekkäin joukkueen yhteisten loma-ajankohtien kanssa.

4.9 Julkiset esiintymiset

Pelaajan on kaikin puolin edistettävä julkisessa toiminnassaan ja esiintymisessään joukkueensa ja koripallon myönteistä imagoa ja vältettävä kaikkea, mikä on ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa.

Pelaajan on käyttäydyttävä yksityiselämässään siten, että hänen elämäntapansa eivät vaaranna pelikuntoa ja -vireyttä eivätkä aiheuta joukkueelle ja koripallolle negatiivista julkisuutta.

4.10 Terveystilan selvittäminen

Neuvotellessaan pelaajasopimuksesta pelaaja on velvollinen antamaan työnantajalle kaikki terveydentilaansa koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen pelikykyynsä.

Lisäksi

hän on velvollinen ilmoittamaan työnantajalle käyttämänsä lääkkeet, lisäravinteet, piristeet ja kaikki urheilussa kielletyiksi tietämänsä tai epäilemänsä aineet.

Pelaaja on velvollinen osallistumaan ennen pelaajasopimuksen voimaantuloa lääkärintarkastukseen, jossa työnantajan nimeämä lääkäri tutkii ja tarkastaa hänen terveydentilansa ja pelikykynsä. Lääkärintarkastus on suoritettava ilman aiheetonta viivytystä.

Työnantaja vastaa lääkärintarkastuksen kustannuksista.

Työnantajalle on oikeus saada sopimusta tehtäessä ja sen kestäessä pelaajalle lääkärintarkastuksen tehneeltä tai häntä hoitaneelta lääkäriltä kaikki ne pelaajan terveydentilaan liittyvät tiedot, joilla on vaikutusta pelaajan pelikykyyn.

Työnantaja ja liitto voivat pitää julkista rekisteriä pelaajista, jotka kulloinkin ovat loukkaantumisen tai muun terveydellisen syyn vuoksi estyneitä pelaamasta.

4.11 Vedonlyönti

Pelaaja sitoutuu siihen, ettei hän osallistu itse tai edustajansa välityksellä vedonlyöntiin oman joukkueensa otteluista eikä hän muutoinkaan toimi tavalla, joka asettaa hänen toimintansa tai työnantajan aseman suhteessa vedonlyöntiin tai veikkauspeleihin kyseenalaiseksi.

5 TYÖNANTAJAN VELVOLLISUUDET

5.1 Palkan maksaminen

Työnantaja maksaa pelaajalle tämän sopimuksen liitteenä olevassa pelaajapalkkiosopimuksessa sovitun palkan, palkkiot ja muut korvaukset.

Pelaajapalkkio on kokonaispalkkio, jonka jaksotus ja maksuaikataulu sovitaan erikseen tämän sopimuksen liitteenä olevassa pelaajapalkkiosopimuksessa. Pelaajapalkkiosta tehdään verohallituksen ohjeiden mukaisesti urheilijan seuralle toimittaman verokortin mukainen ennakonpidätys. Pelaaja vastaa aina itse henkilökohtaisesta lopullisesta verotuksestaan.

Pelaajapalkkion maksupäivä on aina kunkin kuukauden viimeinen pankkipäivä. Maksun viivästyessä maksetaan jokaiselta viivästyneeltä päivältä korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukainen viivästyskorko, joka on seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin kulloinkin voimassa oleva korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko.

Mikäli palkanmaksu viivästyy enemmän kuin viisi päivää, pelaajalla on oikeus purkaa sopimus päättymään välittömästi. Tällöin pelaajalla on lisäksi oikeus Työsopimuslain 2 luvun 14 §:n mukaiseen odotusajan palkkaan enintään kuudelta kalenteripäivältä.

5.2 Siirto urheilijarahastoon

Työnantaja maksaa pelaajan pyynnöstä tämän määrittelemän osan palkasta tuloverolain 16 a – c §:ssä tarkoitettuun urheilijarahastoon.

5.3 Terveystenhoito

Työnantajan on kustannuksellaan järjestettävä pelaajalle työterveyshuolto pelaamisesta ja siitä välittömästi johtuvien terveysvaarojen ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi. Työnantaja maksaa työnantajan lääkärin määräämien tutkimusten kustannukset.

Työnantaja järjestää pelaajalle yhteisten kriteerien mukaisen terveystarkastuksen.

Työnantaja järjestää pelaajille myös säännöllisen lihashuollon ja tarvittaessa joukkueen lääkärin määräyksestä mahdollisuuden fysikaaliseen hoitoon.

5.4 Vakuutukset

Työnantaja ottaa pelaajalle urheilijan tapaturma- ja eläketurvan järjestämisestä annetun lain (276/2009) mukaisen vakuutuksen tai jos pelaaja ei pelikauden aikana ansaitse laissa vakuuttamisvelvollisuuden alarajaksi määrättyä ansiorajaa vähintään liiton lisenssivakuutuksen mukaiset ehdot sisältävän vakuutuksen.

Työnantaja vastaa vakuutusmaksun maksamisesta vakuutuksenantajalle.

Pelaaja suostuu siihen, että työnantaja antaa vakuutusturvan järjestämisen valvonnan toteuttamisen kannalta kaikki tarpeelliset tiedot liitolle.

Pelaaja voi omalla kustannuksellaan parantaa vakuutusturvaansa. Nämä vakuutukset eivät vaikuta työnantajan velvollisuuteen vakuuttaa pelaaja sopimuksen tämän kohdan mukaisesti.

5.5 Lomajärjestelyt

Työnantaja antaa pelaajalle 1.6. – 31.7. välisenä aikana lomaa yhtäjaksoisesti vähintään ___ arkipäivää eli _____ viikkoa.

Tänä aikana pelaaja huolehtii omatoimisesti harjoittelusta joukkueen valmennusjohdon ja pelaajan yhteisesti suunnitteleminen ohjelmien mukaisesti. Loma annetaan työnantajan määräämänä ajankohtana. Loman ajankohdasta on ilmoitettava pelaajalle mahdollisimman hyvissä ajoin, kuitenkin viimeistään 15.5. mennessä. Ennen loman ajankohdan määräämistä työnantajan on varattava pelaajalle mahdollisuus esittää mielipiteensä loman ajankohdasta. Joulun aikana 23.12 – 25.12 ei harjoitella, ei matkusteta eikä pelata. Uuden vuoden aikana 31.12 – 1.1 ei harjoitella, ei matkusteta eikä pelata.

Lomapalkka määräytyy vuosilomalain mukaisesti, jolleivät työnantaja ja pelaaja ole sopineet loma-ajan palkasta pelaajasopimuksessa.

5.6 Työnantaja maksaa pelaajalle maajoukkuetoiminnasta mahdollisesti aiheutuvat

leiri- ja ottelumaksut ja muut kulut, jota liitto ei korvaa.

5.7 Pelaajayhdistyksen jäsenmaksu Pelaaja on/ei ole Pelaajayhdistyksen jäsen.

Pelaaja suostuu tällä sopimuksella siihen, että työnantaja pidättää pelaajan palkasta Pelaajayhdistyksen jäsenmaksun ja tilittää sen Pelaajayhdistykselle kunkin vuoden lokakuun loppuun mennessä.

6 PELAAJAN SAIRASTUMINEN JA LOUKKAANTUMINEN

6.1 Ilmoitusvelvollisuus

Pelaajan on ilmoitettava viipymättä sairastumisestaan tai loukkaantumisestaan joukkueen valmennusjohdolle.

6.2 Koripallosta johtuva pelikyvyttömyys

Mikäli pelaajan loukkaantuminen on tapahtunut joukkueen ottelussa, harjoituksissa, ottelu- tai harjoitusmatkalla, seuran määräämässä edustustilaisuudessa tai pelaajan huolehtiessa omatoimisesti peruskunnostaan (yksityiskohtaisesti määritelty urheilijaturvalain 276/2009 2 §:ssä) ja joukkueen nimeämä lääkäri toteaa pelaajan pelikyvyttömäksi, työnantaja maksaa pelaajalle sovitut korvaukset täysimääräisesti kuluvan pelikauden loppuun.

Tämän lisäksi työnantaja maksaa useampivuotisen sopimuksen voimassa ollessa sovitut korvaukset täysimääräisesti loukkaantumisesta seuraavan pelikauden alusta lukien siihen asti kun 12 kalenterikuukautta on kulunut loukkaantumispäivästä.

Lisätäsmennys liittyen menestyskorvaukseen

Mikäli pelaajan palkka on sidoksissa seuran joukkueen menestykseen, katsotaan loukkaantunut pelaaja ottelupöytäkirjaan merkityksi pelaajaksi, jos hän on tätä ennen säännöllisesti kuulunut joukkueen kokoonpanoon. Mikäli pelaaja on ollut merkittynä ottelupöytäkirjaan vain osassa joukkueen otteluista, maksetaan pelaajalle menestykseen sidottu palkka siinä suhteessa, mitä hän on ollut merkittynä ottelupöytäkirjaan. (Esim. joukkue pelannut 10 ottelua, pelaaja ollut mukana 10 ottelussa, maksetaan ja menestyskorvaukset 100 %:sti. Joukkue pelannut 10 ottelua, pelaaja ollut mukana 5 ottelussa, maksetaan menestyskorvaukset 50 %:sti.)

Mikäli pelaaja on tyytymätön työnantajan nimeämän lääkärin lausuntoon pelaajan pelikyvyttömyydestä, pelaaja suostuu sopimusosapuolten yhteisesti hyväksymän erikoislääkärin tutkittavaksi. Työnantaja ja pelaaja sitoutuvat noudattamaan erikoislääkärin päätöstä pelaajan pelikyvyttömyydestä.

6.3 Muu pelikyvyttömyys

Mikäli pelaaja sairastuu tai loukkaantuu muusta kuin edellä 6.2 kohdassa tarkoitettua

syystä, työnantaja maksaa sopimuksen ollessa voimassa pelaajalle pelikyvyttömyyden alkamisesta lukien

– enintään kahden (2) kuukauden ajalta palkan, jos pelaajasopimus on tehty kuluvalle

pelikaudella 31.10. jälkeen

– enintään viiden (5) kuukauden ajalta palkan, jos pelaajasopimus on tehty kuluvalle pelikaudella 31.10. mennessä

Pelaajan on esitettävä työnantajalle luotettava selvitys työkyvyttömyydestään.

Pelaajalla ei ole oikeutta pelikyvyttömyysajalta palkkaan, jos hän on aiheuttanut pelikyvyttömyytensä tahallaan tai törkeällä huolimattomuudellaan taikka hän on tullut pelikyvyttömäksi tämän sopimuksen 4.6 kohdan tarkoittamissa olosuhteissa.

6.4 Vähennykset

Työnantaja voi vähentää pelikyvyttömyysajan palkasta, mitä pelaaja saa saman pelikyvyttömyyden takia samalta ajanjaksolta päivärahaa tai siihen verrattavaa muuta korvausta lain tai työnantajan kanssa tehdyn sopimuksen perusteella. Työnantajalla ei ole

kuitenkaan oikeus vähentää korvausta pelikyvyttömyysajan palkasta siltä osin, kuin korvausta maksetaan pelaajalle hänen kustantamansa vakuutuksen perusteella.

Siltä ajalta, jolta työnantaja on maksanut pelaajalle pelikyvyttömyysajan palkan, on työnantaja oikeutettu nostamaan itselleen palautuksena pelaajalle tulevan edellisen kappaleen mukaisen päivärahan tai siihen verrattavan korvauksen taikka saamaan sen

määrän takaisin pelaajalta, ei kuitenkaan enempää kuin maksamansa määrän.

7 RIKKOMUKSET JA SOPIMUKSEN PURKAMINEN

7.1 Yleissäännös

Työnantaja ja pelaaja saavat purkaa tämän sopimuksen sen kestosta riippumatta päättyväksi heti erittäin painavasta syystä. Tällaisena syynä voidaan pitää sellaista toisen

sopijaosapuolen työ sopimuksesta tai laista johtuvien, työsuhteeseen vaikuttavien velvoitteiden niin vakavaa rikkomista tai laiminlyöntiä, että toiselta osapuolelta ei voida

kohtuudella edellyttää sopimussuhteen jatkamista.

7.2 Harhaanjohtavat tiedot

Jos jompikumpi sopijaosapuolista on sopimusta solmittaessa olennaisilta kohdilta johtanut

harhaan toista sopijaosapuolta, on tällä oikeus purkaa sopimus päättyväksi heti sekä

oikeus saada vahinkonsa korvatuksi.

7.3 Pelaajan rikkomukset

Pelaaja ei saa solmia tämän sopimuksen täyttämistä estävää tai haittaavaa pelaajasopimusta toisen työnantajan kanssa. Jos pelaaja solmii tällaisen sopimuksen, työnantaja voi lakkauttaa tämän sopimusten mukaisten korvausten maksamisen välittömästi. Pelaaja on myös velvollinen korvaamaan työnantajalle sopimuksen perusteettomasta purkamisesta aiheutuvan vahingon.

Jos pelaaja muutoin rikkoo tämän sopimuksen ehtoja, työnantajalla on oikeus lopettaa sovittujen korvausten maksaminen ja pelaajalla on velvollisuus korvata seuralle aiheuttamansa vahingot, ellei rikkomusta ole pidettävä vähäisenä.

7.4 Työnantajan rikkomukset

Jos työnantaja laiminlyö pelaajapalkkiosopimuksessa sovitut velvoitteet, on pelaajalla oikeus vahingonkorvaukseen, jollei rikkomusta ole pidettävä vähäisenä. Jos työnantaja muutoin rikkoo tämän sopimuksen ehtoja, on pelaajalla oikeus vahingonkorvaukseen.

7.5 Korvausten määrääminen

Tässä sopimuksessa tarkoitetut vahingonkorvaukset määrätään, ellei niistä voida sopia, sopimuksen 9 kohdassa tarkoitetussa välimiesoikeudessa.

8 MUITA SOPIMUSEHTOJA

8.1 Kielletyt aineet (doping)

Pelaaja on velvollinen noudattamaan Suomen antidopingsäännöstöä ja sen perusteella

muun muassa osallistumaan työnantajan, liigan, liiton, antidopingtoimikunnan tai liigaa/

liittoa sitovan muun järjestelmän määräyksestä testiin, jossa selvitetään, onko pelaaja

käyttänyt urheilussa kiellettyjä aineita. Pelaaja on myös velvollinen osallistumaan

työnantajan määräyksestä huumetestiin. Lisäksi pelaaja on velvollinen ilmoittamaan

työnantajalle käyttämänsä lääkkeet, lisäravinteet, piristeet ja muut urheilussa kielletyiksi

tietämänsä tai epäilemänsä aineet.

Mikäli pelaaja on syyllistynyt urheilussa kiellettyjen aineiden käyttöön tai muuhun

Suomen antidopingsäännösten mukaiseen dopingrikkomukseen, voi työnantaja lopettaa

tässä sopimuksessa ja pelaajapalkkiosopimuksessa sovittujen korvausten maksamisen

pelaajalle heti.

Jos pelaaja on määrätty dopingrikkomuksesta toimintakieltoon, työnantaja voi purkaa tämän sopimuksen päättymään heti, jolloin pelaaja on velvollinen korvaamaan seuralle

aiheuttamansa vahingon. Vahingonkorvauksen määrää, ellei siitä voida sopia, tämän sopimuksen kohdassa 9 tarkoitettu välimiesoikeus.

8.2 Kurinpito ja palkan osan pidätys

Työnantaja saa pidättää pelaajalle maksettavasta palkasta X/120-osan suuruisen rahamäärän, jos pelaajalle määrätään liigan kurinpitomenettelyssä kahden (2) ottelun tai sitä pitempi pelikielto (X = pelikiellon pituus). Jos pelaajalle määrätään saman pelikauden

aikana uusi kahden (2) ottelun tai sitä pitempi pelikielto, työnantaja saa pidättää pelaajan

palkasta X/60-osan suuruisen rahamäärän.

Pidätystä suoritettaessa on otettava huomioon työsopimuslain 2:17 §:n mukaiset rajoitukset.

8.3 Pelaajan agentti

Tätä sopimusta tehtäessä pelaajan agenttina toimii _____.

Pelaaja sitoutuu ilmoittamaan työnantajalle agentin vaihtumisesta.

9 ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

Tästä sopimuksesta aiheutuvat erimielisyydet ratkaistaan, ellei niistä voida sopia, välimiesmenettelyssä noudattaen kulloinkin voimassa olevaa välimiesmenettelystä annettua lakia. Sopijaosapuolet voivat myös sopia, että erimielisyys käsitellään käräjäoikeudessa.

Välimiesoikeuteen kuuluu kolme jäsentä, joista työnantaja nimeää yhden jäsenen, pelaaja

yhden jäsenen ja nämä jäsenet valitsevat yhdessä välimiesoikeuden puheenjohtajan.

Jos nämä eivät pääse yhteisymmärrykseen välimiesoikeuden puheenjohtajasta, nimeää

puheenjohtajan jommankumman sopimusosapuolen pyynnöstä Keskuskauppakamarin

välityslautakunta.

Työnantaja ja pelaaja voivat myös sopia, että välimiesoikeutena toimii yksi välimies tai

urheilun oikeusturvalautakunta.

10 ALLEKIRJOITUKSET

Tätä sopimusta on tehty kolme (3 samasanaista kappaletta, yksi kummallekin sopijaosapuolelle ja yksi liitolle).

Sopimuksessa on oltava pelaajan nimen selvennys ja osoitetiedot pelaajien luettelointia

varten.

Sopimus ja pelaajapalkkiosopimus on toimitettava liigalle viimeistään viikon kuluessa

sopimuksen allekirjoittamisesta. Sopimukseen tehdyt olennaiset muutokset on toimitettava

liigalle viikon kuluessa muutosten tekemisestä.

Päiväys:

Työnantaja Pelaaja

Nimen selvennys

Osoite:

LIITE 3 UUDISTETTU PELAAJASOPIMUSPOHJA

PELAAJASOPIMUS

1 OSAPUOLET

Pelaaja: _____
 Osoite: _____
 Sotu: _____

Seura: _____
 Osoite: _____
 Y-tunnus: _____

2 SOPIMUSKAUSI

2.1 Sopimuskauden pituus

Tämän sopimuksen voimassaolo alkaa ____.____.20__ ja päättyy ilman irtisanomista ____.____.20__ tai sopimuskauden viimeiseen viralliseen otteluun, mikäli se on pelaajasopimuksessa mainitun sopimuskauden päättymispäivän jälkeen.

Sopimus ei sisällä/sisältää try out jakson ajalla ____.____.20__ - ____.____.20__, jonka aikana tämä sopimus voidaan purkaa kirjallisesti jommankumman sopijaosapuolen aloitteesta päättymään heti ja kuitenkin viimeistään mainitun try out jakson viimeisenä päivänä.

Seura tai pelaaja voi irtisanoa sopimuksen kauden ____.____.20__ - ____.____.20__ osalta ____.____.20__ mennessä. Irtisanominen on toimitettava kirjallisesti.

2.2. Pelaajan edustuskelpoisuus sopimuskauden ajaksi.

Tämän sopimuksen allekirjoittamisella pelaaja vakuuttaa, että hän on vapaa edustamaan Suomen koripalloliiton (liitto) ja sitä sitovien edustusvapautta koskevien sääntöjen ja määräysten nojalla tässä sopimuksessa mainittua seuraa. Tässä sopimuksessa ja sen liitteissä määritetyt ehdot eivät tule voimaan ennen kuin seurasiirto on toteutunut ja pelaaja on edustuskelpoinen tämän sopimuksen toisena osapuolena olevassa seurassa.

2.3 Sopimuksen voimaantulo

Tämä sopimus ei tule voimaan ennen kuin seura on saanut sopimuksen 4.10 kohdan perusteella lääkärintodistuksen tai osapuolet ovat todenneet, ettei lääkärintarkastusta ole tarpeen tehdä.

3 SOPIMUKSEN TOTEUTTAMISEN YLEISET EHDOT

3.1 Yleismääräys

Pelaaja sitoutuu pelaamaan ja harjoittelemaan seuran ja sen määräämän valmennusjohdon määräysten mukaisesti seuran joukkueessa, joka pelaa _____ (sarja).

Pelaajan pelaamisesta toiseen suomalaiseen tai ulkomaalaiseen organisaatioon kuuluvassa joukkueessa on sovittava erikseen seuran ja pelaajan yhteisellä sopimuksella.

Seura voi siirtää pelaajan pelaamaan omaan organisaatioon kuuluvaan toiseen joukkueeseen, jolloin tässä sopimuksessa sekä sen liitteissä mainitut ehdot pysyvät

ennallaan.

Seuran ja pelaajan yhteisellä sopimuksella pelaajan edustusoikeus voidaan siirtää toiseen seuraan määräajaksi sopimuskauden aikana. Pelaaja sitoutuu pelaamaan ja harjoittelemaan tämän toisen seuran ja sen määräämän valmennusjohdon määräysten mukaisesti siinä joukkueessa, jossa pelaamisesta on seuran ja pelaajan välillä sovittu. Edustusoikeuden siirtämisessä noudatetaan liiton ja sitä sitovia sääntöjä ja määräyksiä.

3.2 Kurinpito

Pelaaja sitoutuu noudattamaan tämän sopimuksen osana liiton ja Kansainvälisen Koripalloliiton (FIBA) kurinpitösääntöjä sekä Suomen antidopingsäännöstöä ja hyväksyy sen, että hänelle voidaan määrätä edellä olevissa säännöissä määrättyistä rikkomuksista niissä määrättyjä rangaistuksia.

Pelaaja noudattaa seuran, sarjan ja liiton kurinpitösääntöjä sekä alistuu kurinpitösäännöissä mainittujen elinten päätöksiin kurinpitösäännöissä mainituin valitusoikeuksin.

Tämän sopimuksen liitteenä ovat liiton viralliset hyväksytyt kurinpitösäännöt.

3.4. Sääntöjen noudattaminen ohjeet

Pelaaja sitoutuu noudattamaan tämän sopimuksen osana liiton kaikkia sääntöjä, kilpailusääntöjen 2 pykälän tarkoitettuja soveltamisohjeita sekä sarjaa koskevia sarjamääräyksiä ja manuaaleja. Seura ei voi kuitenkaan vaatia pelaajalta manuaaleissa määrättyistä rikkomuksista aiheutuneita sakkoja ja muita vastaavia maksuja, elleivät ne ole johtuneet pelaajan tahallisesta menettelystä.

Tämän sopimuksen liitteenä on liiton sarjaa varten laatima manuaali.

3.5 Talousliite

Seura maksaa pelaajalle palkan ja muut palkkiot talousliitteen mukaisesti.

Talousliitteellä tai muulla sopimuksella ei voida sopia toisin tämän sopimuksen luvussa 5 sovitusta seuran velvollisuuksista eikä tämän sopimuksen luvussa 6

sovitusta ehdoista pelaajan sairastumis- ja loukkaantumistapauksissa. Tällainen muu sopimusehto on mitätön.

4 PELAAJAN VELVOLLISUUDET

4.1 Muut tilaisuudet

Pelaaja sitoutuu osallistumaan seuran määrittämiin tavanomaisiin mainos- markkinointi- ja hyväntekeväisyystilaisuuksiin, seuran yhteistyötahojen tapahtumiin sekä osallistumaan pyydettyä liiton sarjaa koskeviin mediatilaisuuksiin sekä ottelun jälkeisiin lehdistötilaisuuksiin.

4.2 Mainossopimukset

Pelaajan on noudatettava seuran ja sarjan tekemiä mainos-, markkinointi- ja yhteistyösopimuksia.

Pelaajalla ei ole oikeutta poiketa seuran tai sarjan tekemistä mainos-, markkinointi- ja yhteistyösopimuksista eikä tehdä omia vastaavia sopimuksia ilman seuran tai sarjan lupaa. Luvan epäämiseen tulee olla seuran toimintaan liittyvä perusteltu syy.

4.3 Valokuva

Seuralla ja liitolla on yksinoikeus pelaajasta joukkueen edustusasussa otettuun valokuvaan ja muuhun vastaavaan tunnisteeseen.

Seura sekä liitto voivat käyttää valokuvia oman organisaationsa ja yhteistyökumppaneidensa markkinoinnissa, joka toteutetaan missä tahansa painetun tai sähköisen viestinnän muodossa.

Pelaaja voi käyttää seuran joukkueen edustusasussa otettua kuvaa, jos seura antaa siihen nimenomaisen luvan.

4.4 Varusteet ja asusteet

Pelaajan on käytettävä peleissä, harjoituksissa ja muissa seuran tilaisuuksissa seuran osoittamia varusteita ja asusteita. Tämä ei kuitenkaan koske pelaajan pelikenkiä, jollei asiasta erikseen sovita pelaajan ja seuran välillä.

4.5 Muut ottelut

Pelaaja ei saa ilman seuran lupaa osallistua muiden kuin seuran joukkueen koripallo-otteluihin eikä harjoituksiin.

Pelaajalla on kuitenkin oikeus osallistua liiton alaisuudessa toimivien maajoukkueiden sekä liiton ja Koripallon Pelaajayhdistys r.y:n (Pelaajayhdistys) yhdessä järjestämiin koripallo-otteluihin.

4.6 Muut urheilulajit

Pelaaja ei saa ilman seuran lupaa harrastaa muita urheilulajeja kuin koripalloa.

Pelaaja ei saa harjoittaa lainkaan seuraavia urheilulajeja (tällaisia lajeja ovat esimerkiksi moottoriurheilu, laskuvarjohyppy; lajit yksilöitävä alla olevaan kohtaan):

-
-
-

Muiden kuin edellä mainittujen urheilulajien tavanomainen harrastaminen on kuitenkin sallittua, mikäli niiden harjoittaminen ylläpitää ja parantaa pelaajan peruskuntoa ja suorituskykyä koripallossa

4.7 Ilmoitus poissaolosta

Mikäli pelaaja on estynyt pakottavasta syystä osallistumaan joukkueen harjoituksiin tai otteluihin, hänen on ilmoitettava este ja sen syy joukkueen valmennusjohdolle välittömästi esteen ilmettyä.

4.8 Omaehtoinen harjoittelu

Pelaajan on henkilökohtaisella harjoittelulla ylläpidettävä peruskuntoaan sinä aikana, jolloin joukkueella ei ole järjestetty yhteisharjoittelua.

Pelaaja on velvollinen osallistumaan joukkueen valmennusjohdon määräämiin kuntotesteihin.

Kuntotestit järjestetään siten, etteivät ne ole päällekkäin joukkueen yhteisten loma-ajankohtien kanssa.

4.9 Julkiset esiintymiset

Pelaajan on kaikin puolin edistettävä julkisessa toiminnassaan ja esiintymisessään joukkueensa ja koripallon myönteistä imagoa ja vältettävä kaikkea, mikä on ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa.

Pelaajan on käyttäydyttävä yksityiselämässään siten, että hänen elämäntapansa eivät vaaranna pelikuntoa ja -vireyttä eivätkä aiheuta joukkueelle ja koripallolle negatiivista julkisuutta.

Pelaaja ei käytä ottelu- tai muiden lajitapahtumien yhteydessä ja niiden välittömässä läheisyydessä nuuskaa, alkoholia tai huumeita eikä esiinny niiden vaikutuksen alaisena.

Pelaaja on kaikissa olosuhteissa seuraan kohtaan lojaali eikä vaaranna käyttäytymisellään tiedotusvälineissä eikä sosiaalisessa mediassa seuran eikä liiton imagoa.

Mikäli pelaaja omalla toiminnallaan aiheuttaa haittaa seuran tai liiton imagolle, on seuralla oikeus purkaa sopimus tai hakea pelaajalta korvausta seuralle aiheutuneista taloudellisista tappioista.

4.10 Terveystilan selvittäminen

Neuvotellessaan pelaajasopimuksesta pelaaja on velvollinen antamaan seuralle kaikki terveydentilaansa koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen pelikykyynsä. Lisäksi hän on velvollinen ilmoittamaan seuralle käyttämänsä lääkkeet.

Pelaaja on velvollinen osallistumaan ennen pelaajasopimuksen voimaantuloa lääkärintarkastukseen, jossa seuran nimeämä lääkäri tutkii ja tarkastaa hänen terveydentilansa ja pelikykynsä.

Terveystilasta on suoritettava tarkastus viiden arkipäivän kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta eikä pelaaja ole velvoitettu osallistumaan joukkueen harjoituksiin eikä peleihin ennen tarkastuksen suorittamista. Mikäli seura ei järjestä määräajan puitteissa mainittua tarkastusta, menettää seura oikeuden purkaa tämä sopimus pelaajan terveydentilaan vedoten.

Seura vastaa lääkärintarkastuksen kustannuksista.

Seuralla on oikeus saada sopimusta tehtäessä ja sen kestäessä pelaajalta lääkärintarkastuksessa tai häntä hoidettaessa kaikki ne hänen terveydentilaansa liittyvät tiedot, joilla on vaikutusta pelaajan pelikykyyn.

4.11 Vedonlyönti

Pelaaja sitoutuu siihen, että hän noudattaa liiton kilpailusääntöjen 8 pykälässä annettuja määräyksiä vedonlyönnistä, ottelun lopputuloksesta sopimisesta ja sitä koskevaa ilmoitusvelvollisuutta. Pelaaja ei siis osallistu itse eikä minkään välittäjän kautta vedonlyöntiin, joka koskee seuran joukkuetta eikä yritä järjestää tai sopia minkään sarjan ottelun lopputulosta ennakolta eikä osallistu tällaiseen toimintaan millään tavalla. Pelaaja sitoutuu myös raportoimaan seuran johdolle, mikäli häneen otetaan yhteyttä jonkin ottelun lopputuloksen sopimiseksi.

Lisäksi hän sitoutuu siihen, että hän muutoinkaan toimi tavalla, joka asettaa hänen toimintansa tai seuran aseman suhteessa vedonlyöntiin tai veikkauspeleihin kyseenalaiseksi sekä pidättäytyy kaikesta yhteistyöstä Veikkaus Oy:n kanssa samalla toimialalla olevien yritysten kanssa.

5 SEURAN VELVOLLISUUDET

5.1 Palkan maksaminen

Seura maksaa pelaajalle talousliitteessä sovitun palkan, palkkiot ja muut korvaukset.

Pelaajapalkan jaksotus ja maksuaikataulu sovitaan erikseen talousliitteessä. Pelaajapalkasta tehdään verohallituksen ohjeiden mukaisesti urheilijan seuralle toimittaman verokortin mukainen ennakonpidätys. Pelaaja vastaa aina itse henkilökohtaisesta lopullisesta verotuksestaan.

Pelaajan palkanmaksupäivät on mainittu talousliitteessä. Maksun viivästyessä maksetaan jokaiselta viivästyneeltä päivältä korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukainen viivästyskorko, joka on seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin kulloinkin voimassa oleva korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko.

Mikäli palkanmaksu viivästyy enemmän kuin neljätoista päivää, pelaajalla on oikeus purkaa sopimus päättymään välittömästi. Tällöin pelaajalla on lisäksi oikeus Työsopimuslain 2 luvun 14 §:n mukaiseen odotusajan palkkaan enintään kuudelta kalenteripäivältä.

5.2 Siirto urheilijarahastoon

Seura maksaa pelaajan pyynnöstä tämän määrittelemän osan palkasta tuloverolain 16 a – c §:ssä tarkoitettuun urheilijarahastoon.

5.3 Terveysthuolto

Seuran on kustannuksellaan järjestettävä pelaajalle työterveyshuolto pelaamisesta ja siitä välittömästi johtuvien terveyshaittojen ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi ellei toisin sovita.

Seura maksaa työnantajan lääkärin määräämien tutkimusten kustannukset sekä lääkärin määräämät lääkkeet urheilutapaturman hoitamiseen.

Seura järjestää pelaajille myös säännöllisen lihashuollon ja tarvittaessa joukkueen lääkärin määräyksestä mahdollisuuden fysikaaliseen hoitoon.

5.4 Vakuutukset

Seura ottaa pelaajalle urheilijan tapaturma- ja eläketurvan järjestämisestä annetun lain (276/2009) mukaisen vakuutuksen tai jos pelaaja ei pelikauden aikana ansaitse laissa vakuuttamisvelvollisuuden alarajaksi määrättyä ansiorajaa vähintään liiton lisenssivakuutuksen mukaiset ehdot sisältävän vakuutuksen.

Seura vastaa vakuutusmaksun maksamisesta vakuutuksenantajalle.

Pelaaja suostuu siihen, että seura antaa vakuutusturvan järjestämisen valvonnan toteuttamisen kannalta kaikki tarpeelliset tiedot liitolle.

Pelaaja voi omalla kustannuksellaan parantaa vakuutusturvaansa. Nämä vakuutukset eivät vaikuta seuran velvollisuuteen vakuuttaa pelaaja sopimuksen tämän kohdan mukaisesti.

5.5 Lomajärjestelyt

Seura antaa pelaajalle 1.5. – 31.7. välisenä aikana lomaa yhtäjaksoisesti vähintään kaksikymmentäneljä (24) arkipäivää eli neljä (4) viikkoa.

Tänä aikana pelaaja huolehtii omatoimisesti harjoittelusta joukkueen valmennusjohdon ja pelaajan yhteisesti suunnitteleminen ohjelmien mukaisesti. Loma annetaan seuran määräämänä ajankohtana. Loman ajankohdasta on ilmoitettava pelaajalle mahdollisimman hyvissä ajoin, kuitenkin viimeistään 15.4. Ennen loman ajankohdan määrittämistä seuran on varattava pelaajalle mahdollisuus esittää mielipiteensä loman ajankohdasta. Joulun aikana 23.12. – 25.12. ei harjoitella, ei matkusteta eikä pelata. Uuden vuoden aikana 31.12. klo 12:00 – 1.1. klo 16:00 ei harjoitella, ei matkusteta eikä pelata.

Lomapalkka määräytyy vuosilomalain mukaisesti, jolleivät seura ja pelaaja ole sopineet loma-ajan palkasta pelaajasopimuksessa.

Välittömästi kesän maajoukkuetoimintaan osallistumisen jälkeen seura on velvoitettu antaman pelaajalle kolme vuorokautta vapaata seuran kaikesta toiminnasta.

5.6 Seura maksaa pelaajalle maajoukkuetoiminnasta mahdollisesti aiheutuvat leiri- ja ottelumaksut ja muut kulut, jota liitto ei korvaa, enintään _____ euroa.

5.7 Pelaajayhdistyksen jäsenmaksu Pelaaja on/ei ole Pelaajayhdistyksen jäsen.

Pelaaja suostuu tällä sopimuksella siihen, että seura pidättää pelaajan palkasta Pelaajayhdistyksen jäsenmaksun ja tilittää sen Pelaajayhdistykselle kunkin vuoden lokakuun loppuun mennessä.

6 PELAAJAN SAIRASTUMINEN JA LOUKKAANTUMINEN

6.1 Ilmoitusvelvollisuus

Pelaajan on ilmoitettava viipymättä sairastumisestaan tai loukkaantumisestaan joukkueen valmennusjohdolle.

6.2 Koripallosta johtuva pelikyvyttömyys

Mikäli pelaajan loukkaantuminen on tapahtunut joukkueen ottelussa, harjoituksissa, ottelu- tai harjoitusmatkalla, seuran määräämässä edustustilaisuudessa tai pelaajan huolehtiessa omatoimisesti peruskunnostaan (yksityiskohtaisesti määritelty urheilijaturvalain 276/2009 2 §:ssä) ja joukkueen nimeämä lääkäri toteaa pelaajan pelikyvyttömäksi, tai pelaaja sairastuu, maksaa seura pelaajalle sairausloman ajalta sopimuksen mukaista palkkaa täysimääräisenä vähintään seitsemän (7) päivän ja enintään _____ päivän ajan, kuitenkin enintään sopimuskauden loppuun saakka, maksupäivien ollessa talousliitteen mukaiset.

Lisätäsmennys liittyen menestyskorvaukseen

Mikäli pelaajan palkka on sidoksissa seuran joukkueen menestykseen, katsotaan loukkaantunut pelaaja ottelupöytäkirjaan merkityksi pelaajaksi, jos hän on tätä ennen säännöllisesti kuulunut joukkueen kokoonpanoon vähintään 50%:ssa joukkueen pelikauden otteluista. Mikäli pelaaja on ollut merkittynä ottelupöytäkirjaan vain osassa joukkueen otteluista, maksetaan pelaajalle menestykseen sidottu palkka siinä suhteessa, mitä hän on ollut merkittynä ottelupöytäkirjaan. (esim. joukkue pelannut 10 ottelua, pelaaja ollut mukana 10 ottelussa, maksetaan ja menestyskorvaukset 100 %:sti. Joukkue pelannut 10 ottelua, pelaaja ollut mukana 5 ottelussa, maksetaan menestyskorvaukset 50 %:sti.)

Mikäli pelaaja on tyytymätön seuran nimeämän lääkärin lausuntoon pelaajan pelikyvyttömyydestä, pelaaja suostuu sopimusosapuolten yhteisesti hyväksymän erikoislääkärin tutkittavaksi. Seura ja pelaaja sitoutuvat noudattamaan erikoislääkärin päätöstä pelaajan pelikyvyttömyydestä.

6.3 Muu pelikyvyttömyys

Pelaajalla ei ole oikeutta pelikyvyttömyysajalta palkkaan, jos hän on aiheuttanut pelikyvyttömyytensä tahallaan tai törkeällä huolimattomuudellaan taikka hän on tullut pelikyvyttömäksi tämän sopimuksen 4.6 kohdan tarkoittamissa olosuhteissa.

6.4 Vähennykset

Seura voi vähentää pelikyvyttömyysajan palkasta sen osuuden, mitä pelaaja saa saman pelikyvyttömyyden takia samalta ajanjaksolta päivärahaa tai siihen verrattavaa muuta korvausta lain tai seuran kanssa tehdyn sopimuksen perusteella. Seuralla ei ole kuitenkaan oikeus vähentää korvausta pelikyvyttömyysajan palkasta siltä osin, kuin korvausta maksetaan pelaajalle hänen kustantamansa vakuutuksen perusteella.

Siltä ajalta, jolta seura on maksanut pelaajalle pelikyvyttömyysajan palkan, on seura oikeutettu nostamaan itselleen palautuksena pelaajalle tulevan edellisen kappaleen mukaisen päivärahan tai siihen verrattavan korvauksen taikka saamaan sen määrän takaisin pelaajalta, ei kuitenkaan enempää kuin maksamansa määrän.

7 RIKKOMUKSET JA SOPIMUKSEN PURKAMINEN

7.1 Yleissäännös

Seura ja pelaaja saavat purkaa tämän sopimuksen sen kestosta riippumatta päättyväksi heti erittäin painavasta syystä. Tällaisena syynä voidaan pitää sellaista toisen sopijaosapuolen työsopimuksesta tai laista johtuvien, työsuhteeseen vaikuttavien velvoitteiden niin vakavaa rikkomista tai laiminlyöntiä, että toiselta osapuolelta ei voida kohtuudella edellyttää sopimussuhteen jatkamista.

7.2 Harhaanjohtavat tiedot

Jos jompikumpi sopijaosapuolista on sopimusta solmittaessa olennaisilta kohdin johtanut harhaan toista sopijaosapuolta, on tällä oikeus purkaa sopimus päättymään heti sekä oikeus saada vahinkonsa korvatuksi.

7.3 Pelaajan rikkomukset

Pelaaja ei saa solmia tämän sopimuksen täyttämistä estävää tai haittaavaa pelaajasopimusta toisen seuran kanssa. Jos pelaaja solmii tällaisen sopimuksen, seura voi lakkauttaa tämän sopimusten mukaisten korvausten maksamisen välittömästi. Pelaaja on myös velvollinen korvaamaan seuralle sopimuksen perusteettomasta purkamisesta aiheutuvan vahingon.

Jos pelaaja muutoin rikkoo tämän sopimuksen ehtoja, seuralla on oikeus lopettaa sovittujen korvausten maksaminen ja pelaajalla on velvollisuus korvata seuralle aiheuttamansa vahingot, ellei rikkomusta ole pidettävä vähäisenä.

7.4 Seuran rikkomukset

Jos seura laiminlyö pelaajapalkkiosopimuksessa sovitut velvoitteet, on pelaajalla oikeus vahingonkorvaukseen, jollei rikkomusta ole pidettävä vähäisenä. Jos seura muutoin rikkoo tämän sopimuksen ehtoja, on pelaajalla oikeus vahingonkorvaukseen.

7.5 Korvausten määrääminen

Tässä sopimuksessa tarkoitetut vahingonkorvaukset määrätään, ellei niistä voida sopia, sopimuksen 10 kohdassa tarkoitetussa välimiesoikeudessa.

8 MUITA SOPIMUSEHTOJA

8.1 Kielletyt aineet

Pelaaja noudattaa liiton ja FIBAn sekä kansallisen antidopingtoimikunnan doping-sääntöjä.

Pelaaja ei käytä ottelu- tai muiden lajitapahtumien yhteydessä ja niiden välittömässä läheisyydessä nuuskaa, alkoholia tai huumeita eikä esiinny niiden vaikutuksen alaisena.

Pelaaja on myös velvollinen osallistumaan seuran määräyksestä huumetestiin.

Mikäli pelaaja on syylistynyt urheilussa kiellettyjen aineiden käyttöön tai liiton tai FIBAn antidopingsäännösten mukaiseen dopingrikkomukseen, voi seura lopettaa tässä sopimuksessa ja talousliitteessä sovittujen korvausten maksamisen pelaajalle välittömästi hänen edustuskelvottomuutta koskevan väliaikaista toiminta- tai kilpailukielltoa koskevan päätöksen antamisesta.

Jos pelaaja on määrätty dopingrikkomuksesta toimintakieltoon, seura voi purkaa tämän sopimuksen päättymään heti, jolloin pelaaja on velvollinen korvaamaan seuralle aiheuttamansa vahingon. Vahingonkorvauksen määrää, ellei siitä voida sopia, tämän sopimuksen kohdassa 10 tarkoitettu välimiesoikeus.

8.2 Kurinpito ja palkan osan pidätys

Seura saa pidättää pelaajalle maksettavasta palkasta X/120-osan suuruisen rahamäärän, jos pelaajalle määrätään koripalloliiton kurinpitomenettelyssä yhden (1) ottelun tai sitä pitempi kilpailu- tai toimintakielto. Jos pelaajalle määrätään saman pelikauden aikana uusi yhden (1) ottelun tai sitä pitempi kilpailu- tai toimintakielto, seura saa pidättää pelaajan palkasta X/60-osan suuruisen rahamäärän (X = pelikiellon pituus otteluina).

Seura saa pidättää pelaajalle maksettavasta palkasta kurinpitomenettelyssä määrätyn rahallisen sakkomaksun sekä seuralle pelaajan tahallisesta toiminnasta määrätyn rikemaksun.

Pidätystä suoritettaessa on otettava huomioon työsopimuslain 2:17 §:n mukaiset rajoitukset.

8.3 Pelaajan agentti

Mikäli pelaajaa edustaa agentti, tulee tämän olla FIBAn hyväksymä. Lisäksi seuran, pelaajan ja agentin välinen sopimus tulee liittää tämän sopimuksen liitteeksi.

9 SALASSAPITO

Tämä sopimus on sopijaosapuolten välinen ja sen osittainenkin julkistaminen ulkopuoliselle taholle viranomaisen tai liigalisenssisopimuksessa ja sarjapaikkahakemuksessa mainittua nimenomaista pyyntöä lukuun ottamatta on kielletty muutoin kuin siinä laajuudessa kuin molemmat osapuolet ovat sen hyväksyneet.

10 ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

Tämän sopimuksen riitaisuudet ratkaistaan välimiesmenettelyssä, jolloin jomankumman sopijapuolen pyynnöstä Suomen Koripalloliiton sääntö- ja kurinpi-toyksikkö valitsee keskuudestaan tai yksikön ulkopuolelta tehtävään soveltuvan puolueettoman välimiehen (1 henkilö). Muutoin riitaisuuksissa noudatetaan välimiesmenettelystä voimassa olevaa lakia. Tällaisessa tilanteessa sopijapuolet ovat oikeutettuja ilmoittamaan välimiehelle kaikki tässä sopimuksessa olevat yksityiskohdat 15. kohdan sitä estämättä.

11 ALLEKIRJOITUKSET

Tätä sopimusta on tehty kaksi samansisältöistä kappaletta, yksi kummallekin sopijaosapuolelle.

Paikka ja päiväys

Työnantaja

Pelaaja

Nimen selvennys

Nimen selvennys